

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

סוכות תשפ"ה

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

כני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגטאון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

בבא בתרא. יש נוהלין - פרק שמיני דף קי עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"
רטו
 תוספות

אלא אי אבה דאמיה ב' - אלא לעולם לאו מבת יתרו ממש נולד פנחס, שהרי גם מוסף היה, בדרושנין לקמן 'פוטאל' - שני פוטופטין משמע, מוסף שפוטטס ביטרו ומיתרו שפוטטס עגלים, והלכך אי אפשר שהתא אמו בת יתרו ממש, דמה עינן יתרו אצל שבט יוסף? אלא הכי קאמר: ואלענדו לקח לו אשה מבנות פוטאל, כלומר שאנתו נולדה מיתרו ומוסף, ומתהתא פנחס

למינו שדור רביעי או דור חמישי היה פנחס
לבת יתרו, ולא היה קרוב ליתרו כיהותנן בן
 גרשו, ולחכי אתי? מה שדבק אדורן כטובים.
 ואותו קצנו על פנחס מנד דאמ, שבחכ ביהוה
 ואף על פי כן יצא מננו פנחס - ליבא
 לאקשווי מניה למאי? דבעינן למילף ממשה
 שיצא ממנו יתונק, שהרי פנחס היה רחוק
 מיתרו יותר מהיותנו, אבא דאמיה ביהוה ר' ו
 ואמיה דאמיה נפקא מיתרו - כגון מבניו של
 יתרו, ואו מבני בניו. וליבא למינר "אמיה
 דאמיה מיתרו" - בת יתרו ממש, דאם אין קרוב
 הוא ליתרו כיהותנן, ולא יליפין ממשה ומאדורן
 מירי, אבא דאמיה מיתרו - אבנות יתרו.
 ונראה בעיני דהכי גרסינן: אלא אי אבה
 דאמיה מוסף ב', ובאמנא של פנחס קאי.
 והכי קאמר: אי אבי אמה של אשת אלעזר
 מוסף ב', ויהתה הוה ליה לפנחס דור אחד
 רוקק מיתרו יותר מהיותנו, פוטאל תרתי
 משמע - מדלא כתב "פוטאל בלא ר' ו
 הלכך שני פוטופטין דרשינן: שפוטטס ושפוטטס
 אי נמי מדכתבו "מבנות" - דמשמע משתי
 נבות של פנחס ופוטוס, ומלא כתב "בת
 פוטאל", כן נראה בעיני. שברוק באמיה -
 שהנניס דומין לאחי האם, ברלקמן, מילפ
 שברוק באמיה - לפי שהתא אחות בתנן,
 שהיה נביא למשה ויהודה מתוך השביות, כן
 לקחה. ויחוש שם ונ' - ביהותנן בן גרשו
 מיירי, בפרשת מיכה. ואיטרו לו - שבט הוה
 שבאו שם. ויחוש ב' אלא ענפו ב' - שבט
 לבו לעבודה זרה. שהיא זרה לו - הוא חשוב
 והמלאכה נמכה ומעטרה, אלא שאין בה
 איסור. נמש - הפטול, וזול ארא - כלומר,
 הפגשתי בשער, בכתש. וילן ארן כלא חילול
 השם כלל. ארן קרינא ביה "ומשנאי אהבו
 מות", ודרשינן ליה במסכת שבת (קד, א)
 בתלמודי חכמים שיש רבב על אבא
 לעשות מלאכה להפרתם - ארן כאן גנאי. הכי

גרסינן: ויהי ונביא נביא רבא אמא - ואית דגרסינן גמי? ויהי אלא תימא כתיב אנא" = ברוך
 אני ותשוב, ונאמי ליה הרבה. והלא יתונק שמו - שלא היה לו לגרשם בניס כי אם זה
 כלבו, כדתיביב דבריה דהימין "ובני גרשו שבואל הראשי". שבש לא לבד לבו - בעשה
 שהיה לו ממנו הרבה. ואי משום דתיביב "יהותנן בן גרשו בן מנשה הוא ובניו בניס
 לשבט בני עמי דם יום גלות ארץ", מאינרין ביהוה עולמו: שם שגדלה משה ון ופסלו של
 מנשה הני - כלן מולות פריק תרואה דברכות וירושלמי מתנין ליה: להבתיב "דע יום
 גלות ארץ" אמריה כיון שמת דוד עמד שלמה, והחליף כל הסקליטין. והחליפו עמון
 - חור לקלקלוהו אישון, הוא הוא תרביב: "ובניא אחו וקן וישב בתא ב'ל' אמרן: הוא
 דהוה. וקבעי התם: כדן לעבודה זרה והארץ מימס? אמרי: על ידי שהתיה עצה
 בעבודה זרה של, קל מלפני הוה בר נש מיתיה ליה תור או אימרו אל גדי לעבודה זרה. והוה
 אמר ליה: פיסייה עלוי. והוא אמר מה מועילה לך לא אכלה ולא שותה לא מטיבה ולא
 מריתה. אמר ליה: מהו נבידו? אמר ליה: ויהי אילי ארץ פניך דסלת, ועשר ביעע עלוי, ואנא אפיס ליה עלך. וכיון דאול ליה - אביל לון, אחא חור בר פחין, ואמר ליה בן, אמר
 ליה: אי אנת מועילה כלום מה את עבדי הארץ? אמר ליה: בני חין. וכיון שעמד דוד כו, והבניס את האב מלון - דהבניס קודמיס לבנות? מולא קתני "הבניס הרבנות את האב".
 ומיהו, דאי עבדת עישור כתיב בחקת הבמים במסכת בחובות (סח, א). דתיביב איש כי ימות וכן אין לו ונ' - והוה ליה למכתב: "איש כי ימות וכן אין לו, אי נמי: איש כי
 ימות והעברתם את נחלתו לבתו ולבנו". מעמא דארן לו בן - עש הבת. האי ש לו בן ובת - הבן קודם. אמר ליה רב פפא לאביו אימא - דכרדי אשמועינן קרא: אימא בן בלא בת -
 לירוח בן, אימא בת בלא בן - תירוח בת, אימא תירוח כולו, אלא כדרא ארין. והכי קאמר
 קרא: איש כי ימות וכן אין לו עם הבת שירשו שניהם כאחא, אלא בת יחידיה בלא בן ש לו - והעברתם את הנחלים לבתו. ויהי אחיתרו - תירוחו יתרו. דתיביב

ואי אליבא דמאן דאמר דכסדרן כתיבי - דהכי נשוקח קרא ולא ליכתובן תרואה ולא לעבדן את
 נחלתו לבתה הא אימטרו למירדשו: במקום בת אתה מעביר נחלה בן האם, ולבית המעביר
 דאביי דיקק מולא כתיב ואש כי ימות והעברתם את נחלתו לבתו - בן מאי פריך
 דולמא קא משמע על רבת נמי בת ירושה היא - דמכל מוסק היה הוה מצי למכתב, ולא
 ליכתוב וכן אין לו, אלא אליבא דמאן דאמר של כסדרן כתיבי אחיא, לרדידיה לא
 אימטרו והעברתם. ואף על גב דמקוץ והעברתם לכרבי, שאין לך מעביר נחלה ב' - איך
 זה עורך שום דרשה, ולא אשמועינן שום חיודש. אלא דלגבי בת לשון העברה. ורבי
 יצחק אמר: דאפילו למאן דאמר דכסדרן כתיבי אחיא, ואבי ריש מולא כתיב איש כי
 ימות והעברתם את נחלתו לבנו, דהוה מצי למירדשו: במקום בן אתה מעביר נחלה בן האם
 כו, דהוה דיעינן וכן בת שתי, והואיל ומצינו במקום אחרי שהיא בת ירושה.
 ודלמא

אמר ליה: אי אנת מועילה כלום מה את עבדי הארץ? אמר ליה: בני חין. וכיון שעמד דוד כו, והבניס את האב מלון - דהבניס קודמיס לבנות? מולא קתני "הבניס הרבנות את האב".
 ומיהו, דאי עבדת עישור כתיב בחקת הבמים במסכת בחובות (סח, א). דתיביב איש כי ימות וכן אין לו, אי נמי: איש כי ימות והעברתם את נחלתו לבתו ולבנו". מעמא דארן לו בן - עש הבת. האי ש לו בן ובת - הבן קודם. אמר ליה רב פפא לאביו אימא - דכרדי אשמועינן קרא: אימא בן בלא בת -
 לירוח בן, אימא בת בלא בן - תירוח בת, אימא תירוח כולו, אלא כדרא ארין. והכי קאמר
 קרא: איש כי ימות וכן אין לו עם הבת שירשו שניהם כאחא, אלא בת יחידיה בלא בן ש לו - והעברתם את הנחלים לבתו. ויהי אחיתרו - תירוחו יתרו. דתיביב

אלא אי אבה דאמיה ב' - אלא לעולם לאו מבת יתרו ממש נולד פנחס, שהרי גם
 מוסף היה, בדרושנין לקמן 'פוטאל' - שני פוטופטין משמע, מוסף שפוטטס ביטרו
 ומיתרו שפוטטס עגלים, והלכך אי אפשר שהתא אמו בת יתרו ממש, דמה עינן
 יתרו אצל שבט יוסף? אלא הכי קאמר: ואלענדו לקח לו אשה מבנות פוטאל, כלומר

אלא, אי אבה דאמיה ב' - אלא לעולם לאו מבת יתרו ממש נולד פנחס, שהרי גם
אי אבה דאמיה ב' - אלא לעולם לאו מבת יתרו ממש נולד פנחס, שהרי גם
דיקא נמי דתיביב: "מבנות פוטאל", תרתי שמע
מניה. אמר רבא: הוושא אשה צריר שיברוק באמיה,
שגאמרי: "ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב
אחות נחשוין", מפשמע שגאמרי "בת עמינדב", איני
ידע שאחות נחשוין היא? מה תלמוד לומר "אחות
נחשוין"? מכאן, שהוושא אשה צריר שיברוק באמיה.
תנא: רוב גנים דמיון לאחי האם. "ויסרו שמה
**ויאמרו כי הביאוך הלב ומה ומה אמה עשה וזה ומה וזה
 פה", אמרו לו: לאו ממשא קא אתיה, דתיביב ביה:
"אל תקרב הלבם"? לאו ממשא קא אתיה דתיביב ביה:
"מה זה בירך"? לאו ממשא קא אתיה דתיביב ביה:
**"ואתה פה עמד עמיד"? תעשה מומר לעבודה זרה?
 אמר להו, קד מקובלני מביית אבי אבא: לעולם ישירי
אדם עצמו לעבודה זרה ולא יצטרך לביירות, והוא
קבר: לעבודה זרה ממש; ולא היא, אלא עבודה זרה
עבודה שגרה לו, כדאמר ליה רב לרב קהנא: נטוש
בביתא בשקוא ושקול אגרא, ולא תימא: נגרא רבא
אנא ותיבא בי מיתא. פון שראה דוד שממון חביב
עלוי ביהוה, מניהו על האצרות, שגאמרי: "שבואל
בן גרשו בן מנשה נגיד על האצרות". וכו' שבואל
שמו? והלא יהונתן שמו אמר רבי יוחנן: ששב לאל
בכל לבו. "הבניס את האב" מלן? דתיביב: "איש
כי ימות" ונו, מעמא דארן לו בן, הא יש לו בן
בן קודם. אמר ליה רב פפא לאביו, אימא: אי
אימא בן - לירות בן, אימא בת - תירות בת, אימא
בן ובת - לא היא לירות ולא היא לירות - ואלא
 מאן****

ואי אליבא דמאן דאמר דכסדרן כתיבי - דהכי נשוקח קרא ולא ליכתובן תרואה ולא לעבדן את
 נחלתו לבתה הא אימטרו למירדשו: במקום בת אתה מעביר נחלה בן האם, ולבית המעביר
 דאביי דיקק מולא כתיב ואש כי ימות והעברתם את נחלתו לבתו - בן מאי פריך
 דולמא קא משמע על רבת נמי בת ירושה היא - דמכל מוסק היה הוה מצי למכתב, ולא
 ליכתוב וכן אין לו, אלא אליבא דמאן דאמר של כסדרן כתיבי אחיא, לרדידיה לא
 אימטרו והעברתם. ואף על גב דמקוץ והעברתם לכרבי, שאין לך מעביר נחלה ב' - איך
 זה עורך שום דרשה, ולא אשמועינן שום חיודש. אלא דלגבי בת לשון העברה. ורבי
 יצחק אמר: דאפילו למאן דאמר דכסדרן כתיבי אחיא, ואבי ריש מולא כתיב איש כי
 ימות והעברתם את נחלתו לבנו, דהוה מצי למירדשו: במקום בן אתה מעביר נחלה בן האם
 כו, דהוה דיעינן וכן בת שתי, והואיל ומצינו במקום אחרי שהיא בת ירושה.
 ודלמא

אמר ליה: אי אנת מועילה כלום מה את עבדי הארץ? אמר ליה: בני חין. וכיון שעמד דוד כו, והבניס את האב מלון - דהבניס קודמיס לבנות? מולא קתני "הבניס הרבנות את האב".
 ומיהו, דאי עבדת עישור כתיב בחקת הבמים במסכת בחובות (סח, א). דתיביב איש כי ימות וכן אין לו, אי נמי: איש כי ימות והעברתם את נחלתו לבתו ולבנו". מעמא דארן לו בן - עש הבת. האי ש לו בן ובת - הבן קודם. אמר ליה רב פפא לאביו אימא - דכרדי אשמועינן קרא: אימא בן בלא בת -
 לירוח בן, אימא בת בלא בן - תירוח בת, אימא תירוח כולו, אלא כדרא ארין. והכי קאמר
 קרא: איש כי ימות וכן אין לו עם הבת שירשו שניהם כאחא, אלא בת יחידיה בלא בן ש לו - והעברתם את הנחלים לבתו. ויהי אחיתרו - תירוחו יתרו. דתיביב

1 ודלמא קא תשעמינן דת רב נמי בת ירושה - ודסקלא דעתך אמיתא דלאו בת ירושה
2 היא, משעמינן דמסתב נחלה, דבנה ובעלה וירשין אותה.

3 ושרדה אחוזה נמי מהאי פירכא הוא דקיימאן - אומר רבינו יצחק בן מרדכי: דלא גרסינן
4 "כלום יש יבום אלא במקום שאין כן". ודרשון משמע שהוא מודה שחבת אינה

5 קמה לשרה אחוזה מהאי טעמא, כי היהיא דלעיל
6 גבי את, דמוסיק כותבי ליטנא. ופירוש הקונטרס

7 דרוק הוא מאר, דמפרש דהכי קאמר: ושרדה
8 אחוזה נמי איכא למימר דקמה בתיה אחוזה, ומייתי

9 פסיקתא למולתה, דהכי פירכא דכלום יש יבום כן
10 קיימא ליה תלמיא, שחבן קם תחת אביו לשרה

11 אחוזה ולא האת, ודכי נמי איכא למימר גבי בת
12 דמה לו לתלות הטעם בפירכא שהיא גבי לשרה?

13 אבאיה נמי דהו, דהכי אבא: תא לאו: תא נמי איכא לשרה
14 אחוזה ולכן נראה לו דלא גרסינן, אלא הכי

15 גרסינן ליה: שדה אחוזה נמי מהאי פירכא הוא
16 דקיימא ליה. ודכי פירושה: הלא שדה אחוזה

17 גופה, נמי שאין בבת כן - והו מטיע שחבן קודם
18 לתולה מן הבת. וכל כהמ דלא קיימאן לן שחבן

19 קודם לתולה מן הבת - מעמדת הבת שדה
20 אבאיה נמי דהו, דהכי אבא: כדפריק אין מקשידיה

21 (ערכין כו, ב) בעא מניה רבה רב אבדה בת מרד
22 שתעמיד שדה אחוזה לאביהו דבין לעיל יבום כי

23 דהדי ינעה - ומקמינן, ואי דלמא קין דלעלן
24 תולה בת במקום בן, אי אחר דמיא. אי למקיימין?

25 ופשיט ליה דכי אחר דמיא, מודק טעמא.
26 האיש

27 רבינו יצחק בן מרדכי: ודבשאי ירושתו של שנים
28 כגון בתו ואחוחו - פשיטא לה דירושת אביה

29 או אחיה, כיון שאין הירושת נפקת ממשפחת
30 אב. ופשיטא שהחכים הנקבטת שוין, בין לירש

31 בין לתוריש. דמה לי ויברס ומה לי נקבוט, דאנו
32 כנס נשם יהו הפקדי? ודקאן כן בנכסי האם ערך

33 למלך, לפי ששכבת נחלה מנמטה אביה על ידי
34 הבן.

קל

1 **מאן כו' לירוזת? אמו בר קשא דקתא לירוזת? - הכי**

2 **קא אמינא: איכא בן ובת - לא האי לירוזת כוליה,**

3 **ולא האי לירוזת כוליה, אלא כי הדדי לירוזת אמו ליה**

4 **אביו: ואצמיריך קרא לאשמועינן היכא דלית ליה אלא**

5 **חד ברא ליריתניהו לכוליהו נכסין? - ודלמא תא קא**

6 **משמע לך, דבת נמי בת ירושה היא - הווא, מ"כ"ל קא**

7 **בת ירושת נחלה" נפקא. רב אחא בר יעקב אמר,**

8 **מהכא: "למה ירעה שם אבינו מתוך משפחתו כי אין**

9 **לו בן", משעמינן דאין לו בן, הא יש לו בן - בן קודם -**

10 **ודלמא: בנות אצלך הוא דקאמרן הכי, וינהי תורה**

11 **ונתקדשה הלקה אלא, מתורתא כדשנין מעיקרא.**

12 **רבינא אמר מהכא: "הקרב אליו", הקרב - קרוב**

13 **קודם. - ומאי קורבך דבן מפת לשון קם תחת אביו**

14 **יעדה ולשרה אחוזה? יעדה - בת לאו בת יעדה**

15 **היא, שרה אחוזה נמי - מהאי פירכא גופה הוא,**

16 **דקא קיימא ליה לתנא: כלום יש יבום אלא במקום**

17 **שאין בן אלא, מתורתא כדשנין מעיקרא. ואי בעית**

18 **גניבם - ולא בגותיבם. אלא מעשה, "למען ירבו**

19 **וימכם וימי בניכם", הכי נמי גניבם ולא בגותיבם? -**

20 **ברכה שאני. והאחיז מן האב נוהלין ומנוהלין" וכו',**

21 **מלך? אמר רב: אתיא אחוזה אחוזה מביני יעקב,**

22 **מח ליה מן האב ולא מן האם, אף פאן מן האב**

23 **ולא מן האם. - ולמה ליה? ממשפחתו ירש אתה"**

24 **כתיב: משפחת אב קרויה משפחה, משפחת אם אינה קרויה משפחה - אין הכי נמי, וכי**

25 **איתמר דרבה - לענין יבום איתמר. "האיש את אמו" וכו'. מנא הני מילי? דתנו רבנן:**

26 **"וכי"**

1 **מאן כו' - אם לא קרוביו הקרובים לו יותר. ברי קשא - משל העיר. אמר ליה אבי**

2 **לרב משע - אי איתא דאמר רבנא כדברא דייחון - נמצא שיש בראו לירושא**

3 **יותר מן הבת, ובן ובת כשני בניו דמו. וכי איצטרך קרא לאשמועינן דמאן דלית ליה**

4 **אלא חד ברא ליריתניהו לכוליהו נכסי דאבא בתמיה, ואמאי כתיב "ואם אין לו בן והעברום**

5 **את נחלוהו לבתו? פשיטא, לישוק קרא מניה.**

6 **דכי אביע ליה נמכתא: איש כי ימות ותרין**

7 **לו ונתתם את נחלוהו וגו' - וממילא דיענא דאם**

8 **לאוהו, לאוהו איכא למימר דקמה בתיה אחוזה, ומייתי**

9 **שוך בנחלה אלא דאי לאשמועינן אתא דבן**

10 **קודם לבת. ואיצטרך לאשמועינן דאף על גב**

11 **דאין הבת יורשת במקום שיש בן, ודסקלא דעתך**

12 **אמינא: היכא דלית בן - ונתתם את נחלוהו**

13 **אמרו, אבל לא לבתה דכי היכי דאין אמו**

14 **יורשה, דמשפחת אם אינה קרויה משפחה -**

15 **דכי נמי אין בתו יורשה, דאין משפחתו שיש**

16 **קרויה משפחה, לא למענה דדידה כגון אמו,**

17 **ולא למשה דדידה כגון בתו. קא משמע לך,**

18 **"העברום את נחלוהו לבתה. אמר ליה רב משע**

19 **לאבי" - אימא דהכי כתב רבנא כי היא גזונא**

20 **"ובן אלו והעברום", ולא כתב: ונתתם את**

21 **נחלוהו לבנו ולבתו - דהא קא משמע לך: דבת**

22 **נמי בלא בן, בת יורשת. ודאי, ודסקלא דעתך**

23 **אמינא: אין ובת יירוחן אבא אלא לברא -**

24 **איכא למימר דלא תירוח מידו, קא משמע לך,**

25 **"העברום את נחלוהו לבתו", וכל שכן שחדיש**

26 **עם הבן, על דבריו מפרשין, ולא כתיב, ודיבן**

27 **דאמו לו אביו: איצטרך קרא לאשמועינן דמאן**

28 **דלית ליה אלא חד ברא כו' - אלמא פשיטא**

29 **ליה דך סברא, ודיבן וכתביא דייחוסה היא שקולה**

30 **בפני, ופשיטא דתירוח לו הנכסין כי ליכא בן**

31 **בדהו. ואין זו שיעור נגרא כבידוש המקשה**

32 **סברת המתוך בלא טענה אודות, אלא אם כן**

33 **מקשה על מעד אדור. ויהא בעיני דרבי פירושה**

34 **ודלמא תא קא משמע לך "העברום" - דבת**

35 **נמי כמזו בן, בת ירושה היא, שינעה בכלל**

36 **ירושא. אבל ודסקלא דעתך אמינא: לא תירש בת**

37 **כלל, לא עם הבן ולא בלא בן, דבזבחים קפיד**

38 **רבנא, דכתביב "ונתתם את נחלוהו לאחי אביו,"**

39 **ובתה נמי "ממשפחתו" - משפחת אב קרויה**

40 **משפחה, קא משמע לך ירושה אחוזה, והלכך בן - נמי תפלוהו בדידה, דמדיכא ממעטין לה: דלמא הכי קאמר קרא: איש כי ימות ובן אין לו שירש**

41 **את כל נחלה בתו. כלומר, זו עוברת כל נחלה משעט לשעט בן עדי בתו, דכרבי. אבל היכא דאיכא בן בדהו - אין כל נחלה נפקת משעט. והו משום דאתר קרא לאשמועינן**

42 **כרבי - לא הוה חייב נמכתא "לבנו ולבתו" ומשני: הווא מוכל בת ירושת נחלה נפקא - דמינע משמעין דבת ירושת לו נכסי אביה כי ליכא בן בדהו, דבבת בלא בן מיירי קרא.**

43 **וללשון דהאחרין שיעבינן מעינן מודה דבת ישנה בכלל ירושה, והוה מיני נמכתא: איש כי ימות ותרין אין לו ונתתם את נחלוהו לאחיו, "ובן אין לו" אלא להקדים**

44 **בן לבת. רב אחא בר יעקב אמר מהכא - נפקא דבן קודם לבת, דקאמרינן בנות גלפחד למשה: "למה ירעה שם אבינו מתוך משפחתו" ולא ליטול כלום בנחלה בשביל שאין לו בן,**

45 **ולא תעשה לנו תקנה ליטול במקום בן, שאילו היה רצוננו, שירש לא היה נרעה שם אבינו, אבל עתה כי אין לו בן,**

46 **"תנה לנו נחלה" וגו. דקאמרין הכי - שהיו סבורות שיהיה הדין כן, וינהי תורה - לאחר דבתי גופה גלפחד, שלאחר דביריחן נאמרה פרשת נחלות, ונתורשה הלכה דברא**

47 **וברתא יירוחן כתיא, ודלא כשתי סבורות. כדשנין מעיקרא - מ"איש כי ימות ובן אין לו". רבינא אמר מהכא - ונפקאן בן קודם לבת. קרוב - יש מפרשין ד"קרוב" דרש, דכאמר**

48 **רבא (פסחים נח, ב) ד"הרש"י: עולה ראשונה, ואמרין נמי (תלפינן צא, א) "דורך" - המיומנת שבוך. הבא נמי: "הקרוב" - קרוב קודם, מי שקרוב יותר קודם לרבא, וכן קרוב**

49 **מבה, דמפרש ואולי, ופריקין: ומאי קרוביה דבן נאכ טפי מבה? אמר רבנא: קם תחת אביו ליעדה ולשרה אחוזה, ותנא דרבי ישימעאל: כל שהוא אחר במקום בן, ובת על גב נמכתא**

50 **- איני קרוב יותר, אלא מפני שהבת אינה בת יעדה, שאי אפשר לאשה לתשא לאשה אחרת. ונבי שדה אחוזה נמי - איכא למימר דקמה תחת אביה. ומדוך פירכא כ"כילום יש**

51 **יבום אלא במקום שאין כן קיימא ליה דתת אביו לשרה אחוזה ולא האת, ודכי נמי איכא למימר גבי בת: כלום יש יבום אלא במקום שאין בן, ובת על גב נמכתא**

52 **ערכין פרק "אין מקשידיה" (כה, ב) מלמען לא לבת משרה אחוזה, מכתבא א"כ מכתב איתא שדה אחוזה, ותנא דרבי ישימעאל: כל שהוא אחר במקום בן, ובת על גב במקום בן**

53 **אחר דמיא - הני מילי דחשבין לה כי אחר לגבי בן משום דררשין? איש כי ימות ובן אין לו" וגו' שהבן קודם לבת, אבל אי לא הך דרשה ד"איש כי ימות" וגו' - הוה אמינא:**

54 **בין לבת ירושה בין לגבי שדה אחוזה כי הדין ניהו, אלא מהוריתא כו' - מוהשתא איכא למיירש מניה גבי שדה אחוזה דבת נמכתא בן כאחר דמיא. דכאשכחן גבי ירושה.**

55 **לגניבם אצמירין - הוה חייב נמכתא "לירועם", ולא בגותיבם - במקום שיש בן, בריבא שאני - דלכל ישראל מברך, ולא איצטרך למכתב "ירועם", דסברא דהיא, דבין אצמירין**

56 **בין אבנות קרא, דאין מביה לחצאן, אבל גבי ירושה, אם איתא דבנת ירושתו במקום בן - הוה חייב למכתב "ירועם", אחות אחוזה - כתיב הבא "ונתתם את נחלוהו לאחי,"**

57 **וכתיב החם (בראשית מב) "שנים עשר עברוך אחים אבנתי בני אשה אחר" וגו; "בני אשה" מותר הוא, לדרוש דסתם אחין אתן אלא מן האב. לפי לי - גורה שה גבי ירושה?**

58 **הא נפקא לן מרכיבי "משפחתו", ואיחן מן האם אין משפחתו לענין יבום - "כי יבוי אחים ירושה אחוזה מרתם מן אחין לו" וכו' (ברכים כה), דאדווי מאביו מינבא את**

59 **אשתו, ולא אדווי מאמו. מנא תו? ודאי ויש אתו אמו אבא - דבן קודם לבת נמכתא: וכן כתיב בן קודם לבת - בנכסי האב הוא דכתיב, "איש**

60 **כי ימות - וייתן אתו אין לו והעברתה" וגו', אבל אשה כי תמות - מנלן דירית ליה? וגם מנלן שקידום לבת?**

בבא בתרא. יש נחלחין – פרק שמיני דף קיא עמוד א – מותר מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
ר"ט
 תוספות

1 ובל ת יורשת נחלה מנפשות וגו' – סיפא דקרא: "לאחור ממשפחת מטה אביה תהיה
 2 לאשה", רבי שלא חסב נחלה מנפשה למטה ומיהו, לא נהא אלא באחור הדרו,
 3 בדלמקן בפירוקין (ק. א), ולקמן מפרשינו: כיון דירשתה שני מטות היא נשאת למטה
 4 אביה – דהיי מכל מקום נסבת נחלה האם למטה אחר ולקמן מתרעין לה, בת יורשת
 5 נחלה מנפשות – משמע שבת אחת מכלקלת
 6 נחלה משהי משהו, ואי אהת מוצא קרובים לה
 7 שתקבל נחלה מהם יותר מאביה ואמה. ובגון
 8 שאביה משנת ארבעון ארבעה מאה משבע שמעון,
 9 ובשנייה אמה לאביה ויהי לה אחין לאמה של
 10 בת זו שירשו נחלה אביהן, דליכא חסבת נחלה
 11 אל לב בשעת נישואין, דלא קפיד קרא אלא
 12 בשעת נישואין אל תהא אראה לירש נבסי
 13 אביה. ומיהו, אחרי כן מוה אחיה, ואחר כך מת
 14 אביה, וירשה אותו. ומוה האם האב, ולא דדה
 15 להם כי את בת זו. וירשתן. מנצאת וירשת שני
 16 מטות: נחלה אמה מנפשת שמעון, ונחלה אביה
 17 מנפשה ראובן. כן מנין – שיריש את אמי?
 18 דאיכא למומר דבכי פקד קרא: הבן יירש את
 19 האב, ודבן תירש את האם. שוועת כחה נבנסי
 20 האב – דהן קודם לה. יפה כחה נבנסי האב –
 21 דירשתה את האם. אינו דין שיפה כחו נבנסי
 22 האב – שיריש מהה בתה? אבל עניין לא למדנו
 23 שקודם לבת. והיינו דקאמר: ומנקום שבאת,
 24 ומנקום השתחלת ללמדנו. והיינו נכנסת האב –
 25 חוור ולמד עדי מה לחלן בן. ולקמה פריך,
 26 לימא: דין לבא מן הדין להיות כנדון. שוין –
 27 דירוחין כדרא. מיין הך וחסר בן. בריש
 28 תורה כתיבם תניא: רבי ישמעאל אומר, בשלש
 29 עשרה מרות התורה נדרשת בתן: מלק חומרה,
 30 ומגורה שהו, ומבנין אב כו, וחדר מפרש לא
 31 חרא דתא. מלק חומרה כירצ – באיזה ענין אנו
 32 הורשין רב מדרב ר' יודן קל חומרה. ויאמר ה'
 33 בו' – כלומר, לא להחמיר על החומר מכל,
 34 והואיל ובא כללודן מן לקל, אלא על הדין
 35 שיהא כמלמד. כלומר, דיו לבא מן הדין כו,
 36 לפיכך חסרן בשעת נימוס כו, מיקש משה דאם
 37 בו' – מאחד דאתא בן בקל וחומר דירשת את
 38 אמו כבת. ודקדקו המטות בחיבת אהבה, ולא
 39 כתב שני מטות – דהלכך דרשינו: מה משה האב
 40 כו, ולקמה פריקי: אי מה משה האב כבר נטל
 41 בה פי שנים בן – נייא – שם חסב כרבי וזריה
 42 כן הקצב – דרובן דהבת ויחלקו כבושה נבנסי
 43 האם. אפם וזריה – כטו כ"י אפס כסף'
 44 בראשית (מז). כלומר, שטלו, שאין הלכה
 45 כמנהוג. פסיקאמ דל' ב' – משמתיאן לך ב'
 46 יסייע לך רב חזנא בר שלמיא. דאמר רב הונא
 47 אמר רב בו' – רב הונא בר חייה חסור דא
 48 ארבע נתמן. אמר אבי' רב' – רב נתמן בר חזנא
 49 בר חייה. אשלא ליה – לרב חזנא ואדירעני
 50 שאהא אמרן כן משמו. ואודע אמא אמת דהא
 51 שאמר רב הונא כן. אכסף – דרמא חור בו
 52 רב הונא, אל לא אלה הדין סומך בשמועתו.
 53 איתרישת לקבלי' – ולא היית חסור כן. ואיזה
 54 – רב נתמן, רבי ינאי – וקו היה. והחלי עינו
 55 כהו. אמר ליה – שמעיה דרבי ינאי. רב
 56 אהת דאחי לקביטא חור יאי – דרבי חסוב
 57 כן כנגדו. וגולתיה יאי – כלומר, טלית של
 58 למדיחי דבבסי. אי ינאי – נאה ממש, כדמכוח
 59 לקמה דרבינו. כן שיעוריה כשך נגשה –
 60 טפוחים כשך. ודקדקו: חשק ארבעה על ארבעה, הבגד שלשה על שלשה, במסכת שבת (ע. א) ובמסכת סוכה (י. ב). אמר ליה – רבי יהודה נשיאה לרבי ינאי: כן קודם לבת
 61 כו. אמר ליה – רבי יהודה נשיאה לרבי ינאי: אי מה משה האב כו.

1 **קל** וחומר לשכינה ארבעה עשר – אמור רבינו תם: דלכך נקט ארבעה עשר, משום דאמר
 2 ב'דפוסתא': (נהד לא. א) שלשה שותפין בי באדם. הקדוש ברוך הוא אביו ואמו. נתון
 3 בו הקדוש ברוך הוא כנגד שניו. אבל קשה קצת: דאם כן אין לו קל וחומר, דמן הדין יש
 4 להיות כנגד שניו ועוד אמר בספרי בתוספתא: **קל וחומר למלך ובין ארבעה עשר. פירוש:**
 5 משה רבינו שולח מלך ובין דוד, שישמש שבעת
 6 ימי המלוכה. ואמשה רבינו אמר, שישמש שבעת
 7 עשרה ירחים לומר דמלך היינו הקדוש ברוך הוא,
 8 ובין – משה. ורבינו יחייב כן מפרש על החומר
 9 לשכינה יותר מלעט משבעה, ובין ארבעה
 10 משבעה הדיינו חסר – אוקמה אשני חסרותו,
 11 וכן משמע באבות.
 12 **דיון** שיעוריה כשך – דאם האמר. וכי גרע
 13 ממשליות דפיק אל יורפר' (בבא בתרא
 14 כ. א) דארקמנא בעין ורסקא, ואפילו הכי
 15 שיעוריהו בשלשה על שלשה: ושי לומר: דחתם
 16 לא מוקף לה בעין שקא – אלא לענין לא חוו
 17 דהיינו לומר: דאם שקא – קשה לענין מדיא.
 18 **מקיש** משה האם למטה האב כו – ותימה
 19 לרבינו משעון בן אברהם: אמאי איצטרך
 20 לאצטמועין בן קודם לבת נבנסי האם ומקיסא
 21 דמטות: תיפוק ליה מיריש אותה? דאמר לקמן
 22 (בבא בתרא ק"ג. ב.) מקיש דרשה שניה לירשה
 23 הראשונה, מה יורשה הראשונה בן קודם לבת – אף
 24 יורשה שניה בן קודם לבת. ומניחה ליפסק
 25 דבני אחות קודמין כמנות אחות לירש נבנסי אח
 26 האם ונבנסי אבי האם, דמה ירשה הראשונה
 27 הדינו נבנסי האב בן קודם לבת – אף יורשה
 28 שניה, כיון כן הבת קודם לבת הבת נבנסי אבי
 29 האם ואומר רבינו משעון בן אברהם: דבן נבנסי
 30 האם היינו נמי יורשה הראשונה הבא מכה מבא. אמר
 31 ואי לא דנפקא לן מדקיסא דמטות בן קודם
 32 לבת נבנסי האם – היכי הוה שמענין קודם
 33 נבנסי אבי האם? ולא יתי אלא מבא דקיסא
 34 נבנסי הראשונה. הלכך איצטרך הבא למלקא
 35 מעיקרא דבן קודם לבת נבנסי האם. שהיא יורשה
 36 הראשונה הבא מכה האם. ושוב נפקא לן
 37 מדקיסא דלקמן, דמקיש ירשה שניה לירשה
 38 הראשונה. בין יורשה שניה דאב בין יורשה שנה
 39 דאם. ורבינו יצחק אומר: דאף על גב דנפקא לן
 40 נבנסי אבי האם? ולא יתי אלא מבא דקיסא
 41 משום דמבא אבות ארבעה אחתי, ואם שמענין
 42 מינה דקודם נבנסי האם עצמן, ואין נראה לרבינו
 43 משעון בן אברהם. דהא מבא דאבהא דאם לא
 44 ירית אלא על ידי משמוע. דנפלו למהני האם והוא
 45 יורש את אמו. ואם תאמר: כיון דלמפיא שמענין
 46 דמדקיסא דמטות דבן קודם לבת נבנסי האם,
 47 אמאי איצטרך לן בקי קרא, ורלא חסוב נחלה
 48 דאיירי בסבת חוק, וקרא רבי' אי אן לו בת, דאמר
 49 לקמן: כן לבת ובה בת מנין תלמוד לומר: אמר
 50 אין לה – עין עליו, ומשמע דאתא לאצטמועין
 51 דבן יורש את אמו: ומיהו, ודאמר רבי און אין לו בר'
 52 איצטרך נחובא. ורלא הוה דרענין עשה בן הבת
 53 יורש כלל על ידי משמוע, והא דדרשינן נמי
 54 מיריש אותה? דלקיש ירשה שניה לראשונה –
 55 הוה מוקמנא בבת בן דוקא. ורלא חסוב נמי
 56 איצטרך לן לבת אבות ארבעה אחתי, ורלא חסוב שני
 57 בסבית הבנעל.
 58 **לומאן**

בבא בתרא. יש נחלין - פרק שמיני דף קיא עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" תוספת

1 לזמן דריש בעל מישאר"ר אינטרף לעבור עליו בשני לאון. ומיהו, קשה לרבינו משום
 2 בן אברהם. דאמי אינטרף ביה האקטא ויחשבו דמותו? כיון דשמעונו מיזאם אין לו בת' ומלא
 3 תסוב' דבן יורש את אמו, תיסק ליה מקל דחבר דבן קודם לבת. והשתא לא אמר דיה, כיון
 4 דמפרין כל דחומר. ומיהו, פלוגתא היא ביכרע הרגל" (בבא קמא כה א.) דאיכא מאן דאמר
 5 אפילו הכי דמפרין כל דחומר אמר דיו. ומיהו,
 6 אפילו למנן דאמר לא אמר דיו - איכא במיהו,
 7 דמילתא דתאיתי בקל דחומר חרז ובתל כה קרא. **לו**
 8 משפט הבכורה - השתא לא שייך למפרין,
 9 אפילו כל דחומר. וקראי לעיל: ואיזנא בני מילי
 10 בכחור שנשא אלמנה. מרוביב' משפט הבכורה"
 11 משמע דלא שייך משפט הבכורה אלא באיש,
 12 וקרא לעיל את דרש"א אחרתי.
 13 **הוא** יורש אותה - משמע ליה מיטעא. מרלא
 14 כתיב "יורשה", ומרוביב' "אותה" -
 15 משמע מיטע, וכן היא דרש"א אחרתי. ועוד:
 16 דלבינו "יורש אותה מוחה". והשתא קראי
 17 תרתי, דכיון שהיא יורשת אותו מטעם שהיא
 18 שארו - גם היא יורשתה מטעם שארו. ומיהו
 19 קשה דאמי אינטרף כלל מיטעו? דמקפיד
 20 בסבתה הבעל על אף קפיד בסבת האשה - משמע
 21 דיאנה יורשת אותו.
 מנין

1 **אמר** ליה רבי יואי לשמעיה גור - משוך אותו ואלך. לית דין רוצה לשיא - אלא
 2 להקשות דברים שאינן עריבין. כלומר, דבר כל דין לחרץ. ברלבקן. **ואימא** הני מילי
 3 - דאין גוטל. בכחור שנשא אלמנה - שהיו לה בנים מאיש אחר, והלכך ילך ולא לה,
 4 דהוי ראשית אונו ולא ראשית אנה. בלא בחור שבבית בתולה, דהוי אונו ואנה - הכי
 5 נמי דשקיל בעבטא האם פי שנים אונו ולא אנה
 6 - דמצי למיכתב דראשית און ברלבקן. והלכך
 7 אפילו בבתולה דהוי ראשית אנה - לא שקיל
 8 חלק בכורה. ומשקין: **היא ראשית אונו** -
 9 אינטרף לדרשא אחרתי. לאשמעונו דיבא
 10 אחר נפלים - שילדה אמו לפניו הרבה נפלים,
 11 כגון גולדו מתים, או כן שנחמה חיים, וזה גולד
 12 אחרים - הוי בכור לתולה. דאף על גב נולד
 13 הוי בכור לבתן, דעשרת דרסר תאל רחנא. וזה
 14 לא פטר את הרוחם - אפילו הכי הוי בכור
 15 לתולה. ודברול ראשון שלבו דהוי עליו אם ימות
 16 תאל רחנא, וזה שגולדו אחר הנפלים - הוא
 17 ראשון שלבו דהוי עליו אם ימות, דבן קיימא
 18 הוא. אבל נפלים קמאי - אין לבן דהוי עליו.
 19 **ואימא** גמי שאין לבו דהוי עליו - ולא יתא קודי
 20 בכור לתולה, לעשות פטוט אותו הבן אחרתי.
 21 **ואימא** הני מילי - דרמנעט קרא דקאמר "אונר"
 22 אלא אנה - דהכי קאמר את הוא בחור שנשא
 23 אלמנה. דראשית אונו גטול פי שנים בכל אשר
 24 יצאנו לו. אבל לא אנה. שאם און אילמון
 25 שנשא בתולה, דיכאכא אנה לחד - אינו גטול
 26 בה פי שנים. אם היכא דהוי גם אנו, כגון בחור
 27 שנשא בתולה, אימא: מנו דשקיל פי שנים שיעלו
 28 - שקיל נמי פי שנים בשלה, דהוי בכור לתולה
 29 בין לבן בין לאם. דליכא אילמני מיטעא
 30 דאונר" ולא אנה אלא במאי דרמי למעט
 31 פטי, כגון היכא דליכא ראשית און משני צדיך.
 32 **לו** משפט הבכורה - האי ילד' דרשה ליה לבנ
 33 אב. לומר שמשפט הבכורה בבכיס היאיש ולא
 34 בבכיס האשה. והבא ילד' למימח: האי גמיל
 35 בכחור שנשא אלמנה, כדלעיל. דמוקאמר
 36 'משפט הבכורה' - כלל הוא. שכלל דיני
 37 בכורה בבכיס איש, ולא בבכיס אשה. והאישי
 38 יורש את אשתו - והיכא דיכא דאיכא בן.

15 **זו** אשתו, מלמד שהבעל יורש את אשתו. וכול אף היא תירשנו? תלמוד לומר: "יורש
 16 אותה", הוא יורש אותה, ואין היא יורשת אותו. - והא קראי לאו הכי פתיבי - אמר
 17 אביו תרין הכי: "ונתתם את נחלתו לקרוב אליו, שארו וירש אותה". אמר רבא: ספינא
 18 הריפא מפסקא קראי? אלא אמר רבא, הכי קאמר: "ונתתם את נחלת שארו לו". קא
 19 סבר: גורעין ומוסיפין ודורשין. והאי תנא מייית לה מהקא, דתניא: "יורש אותה" - מלמד
 20 שהבעל יורש את אשתו, דברי רבי עקיבא. רבי ישמעאל אומר: אונר, צריך, הרי הוא
 21 אומר: "וכל בת ירשת נחלה מפתוהו בני ישראל לאהרן ממשפחת" אנו, בהפכת הבעל
 22 לפתוב מדבר; ואומר: "ולא תפסנה נחלה לבני ישראל ממשפח אל מוח"; ואומר: "ולא
 23 תפסנה נחלה ממשפח לאהרן", ואומר: "ואלעזר בן אהרן מת ויקברו אותו נקבעת פניהם
 24 בגו", וכי מגזין לפניהם שלא יהיה לו אלעזר? אלא, מלמד ששנשא פניהם אשה ומתה
 25 וירשה; ואומר: "ושגוב הוליד את יאור והיה לו עשרים ושלש ערים בארץ הגלעד",
 וכי

39 שהיה הבעל אינו קרוב לו כשאר קרובים שלה שקרובים לה ממשפחתה. ואפילו הכי אמרין שהיא יורש את אשתו. והלכך היא לקדם כל קרובים שלה הוא. דאמרין דבעל יורש
 40 לה אם. כמני מילי - דהיאיש נחל את אשתו ולא מגזיל. שארו - ונתתם את נחלתו לשארו - זו אשתו, כדרכיב (בראשית ב) "ידוע לבשר אחי". וכל ארתיב לעיל מיניה
 41 וזאם אין אחים לאיבין קאי, אלא מילתא באנפי נפשה היא. והאי דכתיב "יקרוב אליו" - מסקנא דומילתא דהואו קרא הוא. דכתיב "ואם אין אחים לאיבין". ויכול אפי' חירש
 42 דעיקר פטישה הכי משמע "ונתתם את נחלתו לשארו" - לאשתו ונדרשיה לקרא הכי: ונתתם את נחלתו לא ימות לשארו, וירש. כלומר, וגם הוא יורש שארו את תמות היא.
 43 לתלמוד לרבי אותה - דמצי למיכתב "יורש" בלא "אותה", והאי דמצינן מקרא דהוא יורשה והיא יורשתה, כדפרישתי: ונתתם את נחלתו לשארו וירש", קרי בידי: ונתתם נחלתו
 44 לשארו, וקרי בידי נמי שארו יורש. שהוא יורש את אשתו. הלכך כבה רחמנא "אותה", למעטיי שהיא לא תירש. והתא לגלויי ארישא דקרא, דכתיב "ונתתם את נחלתו לשארו",
 45 דמכאן לפרשי' דהוי יורש, והאי קראי לאו הכי פתיבי - דכתיב "ונתתם את נחלתו לשארו" - דמשמע שואשה יורשת את בעלה ונתתם את נחלתו לחתונה אליו
 46 דהקרוב קרוב קודם. שארו יורש אותה - מילתא אחריתי היא, דאשתו יירשנה בעלה. מפסקא קראי - שאתה מסרס התיבות לעשות "שאר" המוקדם מאחר, ויהקרוב אליו
 47 שהוא מאחר - עלת עשה מוקדם. אלא אמר רבא הכי קאמר ונתתם את נחלת שארו לו קסבר נתינין ומוסיפין ודורשין - גור יורי ינין מלחתי' מלשאר", ומוסיפין שני
 48 אונר תללו זו על גב זו. לעשותו תיבא אחת, והכי ילד', ודרשתי הכי: ונתתם את נחלת שארו לו. ואלא דוקא מגזיר מוסקין. דאם כן רבא נמי ספינא חריפא הוא. אלא פטישה דקרא
 49 איכא במוט עשר אחת גורעין ומוסיפין ודורשין, ומכאן דהוישטען דבריך לגרוע ולדוספין ולדרש ראשו של פסוק כגון שאמרנו, דלא תקשי ראשו לסופר. והאי תנא - דכי רבי שמעיאל איתיה
 50 ליהות נחלתו - לשארו. לאונו האיש שאשה ואת שארו. כלומר, תלת האשה תתנו לבעל. א. נמי, איכא למימר דלא חשיב פסוק קראי אלא בדקוונת תיבוב שלימות, להקדים
 51 "הקרוב" ל'שאר', אבל בשנייה אותיות - ליכא פיסוק קראי. והרי הוא כמו שכתוב "ונתתם את נחלת שארו לו וירש אותה", אהני' לו' וירש אותה' ואתה' ואתה' ואתה'
 52 למעטיי אשה שאניה יורשת לבעלה, ומכאן דהוישטען דבריך לגרוע ולדוספין ולדרש ראשו של פסוק כגון שאמרנו, דלא תקשי ראשו לסופר. והאי תנא - דכי רבי שמעיאל איתיה
 53 לה - לבעל שירש את אשתו. וירש אותה - משום דעיקר דרשא נפקא לו לעיל מירישה אותה, הלכך נקט ליה, דאיהו מגלי עליה דירשיה דקרא לפרשי' שהבעל יורש את אשתו.
 54 אתי עירך - דלית ליה גורעין ומוסיפין ודורשין. ומוקי ביה ב' שארו' זה האב, כדאמר בריש פירקא. כפיכא, הבעל התיבוב מרבי - כלומר, שביביל בעלה נחלה משה למעט על ידי
 55 הבעל, שירש את אשתו הוא משפט אשה, ונמצא שהוסבה משפט לשבט - דבר בכך התיבוב, והקפיד שלא תנשא למעט אורי אלא לאחד ממשפחת מטה אביה. כיצד היא תנשא
 56 אשה במוט עשר אחת אשה, אלא שביביל סתם היא אשה. וזהו איהו רבא, ומנצא תלת שבט ארבוני וסובב בהם לשבט מעינן. לפיכך
 57 הודיעה חררה שלא תנשא בת יורשה אלא לאחד ממשפחת מטה אביה. ומכאן שהבעל יורש את אשתו. ולקמיה פרך, ודלמנא כפיכא תבין בהכות מרוב, שהבין יורש את אמו הוא
 58 מתייחס אחר משה אביה, ונמצא שעל ידי הוסבה נחלה את תנשא לשבט אחר. אבל הבעל - איכא למימר דלא ירית, ואינו מסיב ותנחלה לשבט שלו, ובשביביל סתם הבעל לא אוחד
 59 רחמנא להנשא וירשה אשה אלא שביביל סתם בנה [ואישי] - לקמיה מפרש אמר "ואומר". כנבעת פניהם - כמכלל ליל דהתם של אלמנה. נמי היה לו לפניהם - כשעל קרוע
 60 אלא אם לא ירשה ומאביו יורשה - ולקמיה סיבה דלמא וכן מיובן ויהי לו - לא יאיר ולא לשעב. דכתיב לעיל מיניה "ותלד לו את שגוב", והתם הוה ליה למכתב "יהי לו גוי". אלא
 61 איאיר קאי. ועוד, דכתיב בתריה "ויקח גשור וארם את חות איצ' מאתם" וגו.

בבא בתרא. יש נחלוך – פרק שמיני דף קיב עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" תוספות

מנין לאירי שלא היה לשגוב – תימה לרבינו שמשון בן אברהם: אי לכאי הארץ נתחלקה
הארץ, אמאי לא היה לאירי שלא היה לשגוב
וכי תימא לעבור עליו בשני לאוין – תימה: הא היבא דאיבא למידרש – לא מוקמינן
בלאי יתירי וכי תימא דהיכי קאמר: דאפילו לא קומת ליה בלאוי יתירי איבא למילף
שהבעל יורש את אשתו – דלא משמע הכי
בסוּף, קדמאי: עלטען דקראי סיבית הבן,
כדשנין, אם כן חרי קראי למה לי – אף על
גב דקרא קמא נמי שלא לצורך, דכבר ששנין
מתורת משה סיבת הבן – מכל מקום בזה אה
מקפיד אי אשמעינן חדושע ענין סיבת הבן, אבל
חרי זימני ליה לאשמועינן, רבינו שמשון בן
אברהם, אימא תפלה ליה משה חרמיס –
תימה לרבינו שמשון בן אברהם: דלמה דחק לל
כך: כיון דבעא למיטר דאתא קרא להראות
שפיר, הויה ליה למיטר דפחט יאירי ירוש נמאס
או נמאי אמט ונראה לרבינו יצחק גיטת
הספרים, גרסינן: אמר ליה אביי אי סלקא דעך
דבעל לא ירית בו, ולא גרסינן הבא: כן למאן
דאמר סיבית הבן כן למאן דאמר סיבית הבעל,
אלא בני יאי אמרת בשלמא רב דימי בסוּף
גרסינן ליה, ואמאי דאקשי רב פפא רלמא קראי
סיבית הבן – מחדר אביי לשנויי הכי, קאמאי, אי
אמרת בשלמא דבעל ירית וקרא אסיבת הבעל
פסיד – אחי שפיר אי תשמעא דתאי קרא
למיעבד תקנתא אפילו נתלחל האם שלא תסוב,
מרתביי וירשתי בני מותא יחי אביי סוּף הסבה, אי
על פי דבריה הוסבה נחלת האם – מכל מקום
קפיד קרא שלא תסוב יותר על ידי נישואי הבת,
וסיבית הבעל איבא תקנתא, דמנסכינן לה דאמאי
דאבדוי משבטא דאבוי ואימיה משבטא דאבוי,
דהשתא לא מתקשר על ידי סיבת הבעל יותר
ממה שהוסבה כבר, ואף על פי כשימות בעל
וירשנו בני מתקשרא נחלת האם משבטא דאמיא
לשבטא דאבא, שדריי קרא אביא מוסיחסיס
על שטט אבדין, או שמת הבעל לא יירשנה כלל,
שתתקלן או תגרנשו, וירישנה הבן – ואד לא
איכפת ליה, לפי שאי אפשר לעשות תקנה לרוב
זה, אלא אי אמרת תימא לא ירית, וכבר מבטיח
הבן כדקא פריכה, כי קא מנסבא נמי לגברא

וכי תימא – לא מפני שהבעל יורש את אשתו, אלא מפני כי שתלך, והוא יורשה, והוא
נקרא על שטט אבוי, ועל סיבת הבן הותרה מקפת, שדריי הוא קרוב לה מן הבעל, תא
שמע – מקרא אחרניא: "לא תסוב" וגו' – הא תו למה לי? אלא לאו לסיבת הבעל אתא,
לאשמעינן שהבעל יורש, וכי תימא לעבור עליו בלאו ועשה – דהריוויהו סיבית הבן,
ומה שנתעב הכותב – לא נתבאר אלא להחיות.
שלא עשה לשבט אחר, כולל ההתייבב שלקוח.
דמקרא קמא לא שמעינן אלא עשה, דכתיב ביה
"לאחד" משפחת משה אביה תהיה לאשה"
אבל לא למשה אתה, ולא בן דבסי איתתא – עשה.
וכי תימא אלקויו הוא רבסי איתתא –
ומה בויי אלעור, וירחיה פחט בנה ולא
אלעור, דאין הבעל יורש את אשתו אלא בנה
יורשה, ואתא לאשמעינן דהבן ירית את אמו.
דמנוי קראי דלעיל דמיירי סיבית הבן איבא
למיטר דבסיבת הבת הוא הווי, דבאשבוך
לעיל בהראש שהבתי יורשת את אמה,
ואינטינוי בני קראי לשני לאשמועינן
כדאמרינן, אבל כל אשבוך דהבן יורש את אמו
בהראי אלא מקל דחומר פריכא, דאיבא למיפך
ד"ה, והשתא ותימא דהי קרא דפחט
לאשמעינן דהבן יורש את אמו, ולא איירי סיבית
הבעל כלל, תא שמע – פתח חמישי: "ושגוב
הדילא את יאירי", וכי תימא תהם נמי הכי הוא
– כדאמרינן בני פחט, שהיה לו לשגוב אשה
ותמה, וירשה יאירי, תרי קראי למה לי –
למיטר דשדון קראי את אמו בניו חבר, ותימא
דבן מנין – ללך כספא דתרי עיריות, ולא יאירי
קרא לאריווי לן מיד, אלא עשרו של יאירי
מראה לנו, כמו שמענוי בהרבה מקומות
בבבאיס, אלא מבעיא קאמר, לא מבעיא דאם
בירושת מיירי בראקמין, דליכא למיפך, תרי
קראי למה לי, שהפוסקים לא באו ללמד לנו
אלא עשרים, וסופר דברים בעלמא, ויאירי
למילף מיעידו הויה נחלת הבת, אלא נחלה מן
יש להקשות לך, דאיבא למיטר דקראי לא איירי
בירושת כלל, ולא שמענוי מניה לא סיבת הבן
דברים סיבת הבעל, אלא הריוויה וכן מוכן, וסופר
דברים סיבת הויה, והתנא עצמו לא נתבאר
לדרוש יותר קראי, אלא הכי קאמר: מנין היה לו
לפחט בו, ואיבא לקאשיי: יבול ליהיה לו מנקה וממכר, ופחט נמי דבן מנין – כדבבאיס
הוא דקפירין, ודבאלו האי פריכא נמי לא היה מצד למילף מניה סיבת הבעל, כדבבאיס
לעיל: וכי תימא אלעור הוא רבסי בו, כלומר, ואפילו פחט נמי, וסלקא דעתך מיעיקא
למילף מניה ירושת הבעל – איתא, דלמיט דלא איירי בוסן ירושת בעלם, ונשני –
דך רבואת דאקפריס, מפתח – איתא, דליכא גבייה דבן מנין, דאם כן לא היה לו
קובר בה את אמו, ומצאת אחרת בו, ומתה, איבא לקאשיי תרי קישותי דלעיל, ודבא –
דך קראי איבא פריכא אחריוי דלעיל, ולא מצינו למילף מניה ירושת הבעל, משה
חרמיס – דכתיב: (מגדבר יח) "כל חרם בישראל לך יידי", אי נמי, והוא דכתיב ויקרא
(כו) "ויהי השדה בנאטו ביבול קדש לה" ודברים החרים" מתחלק בכתיבם, והווי ההם
חרמיס טובא, ומל אשבוך דהתורה הבעל, דקאתי אביי ליתן טעם מצד אדרי ודאי בעל
שגורסן: כן אמר ליה אביי אי סלקא דעך דבעל לא ירית סוף סוף כי מנסבא בו,
ואי אפשר ליבשה, ועוד: תמה תירוח מחרין אביי לרב פפא דאקשי ליה דקראי
ברייתא: לא משמע ליה ירושת הבעל, דקאתי אביי ליתן טעם מצד אדרי ודאי בעל
יורש את אשתו? מכל מקום ברייתא לא מיתרצה, וקראי לא מיתרצי, שהתנא שאמר
כל דני "ואומרו" הוכיח שאין ללמוד אלא מן הארץ, וגם באותו פריכא לעיל
ואביי מנין לפרשי? ואם תאמר, לא נתבאר אביי לתרוץ הברייתא, אלא להודיע
לרב פפא שהבעל יורש את אשתו – הלא רב פפא עצמו היה יורש ודאי בעל
יורש את אשתו מקראי טובא, דלקמן בשמעתין ובפירקין דלעיל אלא הכי גרסינן,
וכן נמצא בתשובת רבינו גרשום מאורי ענין הנהלה רובי צורק לברכה: אמר אביי סוף סוף
שכבר הוסבה, ודלמא שכבר הוסבה לא אומרינן, אמר ליה רב יצחק: אי אמרת בשלמא אומרינן שכבר הוסבה –
אם דמתקרא נחלה משבטא דאימא לשבטא דאבא דמנסכינן לה לגברא דאבדוי משבטא דאימא.

וכי מנין לאירי שלא היה לו לשגוב? מלמד ששניא
יאירי אשה ומתה וישגובה, מאי ואומר? – וכי תימא:
בכסת הבן קא קפיד קרא, אבל בעל לא ירית – תא
שמע: "ולא תסב נחלה לבני ישראל ממשפח למשפח";
וכי תימא: לעבור עליו בלאו ועשה – תא שמע: "לא
תסב נחלה ממשפח למשפח אחר"; וכי תימא: לעבור
עליו בשני לאוין ועשה – תא שמע: "ואלקויו בן אהרן
מת וגו'", וכי תימא: אלעור הוא דקסבי איתתא,
ומתה וירחיה פחט – תא שמע: "ושגוב הוליד את
יאיר" וגו', וכי תימא: תהם נמי הכי הוא – אם כן
תרי קראי למה לי? אמר ליה רב פפא לאביי: ממיא?
דלמא לעולם ועולם לך: בעל לא ירית, וקראי בכסת
הבן כדשנינן, ויאיר – דבין מנין, ופחט נמי – דבין
מנין אמר ליה: פחט דבין מנין לא מצית אמרת,
דאם כן, ומצאת שגיה חזרת ביבול, ונמצא ציון
קבור בקבר שאינו שלו. – אלא אימא: דנפלה ליה
משדה חרמיס אמר אביי: סוף סוף הא קא מתקרא
נחלה משבטא דאימא לשבטא דאבא. – וממיא?
ורלקא שאני תהם, שכבר הוסבה – אמר ליה: שכבר
הוסבה לא אמרינן, אמר ליה רב יצחק לרב אשי: אי
אמרת בשלמא שכבר הוסבה, היינו דמתוקמא קרא
בין בכסת הבן בין בכסת הבעל, אלא אי אמרת לא
אומרינן שכבר הוסבה, כי מנסבא לאחד ממשפחת
מבוא אבתי מאי הויה? הא מתקרא נחלה משבטא
דאימא לשבטא דאבא – דמנסכינן לה לגברא,
דאבדוי משבטא דאבא ויאמיה משבטא דאימיה. –
א

דאבדוי משבטא דאבוי ואימיה משבטא דאימיה – מתקרא נחלה האם על ידי הבן,
כדפרישית, אלא ורואי סיבית הבעל משמעתי, ולחכי קים ליה תנא דקרא דכולל בת ירושת
נחלה סיבית הבעל כתיב, מרתביי ביה ירושת של מותו – משמע למה נתלחל האם נמי
דבעינן תקנתא שלא תסוב יותר, דהכי פירוטא דברייתא: הרי הוא אמר: וכל בת ירושת
נחלה, ובסיבת הבעל הכותב מרוב, דמהניא תקנתא נחלתה אימיה, וכי תימא אמרת הבן
משמעתי, וקרא לא אתא למיעבד תקנתא אלא לנחלת האב – חטע על סוף סוף נחלה,
ומיתורא קראי שמעינן דהוסיבית הבן חוד סיבית הבעל, ואם כן, הויה דכתיב בת ירושת
שני מותו, דמשמע דבעי תקנתא נחלתה האם – סיבית הבעל בתה, דבאשבוך ביה תקנתא,
אמר ליה רב פפא לאביי רלמא שאני תהם שכבר הוסבה – הרי גב דכתיב ביה
"ירושתי של מותו" – לא קפיד קרא אמרת חטען האם שכבר הוסבה, לעילעל קאי
בסיבת הבן, אף על גב דליכא תקנתא נחלתה האם, אמר ליה: שכבר הוסבה לא אמרינן
– אף סברא לומר שלא הקפיד הכותב אתולה את אף על פי שחבר הסבה, ריבון
דכתיב "ירושתי של מותו" – משמע דנתלחל האם בעינינו בני תקנתא, אמר ליה –
רב יצחק לרב אשי אי אמרת בשלמא שכבר הוסבה היינו דמתוקמי קראי בין סיבית הבן
בין סיבית הבעל בו – רב יצחק לא היה יודע דאביי בו היה מוקף לקרא סיבית הבעל
מפרש לקרא דמנסכינן לה גברא דאבדוי משבטא דאבוי ואימיה משבטא דאימיה, ולחכי
קשיא ליה: אמאי נחלא היה לאוקומי הבעל טפי מבסיבת הבן? וכן היה וכי

וכי תימא – לא מפני שהבעל יורש את אשתו, אלא מפני כי שתלך, והוא יורשה, והוא
נקרא על שטט אבוי, ועל סיבת הבן הותרה מקפת, שדריי הוא קרוב לה מן הבעל, תא
שמע – מקרא אחרניא: "לא תסוב" וגו' – הא תו למה לי? אלא לאו לסיבת הבעל אתא,
לאשמעינן שהבעל יורש, וכי תימא לעבור עליו בלאו ועשה – דהריוויהו סיבית הבן,
ומה שנתעב הכותב – לא נתבאר אלא להחיות.
שלא עשה לשבט אחר, כולל ההתייבב שלקוח.
דמקרא קמא לא שמעינן אלא עשה, דכתיב ביה
"לאחד" משפחת משה אביה תהיה לאשה"
אבל לא למשה אתה, ולא בן דבסי איתתא – עשה.
וכי תימא אלקויו הוא רבסי איתתא –
ומה בויי אלעור, וירחיה פחט בנה ולא
אלעור, דאין הבעל יורש את אשתו אלא בנה
יורשה, ואתא לאשמעינן דהבן ירית את אמו.
דמנוי קראי דלעיל דמיירי סיבית הבן איבא
למיטר דבסיבת הבת הוא הווי, דבאשבוך
לעיל בהראש שהבתי יורשת את אמה,
ואינטינוי בני קראי לשני לאשמועינן
כדאמרינן, אבל כל אשבוך דהבן יורש את אמו
בהראי אלא מקל דחומר פריכא, דאיבא למיפך
ד"ה, והשתא ותימא דהי קרא דפחט
לאשמעינן דהבן יורש את אמו, ולא איירי סיבית
הבעל כלל, תא שמע – פתח חמישי: "ושגוב
הדילא את יאירי", וכי תימא תהם נמי הכי הוא
– כדאמרינן בני פחט, שהיה לו לשגוב אשה
ותמה, וירשה יאירי, תרי קראי למה לי –
למיטר דשדון קראי את אמו בניו חבר, ותימא
דבן מנין – ללך כספא דתרי עיריות, ולא יאירי
קרא לאריווי לן מיד, אלא עשרו של יאירי
מראה לנו, כמו שמענוי בהרבה מקומות
בבבאיס, אלא מבעיא קאמר, לא מבעיא דאם
בירושת מיירי בראקמין, דליכא למיפך, תרי
קראי למה לי, שהפוסקים לא באו ללמד לנו
אלא עשרים, וסופר דברים בעלמא, ויאירי
למילף מיעידו הויה נחלת הבת, אלא נחלה מן
יש להקשות לך, דאיבא למיטר דקראי לא איירי
בירושת כלל, ולא שמענוי מניה לא סיבת הבן
דברים סיבת הבעל, אלא הריוויה וכן מוכן, וסופר
דברים סיבת הויה, והתנא עצמו לא נתבאר
לדרוש יותר קראי, אלא הכי קאמר: מנין היה לו
לפחט בו, ואיבא לקאשיי: יבול ליהיה לו מנקה וממכר, ופחט נמי דבן מנין – כדבבאיס
הוא דקפירין, ודבאלו האי פריכא נמי לא היה מצד למילף מניה סיבת הבעל, כדבבאיס
לעיל: וכי תימא אלעור הוא רבסי בו, כלומר, ואפילו פחט נמי, וסלקא דעתך מיעיקא
למילף מניה ירושת הבעל – איתא, דלמיט דלא איירי בוסן ירושת בעלם, ונשני –
דך רבואת דאקפריס, מפתח – איתא, דליכא גבייה דבן מנין, דאם כן לא היה לו
קובר בה את אמו, ומצאת אחרת בו, ומתה, איבא לקאשיי תרי קישותי דלעיל, ודבא –
דך קראי איבא פריכא אחריוי דלעיל, ולא מצינו למילף מניה ירושת הבעל, משה
חרמיס – דכתיב: (מגדבר יח) "כל חרם בישראל לך יידי", אי נמי, והוא דכתיב ויקרא
(כו) "ויהי השדה בנאטו ביבול קדש לה" ודברים החרים" מתחלק בכתיבם, והווי ההם
חרמיס טובא, ומל אשבוך דהתורה הבעל, דקאתי אביי ליתן טעם מצד אדרי ודאי בעל
שגורסן: כן אמר ליה אביי אי סלקא דעך דבעל לא ירית סוף סוף כי מנסבא בו,
ואי אפשר ליבשה, ועוד: תמה תירוח מחרין אביי לרב פפא דאקשי ליה דקראי
ברייתא: לא משמע ליה ירושת הבעל, דקאתי אביי ליתן טעם מצד אדרי ודאי בעל
יורש את אשתו? מכל מקום ברייתא לא מיתרצה, וקראי לא מיתרצי, שהתנא שאמר
כל דני "ואומרו" הוכיח שאין ללמוד אלא מן הארץ, וגם באותו פריכא לעיל
ואביי מנין לפרשי? ואם תאמר, לא נתבאר אביי לתרוץ הברייתא, אלא להודיע
לרב פפא שהבעל יורש את אשתו – הלא רב פפא עצמו היה יורש ודאי בעל
יורש את אשתו מקראי טובא, דלקמן בשמעתין ובפירקין דלעיל אלא הכי גרסינן,
וכן נמצא בתשובת רבינו גרשום מאורי ענין הנהלה רובי צורק לברכה: אמר אביי סוף סוף
שכבר הוסבה, ודלמא שכבר הוסבה לא אומרינן, אמר ליה רב יצחק: אי אמרת בשלמא אומרינן שכבר הוסבה –
אם דמתקרא נחלה משבטא דאימא לשבטא דאבא דמנסכינן לה לגברא דאבדוי משבטא דאימא.

כבא בתרא. יש נחליך – פרק שמיני דף קעג עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
תוספות

תרווייהו נמי ידבק כתיב בהו — עמימיש שלא היו בקפאן פסוקים. וכן קמצי בסוף "שור
שנתה את הפרד" (כבא קמא נה, א) מפני מה לא נאמר בדברות הראשונות
"טוב" בו, אמר לו: עד שאתה שואליני שרי, וידיע וידע אם נאמר דך "טוב" או לאו, כלך אלע
רבי נתנחם. בו, ומידו, והוא חימה, דמדאקשי לך: תרווייהו "אישי" כתיב ביה — משמע ידיע

1 **תניא אידך:** "ולא תסב נחלה ממופה למופה אחר"
2 - **בסיבת הבעל הכתוב מדבר; איתה אומר:** **בסיבת**
3 **הבעל, או אינו אלא בסיבת הבן? בשהוא אומר:**
4 **"ולא תסב נחלה לבני ישראל ממופה אל ממופה"**
5 **הרי הסיבת הבן אמור, הא מה אני מקיים "ולא תסב**
6 **נחלה ממופה למופה אחר"** - **בסיבת הבעל הכתוב**
7 **מדבר. דכולי עלמא מיהת, "ממופה למופה אחר" -**
8 **בסיבת הבעל הכתוב מדבר, מאי משמע? סימן אמר**
9 **רבה בר רב שילא, אמר קרא: "אישי". תרווייהו**
10 **"אישי" כתיב בהו אלא אמר רב נחמן בר יצחק, וזהו**
11 **אמר קרא: "רדבוק"; - תרווייהו "רדבוק" כתיב בהו,**
12 **אלא אמר רבא, אמר קרא: "רדבוק מפות". רב אישי**
13 **אמר, אמר קרא: "ממופה למופה אחר", וכן לאו אחר**
14 **הוא. אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן אמר רבי ינאי**
15 **אמר רבי, וימנו מה משמיה דרבי הושע בן קרחא:**
16 **מינו לבעל שאינו נוטל בראי בבמזוהין? שגאמרי:**
17 **"שגנו הוליד את יאיר והיו לו עשרים ושלש ערים**
18 **בארץ הגלעד", מינו ליאיר שלא היה לו לשגנו?**
19 **אלא, אמר מלמד שגאש שגנוב אשה ומתה בחיי מורישיה,**
20 **ומתו מורישיה וירשה יאיר, ואומר: "אלעור בן אהרן**
21 **מת ויגבור", וגו', מינו לפנחס שלא היה לו לאלעור?**
22 **מלמד שגאש אלעור אשה ומתה בחיי מורישיה, ומתו**
23 **מורישיה וירשה פנחס. - ומאי "ואומר"? - וכן תמא:**
24 **יאיר דהוה נסיב איתתא ומתה וירשה - תלמוד לומר:**
25 **"אלעור בן אהרן מת", וכן תמא: דנפלה ליה בשדה**
26 **חרום - אמר קרא: "בגו", נחלה הראויה לו, וירשה**
27 **בגו. "ובני אחות". תנא: בני אחות, ולא בנות אחות.**
למא

דבפחות משמעם לא היה מוכרח, וכבר היה רבי בן שישם שנה, ויהי עשרים וארבע שנה,
בעשר שנים; ועוד, ודסברא שלא נולד עד שחור רבי עקיבא מבי בר אורי עשרים וארבע שנה,
אם כן כשהיה רבי יוחשם בן מנא וארבעים כבר היה רבי בן ששנים וארבע, ויהי שורא
מתיצו ימיו. ועוד: שפירש רבינו נסים במגלת סתרים שמנא בבראשית רבה ר' חיימן מן הקרד'
היה רבי אלעור בן שריה. אלא אמר רבינו ר' אבהו קרדח הוא שם ארם, כמו קרד
מתה בחיי מורישיה וירשה יאיר - ואם תאמר: דבן יורש בראוי נכסי אמו, ובעל אנו
יורש. מנחם ובעל קודם לבן ויש לומר: כיון שרביעל אינו יורש ממתת קורבה אלא ממתת
שאיורה, שחן שובכין קודם אחו - אם כן כמו שהוא קודם לשאר קרובים, כן הוא קודם
לבעל, דנמי לא יהי אמאי לי האי.

רש
בנה שורשה - אינו אור ממש לבנה, דיוורש בריעה דאמיה הוא. בראוי - כגון שמתה אשתו, ואחר כך מת אביה, נחלה לו ראייה לה ליה היתת קיימת - מנין שלא יירש, אלא
קרובה מדר האב, או בנה וירשה? שיהו יורש את זקנו ויהיה כרוביב "ראם אין לו בת" - עיי' עליה, שכן הבת יורש אביה. בבמזוהין - יורשה שיהי מחוקק כבר קודם מיתתה, כגון
שמת אביה ואחר כך מתה היא. ומנין שלא יירש? דסלקא דעקר אמנא, כיון קודם לבעה לירשה - והכי נמי כשמתה ואחר כך נפלה לי יורשה ויקדים האב לבנה. דקל חומרי
הוא: כיון דבמקום בן אור קודם ליורש מחוקק - בראוי נמי הוא יורש. כל חומרי מנין שירש בראוי. וירשה יאיר - ולא שגוב אביו, לפי שאין הבעל נוטל בראוי. דאילו היה נוטל
בראוי - היה היה יורשה ולא יאיר בנה, שהאב קודם לבנו בירושת אשתו. וירשה יאיר - ולא שירשה נון לו וירשה נון לו בדר אמריס' קריי, דמשמע
בשאו לרין אלעור ופנחס על עסק יורשה זו; לפי שהיה ראייה לאלעור ותננה בידן לרפחם בנג. לפי שאין הבעל נוטל בראוי. ויבני הנחאל פירש דייקטין מרוביב, בחאי קרא
"בנר, וכי אירכו בת" "בגבעת פנחס" ולא אמר "בנר" - הלא יודע שפנחס בן אלעור הוא. ומפני מה כתב "בנר" ללמד כו' זו הגבעת היתה ראייה לאלעור, וירשה פנחס בנג. ד"בנר"
מיעוט משמע - בנר ולא הוא. מכלל שדחתה ראייה לאלעור. והלכך ליבא למימר דנפלה ליה משהו חומרים, שחלק פנחס לא היה ראוי אלעור. כן כתוב בפירושי רבינו גונאל.
ובני אחות - וירשין אדא אמן. תנא נמי אחות ולא בנות אחות - ובדמפרשין למופה.

הניא אידך לא תסוב נחלה ממופה למטה אחר בסיבת הבעל הכתוב מדבר אהא אמר
בסיבת הבעל או אינו אלא בסיבת הבן כשהוא אמר לא תסוב נחלה לבני ישראל ממופה
אל מטה הרי סיבת הבן אמור הא מה אני מקיים ממופה למטה אחר בסיבת הבעל הכתוב
מדבר - ומשמעות וירשין איבא בנייהו; תנא ברבייתא קמייתא פשיטא ליה דקרא
בתרא. ודיינו "ממטה למטה אחר" - בסיבת
הבעל מיירי. כדמפרש לקמיה, כדמתיב ביה, "אחר"
7 "אחר", והלכך מוקף לקמא בסיבת הבן, דהרי
8 קראי בסיבת הבעל למח לי? וסבירא ליה אלא
9 תנא כדאמרין בעלמא (פסחים ד, א) דלכי
10 הדיבא דאיבא למיחדש - ורדישין, ולא מוקמין
11 בלאו יתייר. ותנא בתרא לא סבירא ליה דך
12 דרשא ד"אחר" דקמיה, ומוקי מסברא אחר
13 קמא בסיבת הבן, ורדישין ליה טפי מבעל, ומוקף
14 כן אייר ליה קרא תנינא לסיבת הבעל, כן
15 נראה בעיני, ועיקר. וכולי עלמא מיהת -
16 אפילו לנא דבריייתא קמייתא. סבירא ליה דהאי
17 "ממטה למטה אחר" - בסיבת הבעל מיירי.
18 מאי משמע - לתנא קמא קבעי ליה, דבשלמא
19 לברייתא כתייריתא - קרא קמא סבירא ליה,
20 בסיבת הבן, משהו דקדוב לאמו טפי מבעל
21 אייתר "ממטה למטה אחר" לסיבת הבעל. ולאו
22 ממששנתווא מוקף ליה, אלא מיתירא. אלא
23 לתנא קמא, דאמר דהאי "ממטה למטה אחר"
24 פשיטא ליה דבסיבת הבעל מיירי, ואידו מגלי
25 אאידך קרא דבסיבת הבן מיירי, ממאי משמע
26 ליה סיבת הבעל? אמר קרא אישי - דמשמע
27 בעל, ועל "אישי בעמי" (רות א, כ), כלומר, בסיבת
28 הבעל קפיד קרא. סיפא דהאי קרא ד"ממטה
29 למטה אחר" - כי איש בעלחלו דתפן ממות
30 בני ישראל, כלומר, הבעל נחלתו וידבק, וכן
31 נחלתה שנת אחר. תרווייהו נמי איש כתיב ביה
32 - דכתיב בקרא קמא "ממטה אל מטה בי איש
33 נחלתה משה אבותיו דבקי בני ישראל", ואי
34 "אישי" משמע ליה סיבת הבעל - תרווייהו נמי
35 בסיבת הבעל ומידו, גם המתוך היה יודע
36 דבתיא קרא "אישי" כתיב. דדיל קרי בי בר הוא
37 ואמאי דבעין לעלל ממאי משמע דהאי קרא
38 "ממטה למטה אחר" בסיבת הבעל מיירי, אלא
39 אידו למימר דשפיר משמע דבסיבת הבעל
40 מיירי, דהא כתיב ביה "אישי", ותמה על עצמך;

למה גם דאמא אינו מורב בסיבת הבעל בין רכתיב ביה "אישי" אלא מתוך שמיחה
- מוקף ליה בסיבת הבן, והוא "אישי" דקרא קמא לדרשא בעלמא אתא. וגם המקשה
מנשי; תרווייהו נמי "אישי" כתיב בהו, ומה ראתי שיהא מתוך דוקא קמא לדרשא?
43 אורבא, גמא לגופיה לסיבת הבעל, ובתרא לדרשא, ואבתי מי משמע דבתרא בסיבת
44 הבעל ידבק - אין קולן דבן אלא בני אלשה, כדמתיב "רדבוק בראייתא" (מאדשת
45 ב), דכיון דמפרש כל כך, דכתיב ביה לשון דביקה - והאי בסיבת בעל מיירי. ומבא
46 דהא דהוה פשיטא ליה לתנא, ואף על פי דבקרא קמא נמי "רדבוק" כתיב - תני לדרשא
47 בעלמא. פתות - משמע בעל, דרביקת מוטב על יד בעל הוא. תרווייהו נמי מיתת כתיב
48 בהו לא גרס. רב אישי אביר - הכי משמע קרא: לא תסוב נחלה ממופה למטה
49 אחר, שירשה בעלה אם תנשא לו, שהוא אחר לבנה. אבל אם נוסבת הנחלה על ידי
50 בנה שורשה - אינו אור ממש לבנה, דיוורש בריעה דאמיה הוא. בראוי - כגון שמתה אשתו, ואחר כך מת אביה, נחלה לו ראייה לה ליה היתת קיימת - מנין שלא יירש, אלא
51 קרובה מדר האב, או בנה וירשה? שיהו יורש את זקנו ויהיה כרוביב "ראם אין לו בת" - עיי' עליה, שכן הבת יורש אביה. בבמזוהין - יורשה שיהי מחוקק כבר קודם מיתתה, כגון
52 שמת אביה ואחר כך מתה היא. ומנין שלא יירש? דסלקא דעקר אמנא, כיון קודם לבעה לירשה - והכי נמי כשמתה ואחר כך נפלה לי יורשה ויקדים האב לבנה. דקל חומרי
53 הוא: כיון דבמקום בן אור קודם ליורש מחוקק - בראוי נמי הוא יורש. כל חומרי מנין שירש בראוי. וירשה יאיר - ולא שגוב אביו, לפי שאין הבעל נוטל בראוי. דאילו היה נוטל
54 בראוי - היה היה יורשה ולא יאיר בנה, שהאב קודם לבנו בירושת אשתו. וירשה יאיר - ולא שירשה נון לו וירשה נון לו בדר אמריס' קריי, דמשמע
55 בשאו לרין אלעור ופנחס על עסק יורשה זו; לפי שהיה ראייה לאלעור ותננה בידן לרפחם בנג. לפי שאין הבעל נוטל בראוי. ויבני הנחאל פירש דייקטין מרוביב, בחאי קרא
56 "בנר, וכי אירכו בת" "בגבעת פנחס" ולא אמר "בנר" - הלא יודע שפנחס בן אלעור הוא. ומפני מה כתב "בנר" ללמד כו' זו הגבעת היתה ראייה לאלעור, וירשה פנחס בנג. ד"בנר"
57 מיעוט משמע - בנר ולא הוא. מכלל שדחתה ראייה לאלעור. והלכך ליבא למימר דנפלה ליה משהו חומרים, שחלק פנחס לא היה ראוי אלעור. כן כתוב בפירושי רבינו גונאל.
58 ובני אחות - וירשין אדא אמן. תנא נמי אחות ולא בנות אחות - ובדמפרשין למופה.

1 יריש אוחה מקיש בו. אף על גב דאצטריצין לכדאמר לעיל, הבא אל דריש אלא מויה,
2 כדפירש בקונטרס, **מקיש** ירושה שניה לראשונה – פירש בקונטרס: ראשונה –
3 בן ובת, דחק ירושה כתב בירושה ברישא. ומה בהדיא בן קודם לבת – אף בשניה, דהיינו
4 אוחה שניה לאחות לירש שבבני אהא, ואין נראה לרבינו יצחק דמשמעו הכי, דאם בן
5 מירושה עדין לא שומעין דבני אחות קודמין
6 לבנות אחות אלא נראה לרבינו יצחק: ירושה
7 שניה היינו בן הבן ובת הבן, בן הבת ובת הבת.
8 והדיקטא קאי אכל רבא דתוביבו בקרא. דחק
9 דרשנין לזו לקמן (בבא בתרא קט, א.) 'מאין לך
10 – עיי' עליו. ומה שפירש נמי בקונטרס אדחות
11 האב קודמין לבני אחי האב – אבן הורפיה לא
12 עיי' בהן, דהא תנן: (שם) כל הקדום לתולה יוצאי
13 ירבו קודמין.

14 **אוריעה** כל דהפרשה כולה להיות דין – פירש
15 בקונטרס: לענין זה שצריך שלשה
16 לחלוקת נחלה מנח בריה, וקשה לפרשתי' דאם א"כ
17 אמאי מיימי דרב היתדא: והא דב יתודה לא איירי
18 בתוסף, אלא מיימי דברב ששייך בו דין גמור
19 תעה, ודוהא ליה לממיה: חלוקת נחלות קא אמרתי?
20 לא. דין נחלות. אלא מפרש רבינו יצחק: אוריעה
21 כל הפרשה כולה להיות דין – לענין של ברסם
22 של גנים נעשים ירישים אותם התעמיים בני ברע
23 צואה, והוא תנשין דין, ולא מצי האי לממיה: אני רשע
24 לרזן לעפנים אלא בן הנהר לזן או לפני
25 בית דין חשוב שבעירי, אלא לך כרזו מקבל אתון
26 דיניין. ולא מיידי במונתן שכיב מרע – דהא לאו דרביז כבכותין וכמסורין אלא מדרבנן,
27 אלא מיידי שבעין גמון נגור במונתן בריא מעשקי א"י מיתא. וק"ל ליה נחלה, לפי שזיא
28 כעין נחלה, שאינו קונה אלא לאחר מיתה. ולרבי יוחנן בן ברוקה אחי שפיר אפילו בלא קנין,
29 דאמר במתותיך (בבא בתרא ל, א.) אם אמר על מי שראוי לירוש' – דבריו קימין מן התורה.
30 ואם תאמר: אף דאמר פרק ארבע דייני' מנות' (סנהדרין לו, ב.) ורבי מאיר דמקיש ריבים
31 לנעשים, ומה נעשים אלא א"כ ריבים ביום, דאי 'ביום תהולתו' מאי עביד ליה? מיבעי לכתובי
32 רבה בן תינא. השתא, אי מיידי דברב ששייך בו דין גמור – הא שומעין ליה מהקטא
33 הריכים לנעשים. ואמאי איצטריך 'ביום תהולתו' לפרושי השבבים' את שפיר, דאיצטריך
34 לחלקי בעלמא, ולא אחיי מצריך 'ביום', ויהיה החלוקה שותפת בעלמא. ואומר רבינו
35 יצחק: דלפרושינו נמי איצטריך, ודלקא דעתך כיון דמשונה משאר דינין שדנין בעל כרחו –
36 והא אמנא דדינן אפילו בבלה.

1 **למיא הלבנת** – ממעט להו? דהא ודאי יורשות אחי אמן, שהרי בנה יורשת אמה, ובמוקם
2 אמה עומדת לירש אתי אמה. שהרי האשה יורשת את אחיה במקום שאין אב, ברלבמן
3 בסמוך, דמקיש ירושה שניה לירושה ראשונה כו'. לקדם – שקידמו הבנים לבנות לירש
4 את הוריתן, ודלפינן לקמן מירושה ראשונה קודם לבת. חייבי: דהיינו **רשע שואל**
5 בו' יורש אוהת – הכי נמי היה עושה למינקה:
6 'ואם אין לו בת נתנת את נחלתו לאחיו',
7 דהיינו ירושה שניה. אלא סיפא דכחלו נקט,
8 וכל שכן ירושה שניה לירושה ראשונה דסמכיה לירושה
9 ארושתו. ירושה ראשונה – הכתובה תולה
10 וקודמת לכל הורישין, שהבן קודם לכל יורשין
11 שבעולם. מקיש – דבתיב 'ואם אין לו בת'
12 'ואם אין לו אחים', וכן כולם, בייזו מוסף על
13 ענין ראשון, אף וירשה שניה – והוא הדין
14 לעשירית, דבן קודם לבת. דאחין קודמין לאחות
15 לירש שבבני אהא. הוריות קודמות לאבי האב
16 של משל, ואחין קודמין לאחיה ואחות
17 האב קודמת לבני אחי האב, ובני אחי האב
18 קודמין לבנות אחי האב אחיותיהן. אבל אם יש
19 שני אחי האב, ולזה בניו ולה נות – אלו
20 יורשין חלק אבהון, ואלו יורשת חלק אבהון. וכן
21 הלכה. ביום תהולתו – הוה מצי למכתב
22 'בתהולתו'. ביום אחיה ספילי נחלות – לקמיה
23 מפרש לה. אבסי ליה אבן כו' – סבור היה
24 דדאי מפיל נחלותו. כלומר: מיום – מפליין
25 דתולדות לירושין, שאם מת ביום – יירשו בניו
26 נכסיו. **דלמא** דין נחלות יאחרת – שאין דנין אתון אלא ביום כבשאר דיני ממונתו, דכתיב
27 בזה (יחזקיה בא.) 'אם לא ירבו לבקר משפט'. כל שאר נחלות נמי מקימי משפט,
28 כדנתיב דכתיב בסוף פרשת נחלות 'ויהיה לבני ישראל חזוקת משפט', מדקרי' לזו
29 משפט – שומע מנה כל שאר נחלות נמי ביום, ואי שמום דכתיב 'ושפט את העם בכל
30 עת' – הא אוקמה רבא בסנהדרין פרק 'אחד דיני ממונת' (לד, ב.) לגמר דין, אבל
31 תחתיה דין – ביום, דלתיב כתיב 'ביום תהולתו', דהיינו דתני' דיני ממונתו ביום וגומריין
32 אף בלילה. דתניא כו' – כלומר, דבני נכסבתי ברייתא אחריתי דמשיח' לזו כלל
33 נחלות דין, ודלקא דעתך אמירא חילוק נחלות דהיא כחא חלוקת שותפין בעלמא, ולא
34 חשבי' ביה, אלא שומעין קא עומדין, ומיהו, חריזיה קראי עימי: 'ביום תהולתו' איצטריך לחלוקת
35 דין דבוים, 'חזוקת משפט' איצטריך לדוביי' כל שאר נחלות דלדיוהו. דהיינו 'ביום
36 תהולתו' – כלומר, כשתימה היות דין, וצריך שלשה, וביום, וימירינן נעמייה לכלל דין
37 **אב** בלמה, כשתימה היות דין, וצריך שלשה, וביום, וימירינן נעמייה לכלל דין

38 ממונות, להיות דנין חילוק ביום, כנחלות דכתיב בזה 'ביום תהולתו'. וברב יתוה – אהא לאשמועינן רבא רב חנינא, דצריך לשלש חלקי נחלות דין, וביום, שלש נעמייה לבק
39 את החולה רצו פותבין בו' – נראה בעיני דרודא נקט שבנסבו לבקר, הלכן, רצו – יעידו, רצו – יחדו ירינים. אבל אם נכנסו להעיד, שיומננס לשם והביאנס לשמוע כדי להעיד –
40 דהי' הם עדים, ואין עד גשעה דין, דמי' לכנסו בביתא, חדישבו לזו עדים לקמן, והילא ומתחלה לא היו רואין לדון, ודלילא לא היה תולת דין, וכל שאר תולת דין, ואם באל שיש עדות
41 אין עד גשעה דין, ורבי ברק קאמר דבעיה (א, א.) דקחשבי לזו ביה, וזיס יהתם עדים לפסול את השואר אם יארו עמוק את המשעה חזן פסולין לעדות, ודחבי שיה עדות
42 שנמצא אחד מןן קרוב או פסול, והכנסו בעל כורח, ורבי פליגי עליהו. ואומר: מה יעשו שני אחין שראו באחד שחרג את תנפס? ואמירינן בנימאר דרבי נמי דהו' עדים בריאה
43 אם אמרי לאשמועי' אתינן, נמצא אחד מןן קרוב או פסול – עדותן בטילה, ואי אמרי למיחוי אתינן – מה יעשו שני אחין שראו רבא בן תינא: הוה עדיה, וקראמ' ליה חלבה כדי.
44 נמןן בריה. שומעין למידין שותבא כראות עדים כדי להעיד – ופאפולי לפסול כל חבירי' בעל שערות אם הוא פסול, וכל שכן חיבתא ודימיונהו לבזאן כראות עותא
45 שכיב מרע כדי להעיד, דשוב אינו עדין. והרתנן בראש השנה (בב, ב.) ראודו שלשה הוה בית דין יעמדו שנים וישיבו מתרידיה אצל היודיד – התם שאל באו מתחלה כדי
46 לראותו על מנת להעיד, אינו כשן אין היודיד יכול להיות דין, דאין עד גשעה דין, אלא כשראוהו ממיאלא בלכתם בשוק, או שדודי ישיבון במקום אחד שנסבו איהו. וסיגי נמציא
47 לדברי מתשובת רבינו שלמה: זקניו מקמי לכתוב שכתב כדי ועוד, ומרבי עושה שומעין דאין צריך לומר 'אתם עד' שכתיב מרבי, דאמר רב יודיה: שלשה נעמייה לבק את החולה,
48 רצו – פותבין, רצו – עשין דין, שנים – חשבון כבוד רצו עשין דין, ופירש רב חסדא: לא אמרין אלא ביום, אבל בלילה – דאין רואין אכס, כיין ודלילא לאו חדי דירסי, עדים את
49 השניהו, וקא עד גשעה דין, והאי ביום היכי דמי? אי דאמר לזו 'הווי עדים' – מי מצי למימר רעו עשין דין? הא בהרייא שהדי שנתנה אלא לאו דלא אמר לזו 'הווי עדים',
50 והקני: רצו פותבין, רצו חשבון – אי העדות כמו ששומעין מפי החולה היאך נעמדו נכסיו. רצו עשין דין – דהא שלשה נעוהו, ודינן, ואומרינס: כך הדין שפולני טעו חלק זה ופולני
51 חלק זה, שומעין במונן במונן בשונה. וכתובין להם פשוט, שלא יוכלו עד לערער זה על זה כלום. ואף על גב דאין כאן נאדם שעמד בפניהם כלום – הא פרחין בראש השנה על התא
52 שמיעה גדולה מראיה. וכיון דהו' רואין את החולה שמתחלק נכסיו בפניהם – הודאת בעל דין כמאה עדים דמי, ולצורך מה יעידו עדים בפניהם: והני מילי דהא רצו עשין דין, דמשמע
53 שאפילו החולה אינו יכול לחזור – כגון מנתן שכוב מרע, ואיבא קנין, דהו' לא מצי דודר ביה, כדאמרין לקמן בפרק 'מי שמת' (בבא בתרא קט, א.) אבל בלא קנין, כיון
54 דיכול לחזור – אין עשין דין, כדומכתב כן למידין לעשות דין דברב שאפשר להבטל. ואם רצו – אין עשין דין, ודירין לאו קעו עד שימות האב, ושמ' יחזור בו. רצו עשין
55 דין – אם לא תכלה, אבל אם תכלה – שוב אין עשין דין, שהרי דיבסי עצמם בחרות עדות, ויאין עד גשעה דין, לא שני – הא דאם רצו עשין דין, הלא שנסבוי לבק את החולה
56 ביום. דכיון דשמעו מפי החולה – הרי הוה בפניהן, ולא תהא שמיעה גדולה מראיה, ויכולין היו לעשות דין באותה שעה, דויס הוא. וכיון דנרתרו להיות דינין דברב כשמעו את
57 העדות מפי החולה – יכולין היום לא למחור, כתיב דין ששמעו עדות ואחר כך הולכין לבתותיך ונשאין ונתנוהו לך ופיסקת את הדין פני שמעיהם ראות, אבל אם נכנסו
58 לבקר את החולה, שכנתה שעה לאו רצו אתו להיות דין, ועדות שודיעו בפניהם מפי החולה בלילה – לא בפני בת דין הוא. ובדריאה שישין אתין יכולין להיות דינין,
59 והדוא ראיא דידהו אינה כשימעת בית דין ששומעין עדות מפי עדים, אלא עזב עדים הם ביום ששומעין מפי חולה.

60 **אפילו**

61 **אפילו**

בבא בתרא. יש נחולץ – פרק שמיני דף קיד עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
 רכז תוספות

אבל בלילה אפילו שלשה כותבין ואין עושין דין — והדייא ראייה כמו עדות, ואין מקבלין עדות בלילה, כדמוכח פרק 'ראדור' בית דין (ראש השנה כ"ב) וקבלת עדות בתורה דין. היום דראי לקבלת עדות — יכולין לרין על פי ראיות יום, דלא תהא שמיעה גרולה מראיה. ולא כמו שפירש הקונטרס דאמר: קבלו עדות שתיעידו לפניהם בלילה — דתן

למדור על פי אותו עדות, ואין צירבין לחזור ולהעיד בפניהם ביום. והנה שפירש הקונטרס: דוקא שבננסו לבקר, אבל המנינים להעיד שוב אין יכולין לרין אפילו יעידו אחרים. דהוה לוי עדים ואין על ענין געשה דין. והבאי ראיא פסקא מנכות (ו, א.) דרבי יוסי סבר נמצא אחד מן קרוב או פסול — עדות מלן בטלה, ולרבי נמי, כי אמרי 'לאסחדייא אתינא' — עדותן בטלה, ופסקי רב נתמן והלכתא כותיה דרבי, וקימאן לוי כרב נתמן דיני. והדיא דראש השנה, דמושיבין מחבירין אצל חיהדי, איירי שלא הלכו בחיוב על מנת לראות, דאם כן אין שוב הדיא יבול לחזור דין. והבאי ראיא נמי ממשותב שרי' וכו' צריך לברכה, שהיה מדרקס מנאן אפין צריך לומר 'אדם עדי', דאי אמר להו 'לחיהו עלי סחדיי' אמאי רצו עושין דין את הבריא שותיה סחדיי ואף על פי שפירש הקונטרס שיכול להיות דין כשראו בלילה כיון

שיש עדים מעידים בפניו, כשמתכוין להעיד טע' ערפ. ואין להקשות כי פרק 'ראדור' בית דין (ראש השנה כ"ב) דמושיבין מחבירין, ולקומו ברוכתייהו וליקדשו, ולא תהא שמיעה גרולה מראיהו אמאי לא משני' בנן שנתכוונו להעיד. דאין יכולין לרין ודינא דהא אן נתכוונו — לא היה היחוד נעשה דין. ומילא, אין נראה פירושה. וטעם דאין עד נעשה דין היה או משום הדייא עת שראי אתה יכול לחימה, דכיון שרין עצמן עדים היינא — ויקבלו הזנה על עצמן, או משום דבעינן להאגיש — כאלו העדים "לפני ה" — אלו דיינין, אבל העדים עצמן אין חוזרין ויושבין ודינן. והמגי טעמי אין לפסול המתכוין להעיד, אלא דוקא עד המעיד. ומתהיא דמכות שתיבא — אין ארדיה, והתם גזירת המתב דהא דמקש שלשה לשנים, דאפילו כן מנא אה נמצא אחד מן קרוב או פסול — עדותן בטלה. ועד קשה לרבינן יצחק: לפירושו, דמזמנה אין עד נעשה דין לנמצא אחד מן קרוב קרוב או פסול עדותן בטלה — כמו כן לא יעשה שוב דין. אם כן לית לא שלא תהא שמיעה גרולה מראיה. והשתא בראש השנה פריך בפשיטתו, ולא תהא שמיעה גרולה מראיה, ומשמע דליבא מאן דפליגי ועוד קשה דרב יהודה ארביב חיהדי, דרב יהודה פסקי מכות (ו, א.) כרבי יוסי דבראייה בעלמא נעשה ער, ואין עד נעשה דין, ואם תאמר: הכי קאמר רב יהודה רצו עושין דין דהיא געשו עדים אף על פי שלא נתכוונו אלא ודאי אמרי רבי יצחק דאין לדמותו. ועוד דוקא רבינן יצחק: דתתם נמי, בכותה לחודה, שנתכוונו להעיד בשעת ראייה — לא היתה עדותן בטלה, אלא כשהעידו אחד כר בבית דין. דאי לא תמא הכי — אין לך גש נש כשנתוין בפני קרובין או קרובין את שנתונו להעיד. והא קאמר: ימח יעשו שני אפין כשראו באחד שדורא את תנפס, אף על פי שנתון עדותן בטלה אלא כשבעידין בפני בית דין — מכל מקום פעמים שראו או יודע שבב היעיד אודו. ומעיד, ומיהו, מעיקרא דהוה כפי ליימור התם דבראייה בעלמא בלא העדאה נפסלין כשנמצא אחד מהם קרוב או פסול, ומדפריך דאין יעיד, נרבע יציל, חורג ורובע יעיל. אבל לפי המסקנא דבעי למימר, ומסקנא רבא: אמר קריא 'יחסם' דאין בנקימין דבר בתכות חבר, דהיינו עדים, שדברית מתקיים על ידיהן — אין נפסלין עד שיעידו בבית דין ויקיימו דבר. ואין עד נעשה דין — היינו עד המעיד, כדפירשית. דוקא בראיותיה, אבל בדרבנן — נעשה דין, כדמוכח פרק אפיקא גרטיין (ה, ב.) ובפרק ערובא (תבא, א.). ורבי עקיבא דאמר בדינא (בבא מציעא כ"ב, ב.) בולן עדים וקן, ואפילו עד דתרווחא אין נעשה דין — היינו דוקא בדינא, כדמוכח פרק

'ראדור' בית דין (ראש השנה כ"ב, א.) ומפרש טעמא: כיון דהוה דקטל — תו לא מנו ליה כותיהדי. ואם תאמר (דברפרי קטא) וצריך להיות: בפרק שני דמכות (כ, א.) מפרש טעמא אחרניא, דאמר רבי עקיבא: ואין לסתודרין שראו בו שאין מתיקין אותו עד שיעמוד בבית דין — שנאמר 'עד עמדו לפני העדה למעשפט' — עד שיעמוד בבית דין אין צריך לחזור דרישה דמכות ביהדי. והיא דראש השנה כ"ב, א.) לא קאמר אלא ומתהיא טעם לא מנומין — אף על פי ששערי ושבין עושין דין גמור. ואמאי? הא כיון דיכול לחזור בו ויבטל הדין — לא הוי דין אמרייה' לשמעמא ב" — נתוכותין ברב לפניו, והקשיתו לו, ולרבי יוסף ב" נחיא ב" — והבי רסנין: אמרייה' לשמעמא קמיה דרב כותא.

מניעא

אפילו חן שלשה כותבין ואין עושין דין — למחר, אפילו לא כתבו, אלא אם כן יזארו אודיו ויעידו, ולמחר — אין עד תרואה ברב — וזשיבו מחביריהם אצל חיהדי, אחד מהשלשה, ועידו השנים בפניהן, ויאמרו השלשה 'מקדשו' ופרינן התם, ולקומו ברוכתייהו וליקדשו ומקיימן שדראוהו בלילה. הלכך, הן עצמן

אינן יכולין לקדש למחר, שהרי בלילה עדים היו ולא ידעין, ולמחר — אין עד תרואה ברב — נעשה דין על פי עדות עצמו, אלא אם כן יעיד אחר עמו. והשתא אינו נעשה דין על פי עדות עצמו, אלא אם כן יעיד אחר עמו, ולחכך, אחד מן השלשה שראו החזש, כשמושיבין שנים אצלו לחיות דיינין, ושנים הוראין מעידין בפניהם — יכול הוא לחיות דין אף על פי שראוהו בלילה עמוק, שהרי על פי עדות אחרים שמעידין לפניו הוא עד את הדין ולא על פי ראיתו עצמו. דאין לנו לפסול דיינא בשביל שראו ברב כל זמן שלא העידו. אינא שהוא עצמו לא ידון את הדין על פי ראיתו עצמו, ואין עד נעשה דין. ובגן שראה בשעת דאינו יכול להיות דין, אבל אם ביזם ראה. ודבריהא שעתא מני לזון את הדין, דלא תהא שמיעה גרולה מראיה — מה לא הם ידון עבשי מה לא הם ידון למחר? והכא נמי,

מנא טעמא. משום דהוה לוי עדים בראיה הלילה, ולא מצי למימר לא תהא שמיעה גרולה מראיה. והדייא ראייה לא חשבנין לה כעדות שהועד בפניהן אלא היבא דראי בשעת שיכולין להעיד דין, אבל היבא דראי בשעת שאין יכולין לחיות דיינין, בנן בלילה — ההיא ראייה ראיית עדים היא שראוין ברב, ולא ראיית דיינין היא, והלכך, על פי ראיתו, והיינו באילו הם עדים — אין יכולין דין עצמן לחיות דיינים — על פי ראיתו עצמן, ואין עד נעשה דין. ובגן דין שדעו דין לפניהם עדות בלילה — עדות מגורה היא ויכולין לרין למחר ביזם, אבל ראייה דידוהו שראוין בלילה — לא חשבנין כאילו הועד לפניהם בלילה. וכיון דלא חזו בהדיא שעתא לדינא — ראייה דידוהו אינה כשמיעה ממש ששמעו מפי עדים בלילה. אלא חן עצמן נעשו עדים, ועוד לא הוי דיינין בעדות עצמן, אלא אם כן יעידו אחרים בפניהם. ודכי הלכתא, וכי לא סויה אשכחן כבבא קמא בפרק 'החובל' (ג, א.) גבי התוקע לחבירו, ואין עד נעשה דין — המעיד על הדרב אין נעשה ער דין באותו דבר. וגם אם ראה את הדרב ונעשה עד — אין נעשה עליה עד דין בעדות עצמו, אלא אם כן מעידין אחרים בפניו. ונראה בענין גזירת הכותב היא, דכתיב 'ועמדו שני האנשים' וגו' — בעדים הכותב מדבר (שבתות ל, א.) 'לפני ה' — היינו לפני הדיינין, אשמעוין קרא דצריך להעיד שנים לפני הדיינין, אבל העדים אינן חוזרין ויושבין ודינן. הכי רסנין: קנין עד איתמי יבול לחזור — וכן כתוב בפירושי רבינו נתנאל, ובין מונח בריא, ובין מונח שכיב מרע במקצת דאית ביה קנין מיירי. וקבעי: עד אימתי יבול לחזור בו מקינו ולבטלוי דהא לא גמר מקני מיד אלא לדעת לקיים לו הנאים שפירש ארין, כן או אם ירצה לחזור בו מיד שיכול לחזור. דקם ידון לרברן דארעתא דהכי שבין איניש, שיעו לבו ארין כן הוה אם אפשר לו בקנין אלו לעשותו קנין גמור. לוי וזשיבוין: דארעתא דרבינו מקני ליה, על מנת שאם לא יחזור בו באותו מנעמא, אבל אם יחזור בו — יבטל, באותו ענין — של אותה מונח. שלשה שבננסו ב" — במתנת שכיב מרע במקצת ובקנין מיירי, דאינו יכול לחזור בו. לחוש דלמא הדר ביה — ואמאי קאמר רבין, דמשמע באותו מנעמא, אף על פי ששערי ושבין עושין דין גמור. ואמאי? הא כיון דיכול לחזור בו ויבטל הדין — לא הוי דין אמרייה' לשמעמא ב" — נתוכותין ברב לפניו, והקשיתו לו, ולרבי יוסף ב" נחיא ב" — והבי רסנין: אמרייה' לשמעמא קמיה דרב כותא.

מניעא

ניחוש דלמא רבי ביה — קשה רבינן יצחק: דאם כן כל מתנת שכיב מרע בבוליה, או מצוה מוזמת מיתה, נחושו דלמא רבי ביה! וכי תמא הכי נמי, וצריך עדים שלא חזר בו עד שנת, דהא בסוף פרק קמא דבבא מציעא (ט, ב.) אמר: קמא ובראי — בתרא קני קמא לא קני. משמע: ואי ליבא בתרא — קמא קני

1 קני קמא, ואף על גב דלא ידעינן אי הדר ביה. ואמר גמי: דייחיקי מבטלת דייחיקי. ומיהו,
2 בקונטרס פירש רד"ק: כיון דיכול להבטח ריבטל – הדין לא הוי דין, ואף על גב דלא חזר
3 – היישתין שמא יחזור. וראו נאיה לרבינו יצחק, דאם כן הוה ליה למפרוק. והא מרז
4 ביהו (נראה לפרש: דאמאי עושין דין? נחוש שמא יחזור, הוי כמו אסרוזי בי דינא בבדי.
5 והלכתא כותיה דרבי יוסף בשדה עיב

1 **מַעֲנֵינָא לְעֵינָא, הֲכִי נָמִי – דְקָמֵו וְהָרִי יוֹכִי. וְהִלְכְתָא**
2 **מְוֹרֵיהּ דְרַב יוֹסֵף: בְּשֹׂרָה, עֵינֵי, וּמְחֵצָה. "הָאֵשֶׁה אֶת**
3 **בְּנֵיהּ" וְכו', הָא תוּ לְמָה לִי? הָא תַנָּא לִי הָיִשְׁא:**
4 **הָאִישׁ אֶת אִמּוֹ וְהָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ! – הָא קָא מְשַׁבַּע**
5 **לָךְ, דְּהָאֵשֶׁה אֶת בְּנֵיהּ דְיוֹמָי דְהָאֵשֶׁה אֶת בְּעֻלָּה: מָה**
6 **אֵשֶׁה אֶת בְּעֻלָּה – אִין הִפְעֵל יוֹרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ בְּקָבֵר,**
7 **אִף אֵשֶׁה אֶת בְּנֵיהּ – אִין הִבֵּן יוֹרֵשׁ אֶת אִמּוֹ בְּקָבֵר**
8 **לְהַנְחִיל לְאִחְוֵין מִן הָאֵב. אִמֵר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוֹם רַבִּי**
9 **יְהוּדָה בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן: דְּבַר תּוֹרָה – הָאֵב יוֹרֵשׁ אֶת**
10 **בְּנוֹ יוֹשֶׁה וְיֹרֵשֵׁת אֶת בְּנֵיהּ, שְׁנָאמֵר: "שְׁמֹרָה", מִקִּישׁ**
11 **מִפְּהֵי הָאֵשֶׁה לְמִפְּהֵי הָאֵב, מָה מְשַׁבַּע הָאֵב – אִב יוֹרֵשׁ**
12 **אֶת בְּנוֹ, אִף מִפְּהֵי הָאֵם – אֵשֶׁה יוֹרֵשֵׁת אֶת בְּנֵיהּ.**
13 **אוֹתִיבָה**

1 **מַעֲנֵינָא לְעֵינָא** – שפסקו מאתרו ענין, ודרבו בענינים ובעמישים אחריים, ואו, אם רעו
2 – עושין דין. אבל כל זמן ששפוקין באתרו ענין – אין עושין דין. ודליתא במוהיה דרב
3 יוסף כשהיה – בפרק קמא (בבא בתרא יב, ב) אמר רב יוסף: מעי אמי ליה "מעלינא לך"
4 כנסכי דבר מריון. ענין – הא דאמרן. ומחצה – לקמן, בימי שנות' (קמא). א"ל הווא
5 דאמר לדביתיה "נסכי לך וברוך", אמר רב
6 יוסף קאי. פלא. ודרשי' ודליתא לאחור ו"לכני'
7 מהצד לאחור ומחצה לכני. והאשה את בנה
8 למה ל' – למימנא: מנחלת אמו נחלתו? היינו
9 רישא. דקתני: האשה את אמו – נחל ולא
10 מנחל. והאשה את בעלה גמי, דקתני מנחלת
11 ולא נחלת – היינו גמי וישא: האיש את אשתו
12 נחל ולא מנחל. וכן איה האם דקתני דמנחלין
13 לנכדם בני אחותם ולא נחלין – היינו גמי
14 רישא דקתני. בני אחות של איש נחלין הדין
15 ולא מנחלין. ולמאן דחגי בני במנחתיהן גמי
16 אחיות – דך סיפא גמי היינו בני אחות. דבי
17 הכי דהאיש נחל את דודו ואינו מנחל – הכי
18 גמי נחל את דודתו ואינו מנחל. הכי רבינו:
19 הא קא משמע לן והאשה כו' – ולא גרסינן
20 "אלא". כלומר, להכי נבא בבא יתירה, לאקשי
21 האשה את בנה להאשה את בעלה, דבאותו
22 ענין שהאשה מנחלת לבעלה – מנחלת גמי לבנה. מה האשה את בעלה – אינה
23 מנחלת לו בראיה לה לאחור מיתתה, אלא במוחק. בדאמרן קמא, ולפינן בקמא – דאין
24 הבעל יורש את אשתו בנחלה הבאה לה ממושישה כשהיא אפילו, אלא אם בנה או בתה
25 יורשה, ואם אין לה כן – הקרוב למושישה יורש קודם. אף האשה את בנה – אינה
26 מנחלת לו בראיה לו לאחור מיתתו, כדי שיתחיל הוא לקרובו שמצד אביו ולא מצד אמו
27 בנה שמצד מות הבן ואחר כך מות אמו – אין זה הבן, שזאת בהו ונתן קבר מקודם
28 מיתת אמו, יורש עתה את אמו להנחיל את אחיו מאביו. אלא יורשי אביה יורשין אותה.
29 וסברא הוא. דכיון דמת בנה מקמי יורה – פקע לו כוח בירושת אמו. ומיהו, להכי
30 אינרטיך לאשמעונו דלא ירית כשהוא בקבר את אמו, דסלקא דעתך אמינא "לא תסובי
31 רחי וזינתי כתיב, ותריוויהו בסבת הבן. דוד להכיב דמותה אמו מקמיא דריתא לה. ואיך
32 לאשמעונו דאפילו הכיב דמית אידו ברישא ומהה היא אחיו, דהוסבתי נחלה לאבא
33 או לקרובו בני אהב – קא משמע לן משנה יתירה דלא ירית בראי. וקראי לבדדרשינו
34 לעיל. והאי דקתני אתה האם דלא עריך – אנב גררא דרנן נקט ליה. והאי דקתני
35 ברישא האב את הבנים והבנים את האב, הוה מציעו למשמע סיפא מרישא, מיהו
36 כיון דמיתני ליה בתריוויהו נחלין ומנחלין – קתני לה, דכל נחלין ומנחלין קחשיב
37 אבל דך בבא דמנחלין ולא נחלין – כולה מיתרתה היא, שדרי כבר שנתה בבת
38 נחלין ולא מנחלין. יורש את אמו בקבר – דמי להווא בקבר לדלעל, כשכשהוא
39 בקבר אינה יורשת אביה כדי להנחיל לבעלה. והכא גמי, כשהבן בקבר – אינו יורש
40 את אמו כדי להנחיל לאחור מן האב. משום ר' יהודה רבי' שמעון – משום דלא
41 היה רבו מונבא קאמר 'משום', שלא הורגל רבי יוחנן לומר בדרים משום דרבי
42 יהודה רבי' שמעון. אבל מרבו יאמר: אמר רבי יוחנן אמר רבי ינאי. דבר תורה –
43 כלומר, מן הפסוק יש ללמוד. האב יורש את בנו – הווא הדין לבתו, כדילפינן בריש
44 פרוקי. יורשת את בנה – הווא הדין לבתה במקום שאין האב. אבל אם אביו קיים
45 ולא הווא, דלהכי מיהא אחיו משפתח אב שקריה משפתח, להקדים שאר האב
46 לשאר האב. פנות – וכל בת יורשת נחלה ממונתו, ובירושת שני מותות אוקמינא.
47 אוֹתִיבָה

13 ההלכתא כרביה. וההיא דרש' ר' יוסף (בבא קמא גו, ב) דפלגי רבה ורב יוסף בשומר אבידה
14 – אומר רבינו יצחק הדלה כרבה, דהוי שומר תנא, ולא כמו שפסקין ברב יוסף, ושם (ריב"ר)
15 המחלוקת בהדיא פירשנו.

16 **מָה** אשה את בעלה אף הבעל יורשה בקבר – פירוש הקונטרס אינו מיושב, ומפרש
17 "בקבר" אשתו קאי, דאין הבעל יורשה אם נפלו לה נכסים כשהיא בקבר. דהא
18 דומיא דהוה ליכא לפרשי "אף אשה את בנה או בתה" ויש את אשה בקבר. והא
19 ליתא, שדרי הבן יורש את אמו כשהיא בקבר, כשמתה בדי מורשה, כדאמר לעיל. ולקמן
20 גמי מרביין בן הבה, ואם נפרש: יורש הבעל, כשהוא בקבר אין יורש את אשתו להנחיל
21 לאחור – הוה את שפיר, דאף אשה – אין הבן יורש את אמו כשהוא בקבר להנחיל
22 לאחור מן האב. אבל תמה: דאמאי פשיטא ליה לבעל טפי מנבין דמה שפירא רבינו יצחק
23 כן מרדיכי דלכך פשיטא ליה לבעל, משום דשאריות קפע ליה על ידי מיתה כמו על ידי
24 ירושין – אין נראה, דאמר בחיבא על "במתו" (בבמות ג, ה) דלאחר מיתה גמי מקריא
25 "שאר". ואומר רבינו יצחק: דהיינו טעמא – משום דאין אדם יורש בקבר להנחיל לקרובין,
26 אלא על ידי משמוש נפקא לן לקמן מיוזבן אין לו, דהיינו הנהו ירושין מחמת קורבה. אבל
27 בעל ליה ר'א יורש מחמת קורבה – לא אשכחתי משמוש. וקשה לרבינו שמעון בן אבדורם: דאם
28 כן אמאי אינרטיך קרא לעיל דאין הבעל יורש אשתו רעו, עדי דיליף מפנחה: תיפוק ליה
29 משום דלא אשכח משמוש בירושה הבאה מבח שאירותו וראיה לה: שהוה סברותו של רבינו
30 שמואל בן מאיר דנקט יורש אשתו – כשהאשה בקבר. הוואי כשהבעל בקבר הוה ליה
31 למימר. הוה ליה ר'א חבי – סיסבור דהוה גופא ליה נפקא לן אלא ממאי דאשכח שני
32 יורש את אשתו כשהאשה בקבר. כדילפינן לעיל מקרא דפתח. דהוה ולא נמשח שאירות
33 לגמרי כדאמר ביבמות. מכל מקום מבח שאירות בקבר אשכחן דאני יורש, הלכך אין לו
34 ללכת מכל שיהוה עצמו בקבר. חכי גמי נבן, אף על גב דירש אמו כשהיא בקבר מיוזבן
35 לוי כתיב, מכל מקום אינו יורשה כשהוא בקבר להנחיל לאחור מן האב, דיליף מבעל. ובסוף
36 פרק 'מי שמת' (בבא בתרא קנט, ב) ליליף לן מקרא אחרינא: נאמר סיבה בנן וגאמי סיבה
37 כבעל כו'. וכופר האשה דלא ירית בעל – נפקא לן מקרא אחרינא, בפרק "שור שנגח
38 ארבעים וחמשה" (בבא קמא גז, ב), ומפרש רתם טעמא – לוי, שהווא ראי, אישוי משתלם
39 אלא לאחור מיתה. וכן נוקדה מלהו של ר'א, למאן דחשיב ליה ר'א, ואמר רבינו יצחק: לפי שאין ממושישה אשה הוי, לכן עריך לפסוק אורי. ובבבא קמא פירש דמכופר אף אתה שאר ארוא,
40 דהוה אמינא: שאם כופר, דלעולם הוה ראי. ומירשה לא שמעינן כופר, לפי שמיושים נעשה ההיכל.

41 **אִין** משה האם יורשת את בנה – תקשה רבינו יצחק: אם כן, על ידי איש נמי מסבת נחלה משהו למטה; שאם יאיש ממשכ אחר וימות, וירשנו בניו, ואחר כך ימות הבן ותרשנו אמו שהיא
42 משכט אחר. וגאמי אוודר דרמנא לאשה מיזכל בת יורשת נחלה? טפי מלאיטה ועוד, דאם כשאין האב האשה יורשת – אם כן אם לו תהיה נחלה ממשמשת לקרובי האב, ולקמן מקרא
43 נפקא לן שמשומו נחלה. ואם שנתין יורשי דלי – הוה משפתח אב אשה קריה משפתחו ונראה לרבינו גם ולרבינו יצחק: דביגרות נחלה יורשתה את בנה, ונפקא מינה של יחז
44 נכסי הפקר.

בבא בתרא. יש נוחלין – פרק שמיני דף קטו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
 תוספות

1 איתביה ב' – הכי נמי מצי למפרך מירשא, דקתני: האישי את אמר נוחל ולא מנחיל.
 2 אלמנא אין נוחלת את בנה, אלא דעריפא ליה לאותוביה מסיפא, דקתני כהדיא:
 3 מנחלה ולא נוחלה, וקשיא ליה לרבי יוחנן דאמר: וירשת. משנתנו איני יודע מי שגהא
 4 – דאינעי עיקר, דהיא גופה קשיא, כולקמן, דפרכינן, ותנא דרין מדין נפשך כו'. והלכך,
 5 כיון דשמעינן ליה דרירשי היקשא ד'מטות'

1 **איתביה רבי יוחנן לרבי יהודה בן שמעון: האשה את**
 2 **בנה, והאשה את בעלה, ואחי האם – מניחין ולא**
 3 **נוחלין! אמר ליה: משנתנו, איני יודע מי שגהא. ולימא**
 4 **ליה: רבי יבירה בן הקצב היא, הלא דריש "מטות"!**
 5 **– לא מיתקמא מתניתין רבינו יבירה בן הקצב. דקתני:**
 6 **וכני אחות; ותנא: בני אחות – ולא בנות אחות;**
 7 **ואמרינן: למאי הלקתא? ואמר רב ששת: לקדם; ואי**
 8 **סלקא דעתך מתיניתין רבי יבירה בן הקצב היא, הא**
 9 **אמר: אהר הון ואהר הון שוין פנכסי האם. ותנא**
 10 **ירדן, מפה פנשך? אי דריש "מטות" – אשה נמי**
 11 **תירש את בנה, אי לא דריש "מטות" – בן דקדם**
 12 **לבת בנכסי האם מנא ליה? – לעולם דריש "מטות",**
 13 **וישאני הקא, דאמר קרא: "וכל בת ירשת נחלה",**
 14 **ירשת – ואינה מורשת. משנה סדר נחלות פד הוא:**
 15 **"איש כי ימות וכן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו"**
 16 **– בן דקדם לבת, קל ויזאי יריבו של בן דקדמין לבת.**
 17 **בת דקדמת לאחיו, ויזאי יריבה של בת דקדמין לאחיו.**
 18 **אחין דקדמין לאחי האב, ויזאי יריבין של אחין דקדמין**
 19 **לאחי האב. זה הפלל: קל הפלודם בנחלה – ויזאי יריבו**
 20 **דקדמין. והאב דקדם לכל ויזאי יריבו. גמרא תנו**
 21 **רבנן: "בן" – אין לי אלא בן בן הבן, או בת הבן, או**
 22 **בת בן הבן, מניין? תלמוד לומר: "אין לז" – ענין עליו.**
 23 **"בת" – אין לי אלא בת; בת הבת, ובן הבת, ובת בן**
 24 **הבת, מניין? תלמוד לומר: "אין לז" – ענין עליו.**
 25 הא

1 והיה מצי למכחב "וכל בת נחלה", ורבינו "ירשת", למימרא: דוקא ירשת שני מטות,
 2 אבל אינה מורשת שני מטות אם מטה היא, אלא אחד מהם, דהיינו אב, דאין האם
 3 יורשת. ורבינו הנגאל דייק מ"ם ד"מטות" – מקצת שני מטות הוא יורשת ואינה
 4 מורשת. כגון אם, שאן האם יורשת בתה, והוא הדין לכהנ. דעל ברוך האי מ"ם לדיוקא
 5 דירידה תא, דאי לגופיה, לאשמעינן דבירושא אחר משני מטות מיירי – לשהוק קרא
 6 מנייה, ולא לכתוב לא "מטות" ולא מ"ם, והוא אבנא ולכל אשה אחר רובנא שלא
 7 תגשא לשבט אחר, בין שהיא יורשת מטה אחד, בין יורשת שני מטות. משנה בן דקדם לבת –
 8 ראוהו קודמין לדינה אחותו, לירש את עיקב. כגון מת ראובן – חרן בן עזר אלף דור – כולן דקדמין לדינה.
 9 ובגמרא מפרש טעמא, מדכתיב "אין לז" – ענין עליו. בת דקדמת לאחין – ואם יש אב למת – גם לו דקדמת. אחין דקדמין לאחי האב – ואם יש לחן אחות – חן דקדמין
 10 לאחות, והאחות ויזאי יריבה דקדמין לאור האב. כל הקודם בנחלה – ומת, יזאי יריבו עומדין במקומו לירש אותה נחלה, ולא שאר קרובי המת יורשין אותה, אף על פי
 11 שקרובן למת יותר מיוזאי יריבו של זה. והאב דקדם – לירש בן או בתו שמתה, לכל יזאי יריבו – דהיינו אחי המת. וכבר נפקא לן גירש פירקין מיהובעתי' דהאב דקדם
 12 לאחין, דהוקא מיוזאי יריבו, אבל יזאי יריבו של בנו – דקדמין לכל אדם. גמרא וכת הבן – במקום שאן שם בן הבן וכן של בת הבן. והוא הדין לבת של בת הבן, אבל
 13 אישנא קלילא הוא דנטק. אבל בת של בת חרן ויזמי רצופין – לאו לישנא קלילא הוא. אין לו ענין עליו – של מת, אם יש לו בן או הבא מבחו של בן, כגון יזאי יריבו.
 14 וירד יתירא קא דריש, דמני למכחב "אין בלא ירד", כדכתיב "מאן בלעם". והכי מפרשינן בקדושין (ד, א) גבי "ויזאה חנם את כסףך. ענין עליו – דהאי מת, אם יש לו בת
 15 כלל וכלל. וכיון דאיכא יזאי יריבה – עבר ירך אמר הוא.

1 **בן** הבת ובת הבן ובת בת הבן מנין תלמוד לומר אין לו ענין עליו – ואם תאמר: תיפוק ליה
 2 דבני בנים הרי הן כבנים, כדאמר בפרק "אלמנה" (בבמות ע, א), דורע ורעה לא צריך
 3 קרא. דבני בנים הרי הן כבניהו לומר: דחתם דכתיב "ורע את לחי", אצטריך למשע בני
 4 בנים, כדמשמע בפרק "ארבע מיתות" (סנהדרין סד, ט), גבי מעבדי בנו ובתו באש, דקאמר
 5 אין לו אלא בנו ובתו, בן וכו' בתו מנין? תלמוד
 6 לומר "ומורע". אלמנא דרשין "ורע" משמע בני
 7 בנים. וליכא למימר דחתם מיתורא דריש, דאם כן
 8 הוה ליה למדרש איפכא, דקרא "ומורע" כותב
 9 בירשא, אבל מרבנו ובתו לא משמע ליה ההם בני
 10 בנים. הלכך, הכא דכתיב "בן" – אצטריך לררמי
 11 בנו ובתו. וממאי דכתיב (ויקרא יח) "ערות אשה
 12 ובתה לא תגלה את בת בנה" – אין ראה
 13 כדאיצטריך לכתוב "בת בנה" דבני בנים לא הוו
 14 כבנים, דאיכא למימר דאי לא כתב "בת בנה" הוה
 15 אצטריך עדין סוף כל הדורות, משום דבדי בנים הרי
 16 הן כבנים. ואם תאמר: כיון דאין בני בנים כבנים,
 17 מנלן גבי יבוס דפטרן בן הבן מיבוס? וכי תימא
 18 דנפקא לן מ'אין לז' – הא איצטריך לרבות ממוח
 19 וש' לומר: דשקלים הם, ורובא שניחם. אי ימני דבן
 20 נפקא לן מ'לא ימחה' – פרט לזה שאן שט
 21 מחוי. וקשה לרביע משטון בן אבדוהם: דאמאי
 22 איצטריך הכא קרא דבני בנים דקדמין לאחין?
 23 תיפוק ליה מדרלענין יבוס בני בנים ובענין כי הרדי
 24 נגתו – לענין נחלה נמי כי הדין ניתוח וש' למה:
 25 דהכא איצטריך, דבן הבן או בת הבן יורשין עם
 26 בני המת, או בת המת עם הבנות. דמיבוס לא הוה
 27 ידעין אלא דעריפא נחא, ולרבינו יצחק נראה
 28 הא דבני בנים כבנים גבי יבוס – מנחלה הוא
 29 דקימנא לו, ולא מוכר טעמי דפרשית לעיל (קת
 30 א), ואם תאמר: והנלן דממור יורש את אביו,
 31 כדמשמע בקדושין (ד, א) דאז גבי יבוס (בבמות
 32 כב, ב) צריך יריבו, וכן גבי בת כחן נמי איצטריך
 33 קרא לרוע פסולו, וליכא למימר דנפקא לן מ'יוזאן
 34 לז' – דשקלין הם, או משום דיבוס בנחלה תאל
 35 רובנא, ויבוס יבוס איכא בריא. דאי איצטריך
 36 דרשא ליה – אמאי פריך בפרק שני דבבמות
 37 (כב, ב) יורשו ומטמא לו, פשיטא וש' לומר: ד'רוע' משמע כשר, לכך איצטריך גבי בת כחן
 38 בריא. אבל בן – משמע נמי פסול, ואל דאיצטריך גבי יבוס לרבינו בן פסול – היינו משום
 39 דהוה אמניא נילף אחוה אחוה מבני יעקב דכשרים ולא פסולים. דמאי טעמא נמי אמר תתם
 40 דהוה אמניא שאן פסול אינו זוקק ליבוס, אי לא משום דמנינו בראן דקדמין בן פסול פטר,
 41 מדרלענין מיפטר פטר – מזוקק נמי זוקק.

אפילו

1 אם
 2 מת ראובן – קודמין לדינה אחותו, לירש את עיקב. כגון מת ראובן – חרן בן עזר אלף דור – כולן דקדמין לדינה.
 3 ובגמרא מפרש טעמא, מדכתיב "אין לז" – ענין עליו. בת דקדמת לאחין – ואם יש אב למת – גם לו דקדמת. אחין דקדמין לאחי האב – ואם יש לחן אחות – חן דקדמין
 4 לאחות, והאחות ויזאי יריבה דקדמין לאור האב. כל הקודם בנחלה – ומת, יזאי יריבו עומדין במקומו לירש אותה נחלה, ולא שאר קרובי המת יורשין אותה, אף על פי
 5 שקרובן למת יותר מיוזאי יריבו של זה. והאב דקדם – לירש בן או בתו שמתה, לכל יזאי יריבו – דהיינו אחי המת. וכבר נפקא לן גירש פירקין מיהובעתי' דהאב דקדם
 6 לאחין, דהוקא מיוזאי יריבו, אבל יזאי יריבו של בנו – דקדמין לכל אדם. גמרא וכת הבן – במקום שאן שם בן הבן וכן של בת הבן. והוא הדין לבת של בת הבן, אבל
 7 אישנא קלילא הוא דנטק. אבל בת של בת חרן ויזמי רצופין – לאו לישנא קלילא הוא. אין לו ענין עליו – של מת, אם יש לו בן או הבא מבחו של בן, כגון יזאי יריבו.
 8 וירד יתירא קא דריש, דמני למכחב "אין בלא ירד", כדכתיב "מאן בלעם". והכי מפרשינן בקדושין (ד, א) גבי "ויזאה חנם את כסףך. ענין עליו – דהאי מת, אם יש לו בת
 9 כלל וכלל. וכיון דאיכא יזאי יריבה – עבר ירך אמר הוא.

1 אפילו נשיא שבישראל - שרדנה תאקן לפי צורך שעה. כעין שמעוני בבני בנימין,
2 שהתנו שלא תירש בת חת עם אחיו - אין שמעוני לו, משום צדוקין.
3 מלמד שבא צבעון על אמו והוליד ממנה ענה - קשה לרבינו תם: דאמי אהרן
4 ליה ממנה? דלמא בן הבן דהוה כבנה אבל בת בנו - לא תהיה כבנו, אלא כבתו!
5 ותרוא לרבינו תם דענה אשה היתה, כדמוכחי
6 קראי: דרבתי זאלה בני אהליבמה בת ענה בת
7 צבעון - אלמא אשה היתה. ולכא למימר
8 דענה אחי היה, הוא אמר אבא דצבעון הוה
9 ענה. ועת, דמיא אחי קרא דמיתו חבא
10 ענה אשר ומנא וגו' כתיב "אלה בני ענה דישן
11 ואהליבמה בת ענה", והשתא אהרן ליה שפיר
12 רבי יוחנן בן זכאי דבת הבן חשובה כבן לירש
13 עם שאר בנים, שחן קודמין לבת מוקרי ליה
14 "ישיבי הארץ", וכך היא קודמת לבת, ומכאן
15 סותר לבסוף קל דתומרי שלחן. והא דרבתי
16 "דענה בבלשן רכז - היינו משום שירשה
17 עם אחיה צבעון כוכר, ואם תאמר: והיאך
18 ירשה ענה? והלא היה לה את, ורבתי "ובני
19 צבעון איה וענה? ויש לומר: דמת איה, תרע,
20 מולא חשיב בן איה כדחשיב בני ענה. ורשי'
21 פירש בפירושי חומש דאהליבמה היתה בת ענה
22 על אבן צבעון, וכי היכי דאמר הבא שבא צבעון
23 בני ענה - לא הימנ בא ענה על אמו והוליד
24 ממנה אהליבמה, ולכתי קרי לה אהליבמה בת
25 ענה בת צבעון.

כ

1 הא כיצד - כלומר, היא כי היכי דאמרין עיין עליו למטה - והכי בני צבעון עיין עליו
2 למעלה, שאם כלה דרעו לגמרי העבירנה לירשיה האב למעלה. ולא כמיצא אתה מוצא
3 בכל מקום "עיין עליו?" נחלה ממששת וחולבת עד ראובן - שאם אין לו אב, ולא אח
4 ולא בן את, ולא אחות ולא בן אחות, ולא בני בןיו עד עולם, ולא אבי האב, ולא אח
5 האב ולא בני אביו, ולא אחות האב ולא בני אביו, ולא אחות האב ולא בני אביו,
6 אחות אביו - מחזירין למטה להעלה על קרובי
7 אבותיו עד ראובן, ולא יתנה לקרובי האם.
8 כשצדוקין אחר (אחיו) אבי אביו, ולא אבי אביו
9 אבי אביו, לא הוא אביו ולא בניו - ולא אח
10 בודקין אחריו אביו אביו, או הוא אי דרעאי
11 יריכוי, דהיינו דוד אביו או בני דוד אביו,
12 אבל האבות לשלם קודמין לאחי האבות,
13 כדאמרין לקמן: אבי האב ואחיו האב, כגון
14 אברהם וישמעאל בנכסו עשו - דאברהם
15 קודם. וכן היא חולקת עד ראובן, דאבי אביו
16 אבא בני חתלה, או הוא אביו ולא בניו - ולא אח
17 יבדוק אחריו כן באחיו, דהיינו אחי אביו האב,
18 או הוא אב בניו, ואם אין - יבדוק באחותו או
19 בכניה, דהיינו אחות אביו אביו, ואם אין -
20 עולה עד למעלה דוד אתה, ויבדוק תחלה
21 באבות, ואחר כך באחיהם, ואחר כך
22 באחותיהם, וכן לשלם, עד ראובן, כגון: ובני
23 ראובן תוך פולא, ובני פולא אליאב, ובני
24 אליאב נמואל דתן, חת בניו של נמואל דא רע
25 - נמואל יורשה, ואם אין נמואל קיים - אחיה,
26 בניו של נמואל, דהיינו בני נמואל יורשיה אחיה.
27 ואם אין - נתנתם את נחלתו לאחיו
28 אביו, דהיינו דתן דודו, או הוא אב בניו. כלה דתן
29 - נתנתן לאליאב אביו של מת, לא לאחי
30 אליאב, או לאחותו אליאב, להם ולבניהם ולבני
31 בניהם. מת אליאב בלא אחים ובני אחים - חזרין אצל פולא, ואם מת - נתנתן לתוך חזרין ורכימי או לבניהם, דהוה ליה בני אחי אביו של מת, ובענין זה או אפשר שלא
32 ימצא אחר שבשנת הראוי לנחלה, שאך השבט כלה לגמרי. כללא דמילתא: אבי המת קודם לאחיו המת, וכן אבי אביו המת קודם לאחיו המת. אבל אחי המת קודם לאביו אביו המת,
33 וכן אחי אביו המת קודם לאביו אביו של מת, כדאמרין לקמן בני בעיות דרמי בר חנאי. וליפאי עיי' עיקב - שאם מת ראובן, הוא וכל דרעו - חזרין אצל יעקב, ואם אין יעקב -
34 שמעון ולוי יורשיה את הראוי לראובן אחיהם, דהוה ליה אחי אבא אביו אבא אביו אבא - אם בן נמצא שבת אחי כלה מישראל, וגמירי דלא כלה שבטא, ורואיה לרבי במבליא (ג)
35 "כי אני ה' לא שניתו ואתם בני יעקב לא כליתם". בפירושי רבינו חננאל. ראובן נדקט לאו דוקא, אלא מפני שהוא שבת ראשון נקטו. אמר רב הונא אמר רב כל - דין האומר ופוסק
36 דין שתירש הית על מת עם בת הבן של מת, מקל דתומרי דלקמן, אפילו הוה הדיין נשיא בישראל, שהכל נגזר עמו לרדן כמותו - אין שמעוני לו, מפני שדין זה מעשה צדוקין הוא,
37 כדמפרש לקמן. ולוחא את הדבר אמרן כן, כעין דאמרין (מנחת לב, א): אם יבא אליהו ויאמר - אין שמעוני לו, יש מפרשי: שכיב מרע שמצוה "תירש הית בנכסי עם בת בני",
38 ואליבא דרבי יוחנן בן ברוקה דאמר לקמן בפירוקא: אם אמר על מי שראוי לירשה דבריו קיימין - ובא אין שמעוני לו, משום דרמי דמכח יורשה בלא צוואה היא באה לירש עם בת
39 הבן, כדברי צדוקין, הלכך אמור רבנן דאין שמעוני לו, ולא מילתא היא, דבלאו הית ראי לירש קצת - הלכך ראינו גם לירש לו את חבל, אבל בת בנייהם, הוה
40 הדין לבת אלצ בת הבן - אין דבריו כלום. והכי אמרין לקמן בפירוקא, כדתיניא - במגילת תענית. דקדשיב אילין יומיא דלא לתענאנה בתין, ומיירי נטבת, וקתני: בשעתא ורבעה
41 בו תמנא לדינא - שבנו למשפטנו הראשון, שהודו לנו הצדוקין, עם בת הבן - ומיהו: עם בן מודו דלא תירות. צדוק ובייתוס תלמידי אנטיגוניטו שוכו דהו, והיו שחזר לתלמידיו
42 מה שקיבלו מאנטיגונוס: אל תהיו כעבדים המשמשין בו, וטעו התלמידים בכך, שהיו סבורים דהכי קאמר: עבדו למקום ואל תקבלו שכר, ואמרו: כמו שאין בו ממש בדבר זה - כן
43 כל דברי חכמים, וטעו ופקדו דבריו חכמים, ונקראו צדוקין על שם צדוק, ובייתוסין על שם בייתוס, באבות דרבי נתן (פרק המישוי), קרא עליו מקרא - שאנו למדיין ממנו שענה בנו
44 של צבעון היה, וקרא ליה "בן שיער", וקאמר נמי "ישיבי הארץ", כלומר: שענה ירש ארץ שיער אבי אביו, ומצונו שבני בנים יורשיה נחלת האב כבנים עצמן, ורואה דהדין לבת בניו, והלכך
45 לא תירש הית עם בת הבן, כי היכי דאינה יורשת עם הבן, ובתיב ואלה בני צבעון ואח וענה וגו' - אלמא בנו היה, ולעיל קרי ליה אחיה. אלא צבעון בא על אמו והוליד ממנה ענה
46 - נמצא שהוא אחיו ובנו, ואין לומר דבנו של צבעון היה, אלא שיער ליה בן שיער לא משום שהיה אחיו של צבעון, אלא לאשמעינן דבני אביו רשן כבנים - אם בן לא לתבחה
47 גבי צבעון, אלא מתקאמר "וענה" - דאחיה דהוה מודו מדכתיב "ישיבי הארץ" שמעוני מהבא דבני בנים ר"ה הן כבנים לתחלה, אמר רבי אמיט' בן ימני שמואל - ולפי שהלכה
48 כמותו דרבינו קרי ליה "בן שיער", והוא שם של מלך פריס. איבא ארמי אמר רב אבה כו' - רבה נמי קרי שבור מלכא, משום דהלכתא בני כותיה, למי כרשה עיני שמואל. והלכתא
49 כרב יוסף (לעיל קוד, ב), בכך אתה פוטיני - בתמייה, הלא גם אני מודה לך דבן הבן יורש את זקנו ואפילו במקום בת, אבל בת הבן (הוא) דאמרין שתירש הית עמה.
50

1 הא כיצד - כלומר, היא כי היכי דאמרין עיין עליו למטה - והכי בני צבעון עיין עליו
2 למעלה, שאם כלה דרעו לגמרי העבירנה לירשיה האב למעלה. ולא כמיצא אתה מוצא
3 בכל מקום "עיין עליו?" נחלה ממששת וחולבת עד ראובן - שאם אין לו אב, ולא אח
4 ולא בן את, ולא אחות ולא בן אחות, ולא בני בןיו עד עולם, ולא אבי האב, ולא אח
5 האב ולא בני אביו, ולא אחות האב ולא בני אביו, ולא אחות האב ולא בני אביו,
6 אחות אביו - מחזירין למטה להעלה על קרובי
7 אבותיו עד ראובן, ולא יתנה לקרובי האם.
8 כשצדוקין אחר (אחיו) אבי אביו, ולא אבי אביו
9 אבי אביו, לא הוא אביו ולא בניו - ולא אח
10 בודקין אחריו אביו אביו, או הוא אי דרעאי
11 יריכוי, דהיינו דוד אביו או בני דוד אביו,
12 אבל האבות לשלם קודמין לאחי האבות,
13 כדאמרין לקמן: אבי האב ואחיו האב, כגון
14 אברהם וישמעאל בנכסו עשו - דאברהם
15 קודם. וכן היא חולקת עד ראובן, דאבי אביו
16 אבא בני חתלה, או הוא אביו ולא בניו - ולא אח
17 יבדוק אחריו כן באחיו, דהיינו אחי אביו האב,
18 או הוא אב בניו, ואם אין - יבדוק באחותו או
19 בכניה, דהיינו אחות אביו אביו, ואם אין -
20 עולה עד למעלה דוד אתה, ויבדוק תחלה
21 באבות, ואחר כך באחיהם, ואחר כך
22 באחותיהם, וכן לשלם, עד ראובן, כגון: ובני
23 ראובן תוך פולא, ובני פולא אליאב, ובני
24 אליאב נמואל דתן, חת בניו של נמואל דא רע
25 - נמואל יורשה, ואם אין נמואל קיים - אחיה,
26 בניו של נמואל, דהיינו בני נמואל יורשיה אחיה.
27 ואם אין - נתנתם את נחלתו לאחיו
28 אביו, דהיינו דתן דודו, או הוא אב בניו. כלה דתן
29 - נתנתן לאליאב אביו של מת, לא לאחי
30 אליאב, או לאחותו אליאב, להם ולבניהם ולבני
31 בניהם. מת אליאב בלא אחים ובני אחים - חזרין אצל פולא, ואם מת - נתנתן לתוך חזרין ורכימי או לבניהם, דהוה ליה בני אחי אביו של מת, ובענין זה או אפשר שלא
32 ימצא אחר שבשנת הראוי לנחלה, שאך השבט כלה לגמרי. כללא דמילתא: אבי המת קודם לאחיו המת, וכן אבי אביו המת קודם לאחיו המת. אבל אחי המת קודם לאביו אביו המת,
33 וכן אחי אביו המת קודם לאביו אביו של מת, כדאמרין לקמן בני בעיות דרמי בר חנאי. וליפאי עיי' עיקב - שאם מת ראובן, הוא וכל דרעו - חזרין אצל יעקב, ואם אין יעקב -
34 שמעון ולוי יורשיה את הראוי לראובן אחיהם, דהוה ליה אחי אבא אביו אבא אביו אבא - אם בן נמצא שבת אחי כלה מישראל, וגמירי דלא כלה שבטא, ורואיה לרבי במבליא (ג)
35 "כי אני ה' לא שניתו ואתם בני יעקב לא כליתם". בפירושי רבינו חננאל. ראובן נדקט לאו דוקא, אלא מפני שהוא שבת ראשון נקטו. אמר רב הונא אמר רב כל - דין האומר ופוסק
36 דין שתירש הית על מת עם בת הבן של מת, מקל דתומרי דלקמן, אפילו הוה הדיין נשיא בישראל, שהכל נגזר עמו לרדן כמותו - אין שמעוני לו, מפני שדין זה מעשה צדוקין הוא,
37 כדמפרש לקמן. ולוחא את הדבר אמרן כן, כעין דאמרין (מנחת לב, א): אם יבא אליהו ויאמר - אין שמעוני לו, יש מפרשי: שכיב מרע שמצוה "תירש הית בנכסי עם בת בני",
38 ואליבא דרבי יוחנן בן ברוקה דאמר לקמן בפירוקא: אם אמר על מי שראוי לירשה דבריו קיימין - ובא אין שמעוני לו, משום דרמי דמכח יורשה בלא צוואה היא באה לירש עם בת
39 הבן, כדברי צדוקין, הלכך אמור רבנן דאין שמעוני לו, ולא מילתא היא, דבלאו הית ראי לירש קצת - הלכך ראינו גם לירש לו את חבל, אבל בת בנייהם, הוה
40 הדין לבת אלצ בת הבן - אין דבריו כלום. והכי אמרין לקמן בפירוקא, כדתיניא - במגילת תענית. דקדשיב אילין יומיא דלא לתענאנה בתין, ומיירי נטבת, וקתני: בשעתא ורבעה
41 בו תמנא לדינא - שבנו למשפטנו הראשון, שהודו לנו הצדוקין, עם בת הבן - ומיהו: עם בן מודו דלא תירות. צדוק ובייתוס תלמידי אנטיגוניטו שוכו דהו, והיו שחזר לתלמידיו
42 מה שקיבלו מאנטיגונוס: אל תהיו כעבדים המשמשין בו, וטעו התלמידים בכך, שהיו סבורים דהכי קאמר: עבדו למקום ואל תקבלו שכר, ואמרו: כמו שאין בו ממש בדבר זה - כן
43 כל דברי חכמים, וטעו ופקדו דבריו חכמים, ונקראו צדוקין על שם צדוק, ובייתוסין על שם בייתוס, באבות דרבי נתן (פרק המישוי), קרא עליו מקרא - שאנו למדיין ממנו שענה בנו
44 של צבעון היה, וקרא ליה "בן שיער", וקאמר נמי "ישיבי הארץ", כלומר: שענה ירש ארץ שיער אבי אביו, ומצונו שבני בנים יורשיה נחלת האב כבנים עצמן, ורואה דהדין לבת בניו, והלכך
45 לא תירש הית עם בת הבן, כי היכי דאינה יורשת עם הבן, ובתיב ואלה בני צבעון ואח וענה וגו' - אלמא בנו היה, ולעיל קרי ליה אחיה. אלא צבעון בא על אמו והוליד ממנה ענה
46 - נמצא שהוא אחיו ובנו, ואין לומר דבנו של צבעון היה, אלא שיער ליה בן שיער לא משום שהיה אחיו של צבעון, אלא לאשמעינן דבני אביו רשן כבנים - אם בן לא לתבחה
47 גבי צבעון, אלא מתקאמר "וענה" - דאחיה דהוה מודו מדכתיב "ישיבי הארץ" שמעוני מהבא דבני בנים ר"ה הן כבנים לתחלה, אמר רבי אמיט' בן ימני שמואל - ולפי שהלכה
48 כמותו דרבינו קרי ליה "בן שיער", והוא שם של מלך פריס. איבא ארמי אמר רב אבה כו' - רבה נמי קרי שבור מלכא, משום דהלכתא בני כותיה, למי כרשה עיני שמואל. והלכתא
49 כרב יוסף (לעיל קוד, ב), בכך אתה פוטיני - בתמייה, הלא גם אני מודה לך דבן הבן יורש את זקנו ואפילו במקום בת, אבל בת הבן (הוא) דאמרין שתירש הית עמה.
50

בבא בתרא. יש נחלין – פרק שמיני דף קטז עמוד א – מותר מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"
רלה
תוספות

1 **ב**י כי על זה בחרת מעוני – טוב לך במכות והללו ממה שודית עני. דרשתי היה, ולא מצינו
2 שפסידו איוב כבודו. אבל קרקעות ובסך אחד – לא הפסיד. אלא על נב לא קאמר
3 "ערום יצאתי מבטן אמי תרום אשוב שמד" (איוב א) – מתנחם היה על הפסדו. שלא היה
4 לו לרשע שבמותו ולא יולך כלום עמו, כדרכים בקהלת "ונאמנה לא ישא בעמלו שיוֹלך"
5 בידו. והא דרמב"ם (רישיה דקרא) (איוב מב) ויחינו
6 לו לא איש קשישה אחת וזנו ח"א – לא הפסיד. אלא על נב לא קאמר
7 שהיה עני, אלא חרוץ היו במבאי פלו.
8 **אב**י האב אחוץ – בטן אברום יורש שבטם בבסי
9 עשו. מרזו אמר רבה: את שמע, ועבד
10 קודם לכן, שמע מינה שאברום קודם. לפי שטעונו
11 לא היה בן זרש את אביו, אלא אב קודם כל עשה
12 שהיה סבור שאברום יורש כשימות עשו
13 ויפלו הבסיס לפני יצחק. ולדבריו שהיה סבור
14 שאברום קודם לעיבק – אין בן זרש את אביו.
 ושודיה

1 לא תהא תורה שלמה שלנו ב' – אינו צריך לחרות בקש. ומיהו, מעיקרא לא היה
2 חפץ ללמוד לו טעמו של דבר, דאסור לגלות להם טעמי תורה. כשיחה בגולה שלכם
3 – קל וחומר שאתם דין מעצמכם, שיש עליו תשובה. מה לא בנו שיפה כחה במקום
4 אחוץ – שיישבת במקום אביה, כגון בנות צלפחד שירשו בניכסי חפר אבי אבן עזר
5 בני חפר, שאבמר "תמן תתן להם ארוחת נחלה
6 בתוך ארץ אביהם" ויפסדו בבתי שורוקי כחה
7 **אצל האחין** – כשם שאינה יורשת עם אודה
8 בבכסי אביה – כך אינה יורשת עם בת אחיה.
9 בוא וראה שגבנת צלפחד ירשו בניכסי חפר,
10 ולא וקחו בני חפר ובנות חפר כל כסף חפר.
11 נמצאת בת הבן קודמת לבת, והיינו בנות
12 צלפחד שקדמו לבנות חפר. ואיתו הוים – שלא
13 שצנחום וערים וארבעה בנות היה. שלא
14 תירש בת הבן עם האחין – של בן, אלא
15 האחין יורשין כל בניכס האב, ואפילו חלק
16 שהיה ראוי לאחיהן המת. לפי שבאותו מעשה
17 לפדוש בגבעה מרזו בגלגלמה לא שבט בנימין,
18 ואפילו הגשמים, כדרכיהם "מה עשית לנותרים
19 לנשים כי שנמדה מבנימין אשה. ולא נותר
20 מהם כי אם ש מאות שנשא נשים, ארבע
21 מאות מבנות יבש גלעד, ומאתים שחטפו
22 מבנות שלה. ונמצא כל ארץ בנימין לשש
23 מאות איש. לפיכך, באותו הדת מגיע מאד מן
24 הנחלה לאשה אתה אבאה לירש, ואם הנשא
25 לשבט אחר – נמצאת נגדעת נחלה שבט
26 בנימין. לפיכך החקינו הדיבאי דרש בניס יורשין
27 את אביהם, וערים מעיקרא נחלה מבני המת –
28 הנתנו שלא תירש בת הבן עמך, והפקר בית
29 דין הפקר. אבל אם לא הוציא בניס אלא בנות
30 (לשם גם הבנות) – גם בת הבת תירש עמך,
31 דלא נהא ליה למת שתעקר נחלתו מורעה. אי
32 נמי הדיבא דאיכא בנות ובה הבן – תירש בת
33 הבן את כל הבכסים. וסתמחא את היתרות
34 שלא להנשא לשבט אחר, פן תסוב הנחלה
35 לשבט אחר. והבי משמע קרא "ויאמר לתת
36 היתרות לפלגת בנימין" – כלומר, לבניס
37 הנקראים על שבט בנימין, ולא לבת הבן,
38 שיכולה להנשא לשבט אחר ונקברה נחלה
39 מבנימין. הכי נרסין: מלא עליו עבדה –
40 בפיודשו רבנו נתנאל: כלומר, שזנו אותו.
41 הליפות – הליפין, ממלא מקומו. דין נרמא
42 דקעשיריאה ביר – נשאר אצלו שן אחד מבניו, ובה ודח נמנה למרי נפש האבילים. שהשן של מת אינו טמא. דתמן באהלות פרק שלישי (משנה ג). לא כשבמת – נמא. ורין מן
43 השתיים והשעיר והזופרין, ובעטת חבורן – הבל טמא. וכיון דרבי יוחנן לא הניח בן, אם איתא דסמירא ליה דמי שלא הניח בן נקרא לא ירא אלהים – לא היה אמר
44 לבריות "דין נרמא דקעשיריאה ביר", דאמרין בעלמא (ברכות לד), ב' חזין עלי מאן דמרפסס טהיאה, כדכתיב "אשריו נשוש פשע כסוי טהאה. לא הוה עייל לבי נפסאי –
45 לבית המזבח ולהתאכל עליו, כדתיב (אלולות פרק טז משנה ג) בית מלא טמאי – מלא מתים, לפי שאף היה רוצה לו להטביל מלמדו. ואם ידויה – "דין נרמא" כו'. וסמירא
46 ליה כרבי יהושע בן לוי: זה שלא הניח תלמידו. הא דרביה – מאי דאמר: זה שלא הניח בן, ולא סמירא ליה. קשה עניות בו' – וצריך למיבעי רחמי. ואגב גררא דדרשות
47 דרבי פנחס בר חמא קטל ליה הכא. כי די אלוה וגי' – היינו ממשים מכות. שרתי במצרים רמתיב ביה "אצבע אלהים הוא" (שמות ח) לקי עשר מכות, נמצא ליה שיש בה
48 המש אצבעות – ממשים מכות. אלא תפן אל און – אל תהרדו אחר מרת הרין, כי יש מצרים יותר ממך. כי טוב לך זה התמשים מכות מעוני, ורתי של קרב חכם וקדוש
49 וקריעה, וערים הקודשו ביה ואם מרחה עליו יתור מהרבה בני אדם שותק עינים. המת מלך – היינו צעב שבאל לו זימנא מאת המוקם. מלאכי מות – היינו וילתה שנטה
50 למות. יבפרעה – ויקנחנה. בעי רפי בר תמא אבי אביו – של מת. ואזי אביו של מת, איהו מוק קודמא ומשום דתרויודו אתו לירש את המת מכה אבי המת קא בעי לת.
51 בבכסי עשו – מתה קטעו נשטו שרואו רשע, ולא יעקב. האב קודם לירש את בנו לכל יוצאי ירבו – נמצא אברום יורש את יצחק ממקמי שמעאל. הלכך, כיון דתרויודו
52 מכת יצחק אתו – הדי הוא כאילו יורש יצחק את עשו. וחוור אברום יורש את יצחק בנך. כדאמרן בריש פירקין, שהאב קודם לאחין. דבי הכי דרשין יצחק "אין לו בן" – עיין
53 עליו, הכי נמי דרשין בכל פרקים. וגבי אבי דמת נמי דרשין אם אין לו אב – ונתתם את נחלתו לאחיו, עליו עיין. שאם יש ליצחק שום יורש דראוי לירשו – יבא במקומו,
54 והיינו אברום שקודם לשמעאל. וכן הלכה.

1 **ושהיה** בכור נטל של שני חלקים – כאן לא דקדק הקונטרס יפה, דפרישי: אף על גב
2 דכשמת חפר לא היה צלפחד קיים – אפילו הכי בנתינו טעלות חלק בכורה

3 של צלפחד בנכסי חפר, כדנציא בתוספתא דבכורות: כיצד אין הבכור נטל כראוי
4 במבחווקת? מה אביו בחיי אביו – נטל פי שנים בנכסי אביו, ואינו נטל פי שנים בנכסי

5 אביו אביו. כגון יעקב שמת בחיי יצחק, והיה
6 ראונו בכור – נטל פי שנים בנכסי יעקב, אבל

7 לא נבכס יצחק זקנו, שהרי ואפילו אם היה
8 יעקב קיים כשמת יצחק לא היה יעקב נטל פי
9 שנים, שהרי פטור הוא. הלכך, ראונו הבא

10 לירש מכה יעקב בנכסי יצחק – לא יטול אלא
11 חלק פשיטות של אביו, עד כאן, ולא היה לו

12 לפי שכן, ולא קרי 'יראוי כי האי גונא מה
13 שאין ראונו נטל פי שנים מעשר בנכסי יצחק,
14 אלא את קרי 'יראוי' – מה שאין ראונו נטל

15 פי שנים מאדונו בנכסי יצחק שלא החזיק בהן
16 מעולם יעקב, והיה ליה ראי.

1 **אָב הוֹרְפִיָּה לֹא עֵינֵי בְּהָ. בְּעֵי רְמֵי בְּר הַמָּא:**
2 **אָבִי הָאֵב וְאֶחָיו, בְּגוֹן אֲבָרְהָם וְיַעֲקֹב בְּנִכְסֵי עֵשָׂו,**
3 **אִיזָה מִיָּוֶן קוֹדֵם? אִמְרוּ רַבָּא, תָּא שְׂמַע: הָאֵב קוֹדֵם**
4 **לְכָל יוֹצֵא יְרִיבֹו. - וְרַמְי בְּר הַמָּא? וְיֹצֵא יְרִיבֹו**
5 **שְׂלוֹ, וְלֹא יוֹצֵא יְרִיבֹו שְׁל בְּנֹו. הִכִּי נְמִי מִסְתַּבְּרָא,**
6 **דְּקַמְנֵי, וְהָ הַפְּלֵל: פֶּל הַקּוֹדֵם בְּנִחְלָה - יוֹצֵא**
7 **יְרִיבֹו קוֹדְמִין; וְאִילוּ אִיתִיהּ לְיַעֲקֹב - יַחֲקֵךְ קוֹדֵם,**
8 **הַשְּׂתָא נְמִי דְלִיתִיהּ יַחֲקֵךְ - יַעֲקֹב קוֹדֵם, שְׂמַע מוֹיָהּ.**
9 **מִשְׁנֵה בְּנֹת צִלְפַּחַד נְמַלְוֵה שְׁלֵשָׁה חֲלִיקִים בְּנִחְלָה:**
10 **הַחֲלָה אֲבִיהֶן שְׂתֵּיהּ עִם יוֹצֵא מַצְרַיִם, וְחֲלִיקֵי עִם**
11 **אֶחָיו בְּנִכְסֵי חֲפֵר, וְשְׂתֵּיהּ בְּכוֹר נְטוּל שְׁנֵי חֲלִיקִים.**
נבמרא

1 **אָב הוֹרְפִיָּה** – חירופתו, שהיה טרוד בשאלה אחרת דלמקם, דעדיפא מינה.
2 **אָבִי הָאֵב** – של מנה. והאחין של מנה. דדיינו זקנו ואחין, איהו קודם? מי

3 לישא: כיון דיצחק קודם ליעקב לירש את עשו, דהאב קודם לאח – הרי הוא
4 כאילו ירשו יצחק לעשו, והלכך יבוא יעקב ויריש את יצחק אביו. אבל אברהם

5 לא ירשנו, שהבן של מנה קודם לאבי המה.
6 או לירשנו בני מנה הדין חן בכנים, ונמצא

7 עשו בן אברהם, וקודם אברהם ליעקב בנכסי
8 עשו, דהאב קודם לאחין. תא שמע **האב**

9 **קודם לכל יוצאי ירך** – ועקב יוצא
10 יריבו של אברהם היה, והלכך אברהם קודם

11 לו בנכסי עשו. ורשי **בר המא** – אמר
12 לך: משום הכי מספקא לך, איהו דלימנרה

13 'יוצאי יריבו' משמעו יוצאי ירך שלי, דהיינו
14 בניו מאשתו, ולא יוצאי ירך בנו. הכי נמי

15 מסתברא – דיעקב קודם לאברהם בנכסי
16 עשו. דקמני רישא: כל הקודם בנחלה ואינו,

17 כגון יצחק שקודם לאברהם בנכסי עשו אילו
18 היה קיים, השתא דליתיה ליצחק – יוצאי

19 יריבו קודמין, דהיינו יעקב. שורש וכות אביו
20 יצחק, שכן הוא הדין, שהרי אם מות יצחק

21 אחר עשו – היה יעקב יורש, ולא אברהם, והבינים קודמין לאב, כדאמרו ברש פירקין. הוא הדין כשמת יצחק מקמי עשו – יעקב יורש את וכוהו, ולא אברהם. וכן

22 הלכה. השתא ששמעין שמפריקן שסוד נחלות כך הוא: ראונו שמת – חרן ופולא חרונן וכרמי בניו יורשין אותו. ואם מת אחד מן הבנים קודם ראונו, והואוהו בן יצחק

23 בן או בת, או בן בת או בת בת, ירש במקום אביו בנכסי ראונו. ואם אין לראובן בנים ולא בני בנים, ואף לא בת בנים – ואם יורשתו בתו ראונו

24 את ראונו, ואם אין לראובן בתו ולא בני בתו ולא בנות בתו אפילו בסוף הדורות – או יורש יעקב את ראונו בנו. ואם אין יעקב קיים – ונתתם את נחלת ראונו

25 לאחוז בני אביו, שמעון ולוי והודהו ויסקו ובינימן, ואם אינם קיימין – נתתם נחלת ראונו לבני שמעון ולוי. ואם אין להם בנים ולא בני בנים – נתתם לבנותיהן או לבני

26 בנותיהן או לבנות בנותיהן. דבכל מקום הזכיר ויורשיו קודמין לנכדו, כדאמרו: מקיש ירדשה שניה לירדשה ראשונה. ואם אין לו אחים לראובן, לאב בני בניה לאחיהם,

27 שמתו אחיו כל בני בנים, או שלא היה לו תא מוטיל – ונתתם את נחלתו לבת יעקב, אחותו מן האב, או לבניו ולבנות ולבנות בנותיה עד שלום. ואם

28 אין לראובן אחות ולא בני אחות מן האב – ונתתם את נחלתו לאביו אביו, דהיינו יצחק. ואם אין יצחק קיים – ונתתם נחלתו של ראונו לעשו בן יצחק, שהוא אחי

29 אביו של ראונו. ואם אין עשו קיים – ונתתם את נחלתו של ראונו לאלפין בן עשו, או לבניו ובני בניו. ואם אין בנים לעשו – ונתתם את נחלת ראונו לבנות עשו

30 ולבניהם ולבנות בנותיהן. ואם אין אחין לאביו של ראונו – ונתתם את נחלתו לבנות יצחק, דהיינו אחות אביו, או לבנין ולבני בניהן או לבנותיהן ולבני בנותיהן, ואם

31 אין לאביו של ראונו לא אחים ולא בני אחים, לא אחות ולא בני אחות – ונתתם את נחלתו לאברהם אבי אביו. ואם אין אברהם קיים – ונתתם לישמעאל

32 אחי אביו אביו, או לבניו של ישמעאל ולבני בניו או לבנותיהן ולבני בנותיהן. ואם אין ישמעאל ולא בניו קיימין, וגם לא אחותו ובני אחותו – ונתתם נחלתו לתורה אבי

33 אברהם. ואם אין תורה – נתתם לתורה ולחין בניו, או לבני בניו או לאחיהם וליורצאי יריבם. וכן לעולם של אדם הראשון, האב קודם לעולם לאדו (האב), ואחיו האב

34 אדמוני לאחותו האב, ואחותו האב קודמת לאחי אביו האב (קטר, א) כל יוצאי יריבו של בן קודם לאחין, דאשמועינן דבת הבן נחלת במקום הבן – משום הכי נקט לה. שהרי בנות צלפחד נחלו

35 חלק אבן בנכסי חפר במקום צלפחד אביהן, חלק אביהן – צלפחד, שהיה מיוצאי מצרים. שהבן הנכנס לארץ לא היה נטל בשביל עצמו חלק בארץ, האילול ולא

36 יצא ממצרים, כדאמר בגמרא דקטבר האי תנא: ליוצאי מצרים נחלתהן הארץ ולא לבאי הארץ, ונפקא לן מפרקא. ואף על פי שיוצאי מצרים לא נכנסו לארץ אלא

37 מותר במדבר, ולא נטלו חלק בארץ – מידו לחכי אחיו, שאם יצא ראונו ושמעון ממצרים ונולדו להם במדבר בנים שנכנסו לארץ, לראובן עשרה בנים ולשמעון בן אחד

38 – יתול בן שמעון חלק כנגד עשרה בני ראונו, שהרי לראובן ושמעון נחלתהן הארץ, וכו' בני כל אחד בנכסי אביהן. וצלפחד יצא ממצרים ומת במדבר, לפיכך נטלו

39 בנותיהן חלק. וכן שלשה חלקים ודומיתיהן נפקא לן בגמרא מפרקא. הלכך בעינן מוקדא, הלכך בעינן חלק בנכסי חפר, ואחיו אביו האב (האב), וכו' חפר

40 אביו, ושהיה צלפחד בכור – כל דברים הללו יש לך ללמוד מן הפסוק ד'נתן נתן להם' וגו' דילפינן מניה בגמרא להני שלשה חלקים. וחלקי עם אחיו בנכסי חפר

41 דחפר יצא ממצרים, ונטלו בניו חלק אביהן שהיה מיוצאי מצרים, כבר חלק עצמן, שום הם יצאו ממצרים. ובנות צלפחד קבלו חלק אביהן בנכסי חפר בשעה שהיה

42 אחי צלפחד נחלת אביהן בניהן, דבת הבן היה היא במקום בן לירש עד שהיו, דקדמני לעיל: כל הקודם בנחלה יוצאי יריבו קודמין. ושהיה צלפחד בכור – והחלק

43 ראי לטול פי שנים עם אחיו בנכסי חפר. ואף על גב שאין הבכור נטל בראי במבחוץ – ארץ ישראל ממוחקה היא ליוצאי מצרים כדאמר בגמרא. ובמי שהחזיק חפר

44 בחלקו דמי. ואפילו אם מת צלפחד מקמי חפר נמצא צלפחד יורש פי שנים בכל אשר ימצא לחפר, כי הוא ראשית אותו. ואף על גב דכשמת חפר לא היה צלפחד

45 קיים – אפילו הכי בנתינו היו יורשות חלק בכורת צלפחד בנכסי חפר, כי היכי דירשתו חלק פשיטותו בנכסי חפר. כדנציא בירידה בתוספתא דבכורות (פרק א) כיצד

46 אין הבכור נטל בראי במבחוץ? מת אביו בחיי אביו – נטל פי שנים בנכסי אביו, ואין נטל פי שנים בנכסי אביו. כגון יעקב שמת בחיי יצחק, הרי הוא הבכור

47 נטל בנכסי יעקב פי שנים, אבל לא בנכסי יצחק זקנו, שהרי אפילו אם היה יעקב קיים ששמת יצחק – לא היה יעקב נטל פי שנים בחיי יצחק, הלכך ראונו

48 הבא לירש מכה יעקב בנכסי יצחק – לא יטול אלא חלק ששטותו של אביו, ואם היה אביו בכור – אף הוא נטל פי שנים בנכסי אביו אביו, שאם היה יעקב בכור,

49 אף על פי שמת בחיי יצחק – הרי אין ראונו נטל חלק בכורת יעקב אביו בנכסי יצחק, שהבן במקום אב עמו, בין לחלק בכורה בין לחלק פשיטות. ואחיו הדין לבנות

50 צלפחד בנכסי חפר, דאף על פי שמת צלפחד בחיי חפר – יורשתו חלק בכורת אביהן בנכסי חפר, ואחיו אביו האב (האב), וכו' חפר

51 לקיש אמר רשבא אבא כהן ברללא: נאמר משפט לענין כפילה, נאמר משפט לענין פשיטה, מה לענין פשיטה אתה רואה את הבן כאילו קיים, לטול פשיטות אביו –

52 אף על בנחלה כפילה אתה רואה את הבן כאילו קיים לטול כפילה אביו. ומירדשו רבינו ונצאל נאון זכר צדיק לברכה למזונו ואתו וכן הלכה. ומדאמרינן בגמרא "ועברת"

53 זו חלקך לענין, לפיכך דצלפחד בכור היה. והאי דכתיב דברבי הימים (א 1) "עם השני צלפחד" – לאו שני לאחין קאמרו, דהוא אביו אפילו בחייו כולל, אלא

54 בגלגל

מקומן מערב נותנן בליקח שוחט עליהן בתהילה. חברייא בעיי מחשב לתן ר' יודן בעי אבדו מה הו
צריכה ליה בשתתחיל ליתן וחסרו אבל אם לא התחיל ליתן כל עמא מודיי משהו משיר שהו

[דף ל"א ע"א]

שיריים תני מועלין היו בדרמים דברי רבי מאיר ורבי שמעון וחקמים אומרים אין מעילה בדרמים. ר'
אבהו בשם ר' יוחנן כי 'הדם הוא בנפש וכפר" אין לה בו אלא כפרת נפש בלבד ר' הויה בשם ר'
יוחנן כל אבלי ופרת אין לה בו אלא פרת נפש בלבד אמר רבי ועירה הקדיש דם בניהוין מאן דאמר
אין לה בו אלא כפרת נפש בלבד וזה הואיל ואין בו כפרה אין בו מעילה מאן דאמר אין לה בו אלא
פרת נפש בלבד וזה הואיל ויש בו פרת יש בו מעילה אתא ר' בא ר' הויה בשם ר' יוחנן הקדיש דם
ובדק תפית ביניהוין ותנו ר' ועירה חדי בה סבר על דרבנן איתאמרת אמר ליה ומה בידך ועל דרבי
שמעון איתאמרת ר' בא בריה דר' הויה בר בא כה משיבין חכמים לרבי שמעון אילו מוכרן שמוא אינו
תופס דמיהן מה ביניהוין ומה בין דמיהן ופליג על תהיא דאמר רבי לעזר יש מהן שאמרו לא נהנין
ולא מועלין לפיכך אם מוכרן אינו תופש את דמיהן ויש מהן שאמרו לא נהנין ולא מועלין לפיכך אם
מוכרן תופש את דמיהן דישוון המזבח הפנמי והמנורה לא נהנין ולא מועלין לפיכך אם מוכרן אינו
תופש את דמיהן הדרמים לא נהנין ולא מועלין בהן לפיכך אם מוכרן תופש את דמיהן:

הלכה ז' מתניתין – כל מעשה יום הכפורים האמור על הסדר הקדים מעשה לחברו לא עשה כלום
הקדים דם השעיר לדם הפר יחזיר וזה מדם השעיר לאחר דם הפר אם עד שלא גמר את המתנות
שמוכפנים נשפך הדם וביא דם אחר ויחזיר וזה בתהילה מוכפנים וכן בהיכל וכן במזבח הזהב שכולן
כפרה וכפרה בפני עצמן ר' אלעזר ור' שמעון אומר מקום שפסק משם הוא מתחיל:

[דף ל"א ע"ב]

גמרא – תני אמר רבי יהודה בטה דברים אמורים בעבודות הנעשות בפנים בכנדי לכן אבל
בעבודות הנעשות בחוץ בכנדי זהב אם הקדים מעשה לחברו מה שעשה עשוי וחקמים אומרים אף
הנעשות בחוץ בכנדי זהב אם הקדים מעשה לחברו לא עשה כלום ר' אבהו בשם ר' יוחנן שניהו
מקרא אחד הו דרשין מדם הטאת הכפורים אחת רבנן אמרי עבודות שהווא נכנס פעם אחת בשנה
רבי יהודה אומר מקום שהוא נכנס בו פעם אחת בשנה רבי הושעיה בשם ר' פס במתנות הכדים
אבל במתנות הפרוכת שעיר מערב את הפר אמר רבי לעזר ונתן מדם הפר על בין הכדים ועל בין
הפרוכת ואחר כך שחט את השעיר הנעשה בתהילה פשר. אמר רבי יוסה אילו נשפך מדם הפר

ומדם השעיר הפנה בפום שפא אינו מביא פר אחד וכשר מה בין שחט עד שלא נתן מה בין שחט משנתן אילו אמר ונתן יאות רבנן אמרי שלש לכושר ושלש לפסול ר' לעזר ורבי שמעון אומרים ארבעים ושלש לכושר וארבעים ושלש לפסול ורבנן אמרי כל שבע ושבע כפרה בפני עצמה רבי אלעזר ורבי שמעון אמרי כל אחד ואחד כפרה בפני עצמו רבי זעירה בשם ר' לעזר טעמא דר' לעזר בי רבי שמעון וכלה מכפר את הקדש אפילו אין שם אלא מתנה אחת אמרה התורה בלא אמר רבי לעזר נתן מקצת מתנות ונשפך הדם מביא אחרים תהתיהן אלו ואלו נשפכו במצותן לכן צריכה בשנקרא עליהן לשם פסול אמר רבי יוסה ויאות אילו נתן מקצת מתנות ונשפך הדם שפא אינו מביא אחרים תהתיהן ומועלין . בראשונים ר' חגי בעא קומי ר' יוסה

[דף ל"ב ע"א]

עד כדון כששחט את הראשונים לשם בושר והשניים לשם פסול שחט את הראשונים לשם פסול ואת השניים לשם בושר אמר רבי יוסה מצינו פסול מוציא מיד פיגול מצינו פסול מוציא מיד בושר:

פרק שישי

הלכה א' מתניתין – שני שעירי יום הכפורים, מצותן שיהיו שניהן שוין במראה ובקומה ובדמים ובלקיחתן באחד. ואף על פי שאינן שוין, בשריו. לקח אחד היום ואחד למחר, בשריו. מת אחד מהן, אם עד שלא הגריל מת, יקח זוג לשני. ואם משעהגריל מת, יביא זוג אחר ויגריל עליהם בתהלה, ויאמר, אם של שם מת, זה שעלה עליו הגורל לשם יתקום תהתינו. ואם של עזאזל מת, זה שעלה עליו הגורל לעזאזל יתקום תהתינו. והשני ירעה עד שיוסתאב, וימכר ויפלו דמיו לנדבה, שאין הטאת צבור מתה. רבי יהודה אומר, תמות. ועוד אמר רבי יהודה, נשפך הדם, ימות המושלתה. מת המושלתה, ישפך הדם:

גמרא – שעירים מיעוט שעירים שנים אם בן למה אמר שני שיהו שוין כבשים מיעוט כבשים שנים אם בן למה נאמר שני שיהו שוין צפרים מיעוט צפרים שתיים אם בן למה נאמר שתי שיהו שוות הצוצרות מיעוט הצוצרות שתיים אם בן למה נאמר שתי שיהו שוות התיב ר' יוסה והא כתיב ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני ה' מעתה אנשים מיעוט אנשים שנים אם בן למה נאמר שני שיהו שוין והא כתיב לא תטה משפט גר יתום והרי מצאנו גר דן עם מי שאינו גר יתום דן עם מי שאינו יתום אלמנה דנה עם מי שאינה אלמנה מה תלמוד לומר שני אלא מפניא להקיש לגורה שוה נאמר פאן שני ונאמר להלן שני מה שני שנאמר להלן אנשים ולא נשים ולא קטנים אף

שני שנאמר כאן אנשים ולא נשים ולא קטנים הרי למדנו שאין האשה מעידה מעתה אין האשה דנה ר' יוסה בי רבי בון רבי חונה בשם רב יוסה נאמר כאן שני על פי שנים עדים ונאמר להלן שני "וישארו שני אנשים במחנה" (במדבר יא, כו), מה שני שנאמר להלן אנשים ולא נשים ולא קטנים אף שני שנאמר כאן אנשים ולא נשים ולא קטנים אם בן למה נאמר ועמדו שני האנשים שלא יהא אחד עומד ואחד יושב אחד שותק ואחד מדבר אחד מדבר כל צורפו ואחד את אומר לו קצר בדבריך שלא יהא הדיין מסביר פנים כנגד אחד ומעיו פנים כנגד האחד

[דף ל"ב ע"ב]

מעמיד לזה ומושיב לזה משום רבי ישמעאל אמרו אומר לו לבוש בשם שהוא לובש או הלבישו בשם שאתה לבוש אמר רבי יהודה שמעתי שאם רצה הדיין להושיב את שניהן מושיב ואי זה האסור שלא יהא אחד עומד ואחד יושב אחד מדבר כל צורפו וכו' רבי בא בשם רב הונא צריכין העדים להיות עומדין בשחזר מעידין עדותן ר' ירמיה בשם רבי אבהו אף הנידונין צריכין להיות עומדין בשעה שהן מקבלין עדותן. שוין בדמים ואין שוין בשבח הדמים אין השעירין כמזוונותן שוין בשבח הדמיון ואין שוין בדמים השעירים כמזוונותן משויבה בגופו משויבה במראיו מי קודם ר' ירמיה סבר מימר נישמעיה מן הדיא אביב קצור יבוש לקצור אביב קצור קודם הדיא אמרה משויבה בגופו משויבה במראיו משויבה בגופו קודם פיני מתניתא יביא שנים וירגיל עליהם בתחילה ויאמר זה שעלה עליו הגורל לשם יתקיים תחתינו איזה מהן קרב תחילה רב אמר שני שבין זוג שני ר' יוחנן אמר שני שבין זוג ראשון אמר רבי זעירה טעמא דר' יוחנן ועשהו הפאת פראשון אמר רבי יוחנן ועשהו הפאת קבעו בתלייה שלא ידחה ואתיה כהיא דאמר רבי יונה בשם ר' זעירה ועשהו הפאת קבעו בתלייה שיזדווג לו חברו על דעתיה דר' יוחנן מת שני שבין זוג שני שבין זוג ראשון מהו שינדחה אתא רבי בא ר' חיייה בשם ר' יוחנן מת שני שבין זוג שני שבין זוג ראשון פבר נדחה כל שכן מחליפה שיטתיה דרב מת שני בוגו ראשון שני שבין זוג שני פבר נדחה הגריל שלשה ליתן מאחד על הכדין מאחד על הפרוכת מאחד על מזבח הזהב אי זה מהן משתלח ר' זעירה אמר לכפר עליו את שהוא מכפר בו חבירו משתלח את שאינו מכפר בו אין חבירו משתלח ר' הילא אמר לכפר עליו את שהוא גומר בו את כל הכפרה חבירו משתלח את שאינו גומר בו את כל הכפרה אין חבירו משתלח על דעתיה דר' זעירה שלשתן משתלחין על דעתיה דר' הילא אינו משתלח אלא אחרון בלבד: שאין הפאת ציבור מיתה ר' יהודה אומר תמות: וקשיא על דר' יהודה ויש אדם מגריל למיתה משעה ראשונה אמר רבי אבון

[דף ל"ג ע"א]

ולא אשקחנן בן על דרבי אליעזר דרבי אליעזר אמר ימותו אמר רבי מנא הן דאת מקשי לה על דר' יהודה קשייתה על דמתניתא דתנינן תמן וולד הפאות והפאות שפוטו בעליה ימותו ויש אדם מימר לפייתה משענה ראשונה:

הלכה ב' מתניתין – בא לו אצל שער המשתלח וכמו שתי ידיו עליו ונתודה וכך היה אומר אנה השם עוו פשעו הטאו לפניך עמוך בית ישראל אנה השם פפר נא וגומר:

גמרא – תני בר קפרא עוו פשעו הטאו שלא להזכיר גניין של ישראל ועמוד חי מלמד שהוא עתיד למות עד מתי הוא היה עד 'וכלה מפפר את הקדש' (ויקרא טו, כ) דברי ר' יהודה רבי שמעון אומר עד שעת הודוי על דעתיה דר' יהודה הודוי מעכב על דעתיה דרבי שמעון אין הודוי מעכב מה נפק מן בניהון שלהו בלא ודוי על דעתיה דר' יהודה צריך להביא שער אחד על דעתיה דרבי שמעון אינו צריך להביא שער אחד אף בפר בן שחמו בלא ודוי על דעתיה דרבי יהודה צריך להביא פר אחד על דעתיה דרבי שמעון אינו צריך להביא פר אחד נתודה ושחמו ונשפך הדם ואת אמר צריך להביא פר אחר צריך להתוודות עליו פעם שנייה או בכר יצא בוידויי של ראשון אף בשער המשתלח בן צריך להגדיל עליו פעם שנייה או בכר יצא בהגדילו של ראשון:

הלכה ג מתניתין – מסרו למי שהוא מזליכו הכל בשירין להוליכו אלא שעשו בהנים גדולים קבע ולא היו מניחין ישראל להוליכו אמר רבי יוסי מעשה והוליכו ערשלא מציפורין וישראל היה:

גמרא – 'ושלח ביד איש' (ויקרא טו, כא) להכשיר את הזר עתי שיהא עתיד עתי שהיא מזמן עתי אף בשבת עתי אף בטמאה לא תזה עתיד הוא מזמן אלא שלא ישלחנו ביד שנים שלהו בידם שנים מהו שיטמא בידים נישמעניה מן תדא והמשלח לא המשלח את המשתלח תדא אמרה שלהו ביד שנים אינו מטמא

[דף ל"ג ע"ב]

בגדים ברה דרף הליכה מטמא בגדים דרף חזירה אינו מטמא בגדים שאלו את רבי אליעזר חלה השלית אמר להן כף תהו בשלום ואם חלה המשתלח אמר להן יכול הוא למעון אתכם ולי דהיוו ולא מת אמר להן כף יהו אויבי השמים לא שהיה רבי אליעזר מפליגן אלא שלא היה אומר להן דברים שלא שמעון מימינו וחכמים אמרים חלה השלית משלחו ביד אחר חלה המשתלח מרפיבו על התמור

דהיינו ולא מת יורד אחריו ומיתו. כל ימים שהיה שמעון הצדיק קיים לא היה מניע למחצית ההר עד שנעשה איבריו איבריו משת שמעון הצדיק היה בורח למדבר והסרקיו אובלין אותו כל ימים שהיה שמעון הצדיק קיים היה גורל של שם עולה בימיו משמות שמעון הצדיק פעמים ביומיו פעמים בשמאל כל ימים שהיה שמעון הצדיק קיים היה נר מערכי דולק משמות שמעון הצדיק פעמים בכה פעמים דלק כל ימים שהיה שמעון הצדיק קיים היה לשון של זהורית מלבין משמות שמעון הצדיק פעמים מלבין פעמים מאדים כל ימים שהיה שמעון הצדיק קיים היה אור המערכה מתגבר ועולה משהיו נותניו שני גזירי עצים בשחרית לא היו נותניו כל היום משמות שמעון הצדיק תשש פתה של מערכה ולא היו נמנעין להיות נותניו עצים כל היום. כל ימים שהיה שמעון הצדיק קיים היתה ברכה משלחת בשתי הלחם ובלחם הפנים והיה נופל לכל אחד ואחד עד בנות ויש מהן שהיו אובלים ושבועין ויש מהן שהיו אובלין ומותירין. משמות שמעון הצדיק ניטלה ברכה משתי הלחם ומלחם הפנים והיה נופל לכל אחד ואחד מהן עד כאפון הצנועים היה מושכין את ידיהו והתגרנים היו פושטין את ידיהו. מעשה בכהן אחד בציפורין שנטל חלקו וחלק חבירו והוא היה נקרא בן האפון עד היום הוא שדוד אומר: "אלהי פלמני מיד רשע מפך מעול והומיו" (תהלים עא, ד). תני ארבעים שנה עד שלא חרב בית המקדש היה נר מערכי בכה וישון של זהורית מאדים וגורל של שם עולה בשמאל והיו נועלין דלתות ההיכל מפערב ומשכימין ומוציאין אותן פתוחין אמר לו רבן יוחנן בן זבדי היכל למה אתה מכה לינו יודעין אנו שסופך ליחרב שנאמר: "פתח לבנון דלתיה ותאכל אש בארזיה" (זכריה יא, א). ארבעים שנה שימש שמעון הצדיק את ישראל בכהונה גדולה ובשנה האחרונה אמר להן בשנה זו אני מת אמרו לו למי נמנה אחריו אמר להן תרי נחונין בנין לפניכם הלכו ומינו את נחונין וקנא בו שמעון אחיו והלה והלבישו אינקלה וחגרו צלצל אמר להן ראו מה נדר לאהובתו אמר לה לך לשאשמש בכהונה גדולה אלבש נקלה שליו ואחגר בצלצל שליו. בדיקו את הדברים ולא מצאו אותו אמרו משם ברח להר המלך. משם ברח לאלכסנדריא ועמד ויבנה שם מזבה וקרא עליו את הפסוק הזה "ביום ההוא יהיה מזבח ליו בתוך ארץ מצרים" (ישעיה יט, יט). והרי הדברים קל והמרומה אם זה שברה מן השררה ראו היאך נחזר עליה בפוף מי שהיא נכנס ויוצא על אחת בפמה וכמה תני זו דברי רבי מאיר ר' יהודה אומר לא פי אלא מינו את שמעון וקינו בו נחונין אחיו והלה והלבישו נקלה וחגרו צלצל אמר להם ראו מה נדר לאהובתו כו' היה קדמוא והרי הדברים קל והומרומה אם מי שלא נכנס לשררה ראו היאך העשיא את ישראל לעבדים מי שהיא נכנס ויוצא על אחת בפמה וכמה:

[דף ל"ד ע"א]

הלכה ד מתניתין – וכבש עושיין לו הפבליים שהיו מתלשין בשערן ואומרים לו מול וצא מול וצא יוקרי ירושלם היו מלוין אותו עד סוכה הראשונה י' סבות מירושלם עד צוק תשעים רים שבעה ומחצה לכל מיל על כל סוכה וסוכה אומרים לו הרי מוזן והרי מים מלוין אותו מפוכה לפוכה הויז מן האחרון שבהן שאינו מגיע עצמו לצוק אלא עומד מרחוק ורואה את מעשיו:

גמרא – אית תניי תני כבש גופו אית תניי תני כבש ממש. אמר רבי הויה בר יוסף אלכסנדרין הוי אומרים עד מתי אתם תלוין את הקלקלה בני: יוקרי ירושלם היו מלוין אותו עד סוכה הראשונה: תני עשר סבות בתוך שנים עשר מיל דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר עשר סבות בתוך עשרה מיל רבי יוסי אומר חמש וכולן על ידי עירוב וכן אמר לי אליעזר בני יכול אני לעשותן שתים על ידי עירוב על כל סוכה וסוכה אומר לו הרי מוזן והרי מים לייפות את בוחו למה שאין יצר הרע תאב אלא דבר שהוא אסור לו כהדא רבי מנא סלק למבקרה לרבי חגי דהנה תשיש אמר ליה צחינא אמר ליה שתה שבקיה ונתת ליה בתר שעה סלק לגביה אמר ליה מה עבדת הדין צחינתך אמר ליה פד שרית לי אולת לה. רבי הויה בר בא הוה משתעי הדין עובדא חד בר נש הוה מחלף בשוקא וברתיה עמיה אמרה ליה ברתיה אבא צחינא אמר לה אורכין ציבחר אמר ליה אבא צחינא אמר לה אורכין ציבחר ומתת רבי אחא פד מפני מוספא הוה אמר קומיהוון אחינן מאן דאית ליה מייניק ויזיל בגיניה:

הלכה ה מתניתין – ומה הוה עושה חלק לשון של זהורית קציו קשר בסלע והציו קשר בין קרבניו ודחפו לאחוריו מתגלגל ויורד לא הוה מגיע למחצית ההר עד שהוא נעשה איברים איברים בא וישב לו תחת הסוכה האחרונה עד שתחשף מאימתי מטמא בגדים משיצא חומת ירושלם רבי שמעון אומר משעת דהייתו לצוק:

[דף ל"ד ע"ב]

גמרא – בראשונה היו קושרין אותו בחלונותיהן ויש מהן שהיה מלבין ויש מהן שהיה מאדים והיו מתביישין אלא מאלו חזרו וקשרו אותו בפתחו של היכל ויש שנים שהיה מלבין ושנים שהיה מאדים חזרו וקשרו אותו בסלע. בתיב לכו נא ונבכהה וגומר תני רבי אליעזר אומר אם יהיו חטאיכם בשנים כבין שמים וארץ בשלג ולבינו יותר מכאן בצמר יהיו רבי יהושע אומר אם יהיו חטאיכם בשנים כשני אבות הראשונים בשלג ולבינו אם יאדימו פתולע בצמר יהיו. אמר רבי יודא בר פזי אם יהיו חטאיכם

בשנים בשלג וילבינו בראשונה אם יאדימו כתולע בצמור יהיו בשני. ורבנן אמרין בזמן שעזזותיו של אדם כפי שניו בצמור יהיו: בא לו אצל הפר ואצל השעיר הנשרפין קרעו והוציא את אימוריהן נתנם במקום והקטירו על גבי המזבח קלעז במקלות והוציאו לבית השרפה. מאימתי מטמאין בגדים משויצאו חומת העזרה רבי שמעון אומר משיצת האור בריבן: גמרא בא לו אצל פרו וכי אנן תנינן בא לו אצל הפר ואצל שעיר הנשרפין אית תניי תני בא לו בהן גדול לקרות אמר רבי הננייה קרא מסייע למתניתן והמשלח את השעיר לעזאזל יכבס בגדיו מה כתיב בתריה ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת אמר רבי מנא ואפלו בהן פאהן דתנינן תנייא ברייא אתיא היא באנש דסלק מטביריא לצפורין עד דהוא בטיביריא אמרין בצפורין הוא יתיב רבי זריקן אמר רבי זעירה שאל פרים הנשרפים ושעירין הנשרפין שנטמאו מהו שישרפו רבי זריקן אמר רבי זעירה שאל? פרים הנשרפים ושעירין הנשרפין שנטמאו, מהו שישרפו כמצותן?

[דף ל"ה ע"א]

מה צריכה ליה, בשניטמאו לפני זריקה, אבל אם ניטמו אחר זריקה, קורא אני עליו "במועדו" – אף בשבת, "במועדו" – אף בטמאה. אמר ר' יוסי: ועדה שלא פתוב בו "במועדו" – לית שמע מינה פלום. אמר רבי מנא: לא מיתמנע רבי יוסי רבי קים הכא. ואמר ליה: קים בפר משיח ועדה. ואמר לו רבי בון בר חייה: קים בפר משיח ועדה. רבי אלעזר שאל: פרים הנשרפין ושעירים הנשרפין שויצא רוב האבר המשלים לרוב. מלתיה אמרה, ברבו הדבר תלוי. פשיטא תדא מילתא, יצא רבו ואחר כך יצא האבר המשלים לרוב, לא צורכא דלא יצא אבר אבר, ואחר כך יצא רוב האבר המשלים לרוב. רבי חייה בר בא אמר, רבי לעזר שאל: פרים הנשרפין ושעירים הנשרפין שויצאו והזרו, פשיטה דרף הזירה אינו מטמא בגדים, לא צורכא דלא, מכיזן שהתחילו לצאת מהו שניטמו בגדים? התיב רבי בא: והא תנינן היו סובלין אותן במומות, יצאו הראשונים חוץ לחומת עזרה והאחרונים לא יצאו – הראשונים מטמין בגדים האחרונים אינן מטמין בגדים עד שויצאו, יצאו, אלו ואלו מטמין בגדים. אמר רבי יודן אבוי דרבי מתניה: שנייא

[דף ל"ה ע"ב]

היא דכתיב "והוציא" – עד שויצא רשות כל המוציא. רבי ירמיה אמר, רבי לעזר שאל: פרים הנשרפין ושעירים הנשרפין שניטמו, מהו שיפסלו משם ויצאו? מה צריכה ליה – פרבי שמעון בן לקיש, ברם פרבי יוחנן פשיטא ליה, דאיתפלגון: השוחט תודה בפנים ולחמה חוץ לחומה – לא קדש הלחם. רבי יוחנן אמר: חוץ לחומת ירושלים. רבי שמעון בן לקיש אמר: חוץ לחומת העזרה. רבי

שמעון בן לקיש פדעתייה, דאמר רבי אמי בשם רבי שמעון בן לקיש: בשר שלמים שיצא ואחר כך נכנס, ונזרק עליו מן הדם – כבר נפסל משם יוצא. אמר רבי יוסה: ואפלו פרבי יחנן צריכה ליה, ירושלים אף על פי שאינה מהיצה לקדשי קדשים – מהיצה היא לקדשים קלים. חוץ להומת ירושלים – אינה מהיצה לא לקדשי קדשים ולא לקדשים קלים. אמר רבי מנא: אינה מהיצה להן. רבי לעזר שאל: פרים הנזרפין ושעירי הנזרפין מהו שיטמו אוכלין ומשקין בלא הכשר, בלא טמאה, מפני שסופן לטמות טמאה המורה. התיב שמואל קפודקאי: מעתה יטמו את אימוריהן? אלא בשפירשו. ואפלו תימר לא פרשו, כהדא: אין מי תפאת מטמין דבר להור ולטמות מפנה. התיב ר' ירמיה: הרי נבלת עוף הפהור הרי הוא מטמא טמאת אוכלין בלא הכשר בלא טמאה מפני שסופן לטמות טמאה המורה. אמר רבי יוסה: נבלת עוף הפהור אין לה מהיצה – אלו יש להן מהיצה.

[דף ל"ו ע"א]

שסופן לטמות טמאה המורה אמר רבי יוסה נבלת עוף הפהור אין לה מהיצה אלו יש להן מהיצה אמר רבי מנא נבלת העוף הפהור יש לה מהיצה אדם הוא מהיצתה דאי לא כן אילו הביא פלב והלבישו בגדים והאכלו נבלת עוף הפהור שמו אינו מטמא בגדים בבית הפליעה אמר רבי לעזר דרומיא נבלת העוף הפהור מהיצתה בכל מקום אלו מהיצתן חוץ לירושלים אמר רבי לעזר פרים הנזרפין ושעירין הנזרפין ששקטן לזרוק את דמן למחר פיגל להקטיר אמורין למחר פיגל לשורף את בשרו למחר לא פיגל שלא הישב לא לאכילת אדם ולא לאכילת מזבח ר' שמיי בעי אבדו האימורין מהו לזרוק את הדם על הבשר ולא שמיע דאמר רבי לעזר שלא הישב לא לאכילת אדם ולא לאכילת מזבח תנא ר' זבי זר ששרף מטמא בגדים לא צורכה דלא מהו שיהו כשירים בליה קל וחמר מה אם הקטר אימורים שאינן כשירים בנזר כשירים בנזר שיהו כשירים בליה שיהו כשירין בליה והשורף לא הפצית את האור ולא הפסדר את הפערכה אי זהו השורף זהו הפסיע בשעת שריפה אמר רבי יוסי תדא אמרה מסיע בשעת שריפה מטמא בגדים ר' אמי בשם רבי אליעזר המהפך בכזית מטמא בגדים לא צורכה אלא היה עומד בפנים ובידו קורה ומהפך בכזית מהו נישמעניה מן הדא והוציא ושרף מה המוציא עד שיציא להוץ אף השורף עד שישורף בהוץ תפן אמר חזקיה וטמא עד הערב לרבות השורף אף הכא בן: הלכה ז מתני' אמרו לו לכהן גדול הגיע שעיר למדבר ומניין היו יודעין שהגיע שעיר למדבר דידכאות היו עושין ומניפין בסודרין ויודעין שהגיע שעיר למדבר אמר רבי יהודה וחלא סימן גדול תיה להן ג' מילין מירושלים ועד בית חורון

[דף ל"ז ע"ב]

הולכין מיל וחזרין מיל ושוהין כדי מיל ויודעים שהגיע שעיר למדבר ר' ישמעאל אומר והלא סימן אחר היה להם לשון של חזרית היה קשור על פתחו של היכל וכשהגיע שעיר למדבר היה הלשון מלבין שנאמר אם יהיו הטאים בשנים בשלג ילבינו: גמרא מהו דידכיות קבלן:

פרק שביעי

הלכה א מתניתין – בא לו כהן גדול לקרות אם רוצה בבגדי בויז קורא ואם לאו באיסקלית לכן משלו חזן הכנסת נטיל ספר תורה ונותנו לראש הכנסת ונותנו לסגן והסגן נותנו לכהן גדול וכהן גדול עומד ומקבל וקורא ועומד וקורא אחריו מות ואף בעשור וגולל את התורה ומניחה בחיקו ואומר יותר ממה שקריתי לפניכם כתוב פאן וכעשור שבחומש הפקודים קורא על פה ומברך עליה ח' ברכות על התורה ועל העבודה ועל ההודיה ועל מחילת העון ועל המקדש ועל ישראל ועל הכהנים ועל שאר התפילה. הרואה כהן גדול שהוא קורא אינו רואה פר ושעיר הנשרפים הרואה פר ושעיר הנשרפין אינו רואה כהן גדול כשהוא קורא לא מפני שאינו רשאי אלא שהיתה דרך רחוקה ומלאכת שניהן היתה נעשית באחת:

גמרא – מניין לקריאת הפרשה ר' אידי בשם ר' יצחק ויעש מה תלמוד לומר באשר צוה ה' את משה מיזב לקריאת הפרשה רבי אמי בשם ר' יוחנן שירי עבודות עובדן בבגדי לכן אמר רבי מתנא מתניתא אמרה בן ואם לאו באיסקלית לכן משלו ר' יוסה בעי למה שהן בחוץ הרי שהיטה הרי אינה אלא בחוץ והוא עובדה בבגדי זהב ר' יסא בשם ר' יוחנן רצה עובדה בבגדי זהב רצה עובדה בבגדי לכן מצינו שהיטה רצה עובדה בבגדי זהב רצה עובדה בבגדי לכן בכל אתר את אמר הולכין אחר התורה והכא את אמר מולכין את התורה אצלן אלא על ידי שהן בני אדם גדולים התורה מתעלה בהן

[דף ל"ז ע"א]

והא תמן מייבלין אוריתא גבי ריש גלותא אמר רבי יוסה בי רבי בון תמן על ידי שזרעו של דוד משקע שם אינו עבדין לו כמנהג אבהתון. תמן תנינן מדלגין בבביא ואין מדלגין בתורה מדלגין בבביא ואין מדלגין בבביא לנביא ובנביא של שנים עשר מתר אין מדלגין בתורה ר' ירמיה בשם רבי שמעון בן לקיש שאין גליו ספר תורה ברבים ר' יוסה בעי הנע עצמו שהיתה פרשה קמנה אלא כדי

שישמעו ישראל תורה של סדר והא תנינן קורא אחריו מות ואף בעשור שנייא היא שהיא סדרו של יום תדע לה דאמר רבן שמעון בן לקיש בכל מקום אינו קורא על פה והכא קורא ר' יוסה מפקד לבר עולא חזנא דכנישתא דבבלאי בד דהיא חדא אוריא תהא גייל לה לתדי פרוכתא בד אינון תרתי תי מייבל חדא ומיינתא חדא:

ומברך עליה שמנה פרכות על התורה הבוחר בתורה על העבודה שאותה נירא ונעבד על ההודייה הטוב לה להודות על מהילת העז מוחל עונות עמו ישראל ברחמים על המקדש הבוחר במקדש ואמר רבי אידי השוכן בציון על ישראל הבוחר בישראל על הפהנים הבוחר בכהנים על שאר תפלה ותהנה ובקשה שעמד ישראל צריכין להושע לפניך ברוך אתה יי שומע תפלה:

הלכה ב מתניתין – ואם בגדי בויץ קרא קידש ידיו ורגליו ופשט ירד וטבל עלה ונסתפג הביאו לו בגדי זהב ולבש וקידש ידיו ורגליו ויצא ועשה את אילו ואת איל העם ואת שבעת כבשים תמימים דברי ר' אליעזר רבי עקיבא אומר עם תמיד של שחר היו קריבין ופר העולה ושעיר הנעשה בחוץ היו קריבין עם תמיד של בין הערבים. קידש ידיו ורגליו ופשט ירד וטבל עלה ונסתפג הביאו לו בגדי לבן ולבש וקידש ידיו ורגליו נכנס להוציא את חפף ואת הפהתה קידש ידיו ורגליו ופשט ירד וטבל עלה ונסתפג הביאו לו בגדי זהב ולבש קידש ידיו ורגליו נכנס והקטיר את הקטורת והטיב את הנרות קידש ידיו ורגליו ופשט ירד וטבל עלה ונסתפג הביאו לו בגדי עצמו ולבש מלווין אותו עד ביתו ויום טוב היה עושה לכל אוהביו שיצא בשלום:

גמרא – אומר רבי יוחנן זו דברי רבי אליעזר ורבי עקיבא אבל דברי חכמים פולקו היו קריבין עם תמיד של בין הערבים ר' חזנא בשם רב יוסף אתיא דר' לעזר כבית שמאי כפוח דבית שמאי אמרי תדיר מקדש מקדש קדם בן ר' לעזר אומר תדיר מקדש מקדש קודם היך עבדה עבודת היום מקדשות ומוספי היום תדירין עבודת היום קודמת למוספי היום פר ואיל ושבעת כבשים תמימים היו קריבין עם תמיד של שחר והשאר היו קריבין עם תמיד של בין הערבים רבי שמעון בן לקיש אמר טעמא דהן תנייא כדי לקמוד

[דף ל"ז ע"ב]

הפאת לחפאת ועולה לעולה ואית דבגי מימר הפר והאיל ואילו ואיל העם ושבעת כבשים תמימים היו קריבין עם תמיד של שחר והשאר היו קריבין עם תמיד של בין הערבים והדין תנייא תולה עבודות מאי טעמא ויצא ועשה את עולתו ואת עולת העם באמור בענין מה אמור בענין אילו ואילו

העם אמר רבי בון בר הייא ושעיר מאי טעמא מדם הפאות הכפורים כְּכַר קְדָמָה הפאות הכפורים
 וְכַא אֶהְרֵן אֵל אֶהֱל מוֹעֵד מַאיִכֶּן בַּא מְקַרְיִית הַפְּרָשָׁה וְלִהְיִכֶּן הוּא הוֹלֵךְ לְהוֹצִיא בַּח וּמַחֲתָה בְּתִיב וְיִצְא
 וְעָשָׂה אֶת עוֹלָתוֹ וְאֶת עוֹלַת הָעָם וְאֶת אֶמֶר רַבִּי יוֹסֵה וְלֹא כֵּן אָמַר רַבִּי יוֹחֲנָן הַכֵּל מוֹדִין בְּהוֹצָאת בַּח
 וּמַחֲתָה שֶׁהוּא לְאַחַר תְּמִיד שֶׁל בֵּין הָעֶרְבִים אָמַר רַבִּי יוֹסֵה בֶּן הַנִּינְהָ פֶל הַפְּרָשָׁה כְּתוּבָה עַל סֵדֶר הוּיִן
 מִזֶּה אָמַר רַבִּי יוֹסֵה עוֹד הִיא אֲמֹרָה עַל סֵדֶר וְכַא אֶהְרֵן אֵל אֶהֱל מוֹעֵד מַאיִכֶּן בַּא מְקִידוֹשׁ הָרָאשׁוֹן
 שֶׁהִיָּה בִּידוֹ וְלֹאִין הוּא הוֹלֵךְ לְקִידוֹשׁ הָאֶהְרֹן אָמַר רַבִּי מְנָא קוּמִי רַבִּי יוֹסֵה לְמָה לִּי גֵן אֶמְרִין הוּיִן
 מְקִידוֹשׁ הָאֶהְרֹן אָמַר לִיה שְׁנַיָּיא הִיא דְּכְתִיב וְכַא וְיִצְא וּפְשִׁט אֶת בְּגָדֵי הַכֹּהֵן שְׂאִין תְּלִמוּד לִזְמַר אֲשֶׁר
 לְבַשׁ וְכִי עֲלַת עַל דְּעַתְנָה כְּלוּם הוּא פּוֹשֵׁט אֵלָּא מַה שֶׁהוּא לּוֹבֵשׁ אִם כֵּן לְמָה נֶאֱמַר אֲשֶׁר לְבַשׁ הַקִּישׁ
 פְּשִׁיטָה לְלִבְיִשָׁה מַה לְּלִבְיִשָׁה בְּקִידוֹשׁ יָדִים וְרַגְלִים אִם פְּשִׁיטָה בְּקִידוֹשׁ יָדִים וְרַגְלִים אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר
 יֵשׁ לָךְ עֲבוּדָה אַחֲרַת שֶׁהוּא עוֹבְדָה בְּבִגְדֵי לְבָן וְאִי זֶה זֶה הוֹצִיאָת בַּח וּמַחֲתָה אָמַר רַבִּי יוֹחֲנָן הַכֵּל מוֹדִין
 בְּהוֹצָאת בַּח וּמַחֲתָה שֶׁהוּא לְאַחַר תְּמִיד בֵּין הָעֶרְבִים: וְלְמָה בְּבִגְדֵי לְבָן אָמַר רַבִּי הִיָּה בַּח בְּשִׁירוֹת
 שֶׁל מַעֲלָן בְּךָ שִׁירוֹת שֶׁל מַסּוֹן מַה לְּמַעֲלָן וְאִישׁ אֶחָד בְּתוֹכָם לְבוּשׁ בְּדִים אִם לְמַסּוֹן כְּתָנַת בַּח קִשׁ וְלְבַשׁ:

הַלְכָה ג מִתְּנִיתִין – בַּחן גְּדוֹל מְשַׁמֵּשׁ בְּשִׁמּוֹנָה כְּלוּם. וְהַהֲדוּיִם בְּאַרְבַּעָה. בְּכַתְנַת וּמְכַנְסִים בְּמִצְנַפָּת
 וְאַכְנָט. מוֹסֵף עֲלֵיו בַּחן גְּדוֹל חוֹשֵׁן וְאַפּוֹד וּמְעִיל וְצִיץ. בְּאֵילוֹ נִשְׂאֵלִין בְּאוּרִים וְתוּמִים. וְאִין נִשְׂאֵלִין
 בַּחן לְהַדְיוּט אֵלָּא לְמַלְךְ וְלְבֵית דִּין וְלְמִי שְׂצוּרָה הַצְּבוּר בּוֹ:

[דף ל"ח ע"א]

גְּמָרָא – מִפְּנֵי מַה בַּחן גְּדוֹל מְשַׁמֵּשׁ בְּשִׁמּוֹנָה כְּלוּם ר' חֲנַנְיָה חֲבֵרוֹן דְּרַבְּנִין אָמַר כְּנָגֵד הַמִּילָה שֶׁהִיא
 לְח' יָמִים עַל שֵׁם בְּרִיתִי הִיָּתָה אֲתוֹ מִפְּנֵי מַה אֵינּוּ מְשַׁמֵּשׁ בְּבִגְדֵי זָהָב מִפְּנֵי הַנְּאֻוָּה אָמַר רַבִּי סִימוֹן
 עַל שֵׁם אֵל תַּתְּהַדֵּר לְפָנָי מִלְּךָ אָמַר רַבִּי לְוִי שְׂאִין קְטָגוֹר נַעֲשֶׂה סְגוֹר אֶתְמוֹל כְּתִיב בְּהֵם וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם
 אֱלֹהֵי זָהָב וַעֲבָשׂוּ הוּא עוֹמֵד וּמְשַׁמֵּשׁ בְּבִגְדֵי זָהָב תְּנִי ר' הִיָּה וְלְבָשָׁם וּבְלוּ שֵׁם שֵׁם הָיוּ גְּנוּזִין שֵׁם הָיוּ
 מְרַקִּיבִין וְלֹא הָיוּ בְּשִׁירִים לְיוֹם הַכַּפּוּרִים הַכַּא תְּנָא ר' דוּסָא אֹמֵר בְּשָׂרִים הֵם לְכַהֵן הַדְיוּט תְּנִי רַבִּי
 אֹמֵר שְׁתֵּי תְּשׁוּבוֹת בְּדָבָר אַחַת בְּבִגְדֵי כַּחן גְּדוֹל וְאַחַת בְּבִגְדֵי כַּחן הַדְיוּט תְּנִי לֹא נַחֲלָקוּ רַבִּי וְרַבִּי
 אֶלְעָזָר בִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן עַל אַכְנָטוֹ שֶׁל כַּחן גְּדוֹל כְּלוּם הַכַּפּוּרִים שֶׁהוּא שֶׁל בּוּיִן וְעַל שְׂאָר יָמוֹת הַשָּׁנָה
 שִׁישׁ בּוֹ כְּלוּם וְעַל מַה נַּחֲלָקוּ עַל אַכְנָטוֹ שֶׁל כַּחן הַדְיוּט שְׂרַבִּי אֹמֵר יֵשׁ בּוֹ כְּלוּם וְרַבִּי אֶלְעָזָר בִּי
 רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר אִין בּוֹ כְּלוּם רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֶחָא ר' אֶבְהוֹ בְּשֵׁם ר' יוֹחֲנָן טַעְמָא דְּרַבִּי וְעֵשִׂית לְאַהֲרֹן
 וְלִבְנָיו כִּכָּה כְּכָל אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם מַה בְּגָדֵי אֶהְרֵן יֵשׁ בּוֹ כְּלוּם אִם בְּגָדֵי בְּנָיו יֵשׁ בַּחן כְּלוּם מַה
 עָבַד לָהּ רַבִּי אֶלְעָזָר בִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן מַה אֶהְרֵן בְּרָאוּי לוֹ אִם בְּרָאוּי לָהֶן. אָמַר רַבִּי סִימוֹן כְּשֵׁם

מִסְכַּת פָּרָה פָּרָק שְׁנַיִם עָשָׂר

א. אָזוּב, אִימְתִי כְּשֶׁר לְהִזּוֹת? מִשִּׁישִׁיר אַתְּ נִצּוּ. הִזָּה בּוּ עַד שְׁלֵא הִשִּׁיר אַתְּ נִצּוּ, רַבִּי פּוֹסֵל, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן מְכַשִּׁיר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אָזוּב שֶׁתַּחֲלָתוֹ שְׁנַיִם וְשִׁירָיו אָחָד - הוּא פּוֹסֵל:

ב. גֵּרְדוּמִי אָזוּב - כְּשִׁרִין. וְגֵרְדוּמִי צִיצִית - כְּשִׁרִין. יָרַד וְטָבַל וְעָלָה, אִם יֵשׁ עָלָיו שֵׁטֶף שֶׁל מִימֵי גְשָׁמִים וְהִזָּה - הִזָּאתוֹ פְּסוּלָה. וְאִם יֵשׁ עָלָיו מִשְׁקָה טוֹפַח - הִזָּאתוֹ כְּשֶׁרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם יֵשׁ עָלָיו מִשְׁקָה מְרַגְלִיּוֹת וְהִזָּה - הִזָּאתוֹ פְּסוּלָה. אָזוּב שֶׁהִטְבִּיל עֲצוֹ עִם גִּבְעוּלָיו, אִף עַל פִּי שְׁמֹזָה וְהַמִּים שׁוֹפְעִים מִן הָעֵץ לִגְבְּעוּל - כְּשֶׁר כְּדָרְכוֹ, וְאִינוֹ חוֹשֵׁשׁ שְׁמָא מִן הָעֵץ יֵצֵא. אָזוּב שֶׁהִטְבִּיל מִקְצָתוֹ, רַבִּי יְהוּדָה מְכַשִּׁיר, שְׂרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִטְבִּיל קִצָּתוֹ וְחוֹזֵר מִטְבִּיל עָלָיו עַד שִׁיטְבַּל אֶת כְּלוֹ. הִטְבִּיל אֶת כְּלוֹ - לֹא יִזָּה מִמֶּנּוּ הִזָּאָה שְׁנֵיָהּ, עַד שִׁינָּגַב:

ג. צְלוּחִית שְׁפִיָּה צַר, מִזִּין הִימְנָה הִזָּאָה רֵאשׁוֹנָה, אֲבָל לֹא הִזָּאָה שְׁנֵיָהּ, מִפְּנֵי שְׁהַמִּים נִסְחָטִין; דְּבַרִּי רַבִּי יְהוּדָה. שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אָמַר רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מִשׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן כְּהֵנָּא: מִימֵיהֶן שֶׁל כְּהֵנִים לֹא נִמְנְעוּ מִלְּהִזּוֹת בְּאָזוּב הַנִּטְבָּל וּבְצְלוּחִית שְׁפִיָּה צַר. וּפּוֹצְעִין אֲגוּזִים שֶׁל תְּרוּמָה בְּמִטְלִית בְּיָדִים מְסוּאָבוֹת, וְלֹא חָשׂוּ לָהֶן חֲכָמִים מִשׁוּם טְמֵאָה:

ד. הַאֹמֵר לְחִבְרוֹ: הִזָּה עָלֶי וְאִזָּה עָלַי, רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא, וְחֲכָמִים מְטַהְרִין. הַמְשַׁמֵּר מִי חֲטָאת אֶפְלוֹ עַד עֲשָׂרָה יָמִים - הֵרִי הֵן בַּחֲזָקָתָן וְאִין צָרִיד טְבִילָה:

ה. הַכֹּל כְּשִׁרִין לְהִזּוֹת, חוּץ מִחֲרַשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן; דְּבַרִּי רַבִּי יְהוּדָה, שְׂרַבִּי יְהוּדָה מְכַשִּׁיר בְּאִשָּׁה וּפּוֹסֵל בְּקָטָן. רַבִּי שְׁמַעְיָאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָא אוֹמֵר: חֲרַשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן שֶׁהִזּוּ וְאַחֲרֵים רוֹאִין אוֹתָן - הִזָּאתָן כְּשֶׁרָה:

ו. נִתְכַּוֵּן לְהִזּוֹת לְאַחֲרָיו, וְהִזָּה לְצַדִּיִן שְׁלֵאֲחֲרָיו - הִזָּאתוֹ כְּשֶׁרָה. מִזִּין עַל הָאָדָם וְעַל חֲבֵרָיו, בֵּין עַר בֵּין יֶשֶׁן, וְעַל הַכֹּלִים בֵּין מֵתוֹכָן וּבֵין מֵאֲחֵרֵיהֶם, חוּץ מִמוֹסֵף יוֹדֵה שֶׁל שׁוֹלְקֵי זִיתִים שֶׁהוּא מְטַמֵּא אֶת הַהִזָּאָה בְּאִוִיר, כִּנְגֵד הַמוֹסֵף שְׁמִזִּין עָלָיו מֵאַחֲרָיו. טָבַל אֶת הָאָזוּב לְשֵׁם דְּבַר שֶׁהוּא רְאוּי לְהִזָּה, וְהִזָּה עַל דְּבַר שְׂרָאוּי לְהִזָּה, מִים הַנוֹטְפִים - טְמֵאִים וְכֹשֶׁרִים לְהִזּוֹת, וְאִם יֵשׁ בְּאָזוּב - יִשְׁנֶה. לְשֵׁם דְּבַר שֶׁהוּא רְאוּי לְהִזָּאָה, וְהִזָּה עַל דְּבַר שְׂאִין רְאוּי לְהִזָּאָה, עַל הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים וְעַל הַבְּהֵמָה, וְעַל עֲרֻבָה שֶׁל אֶבֶן, הַמִּים הַנוֹטְפִין - טְמֵאִים. וּפְסוּלִים לְהִזּוֹת, וְאִם יֵשׁ בְּאָזוּב - לֹא יִשְׁנֶה. לְשֵׁם דְּבַר שְׂאִינוֹ רְאוּי לְהִזָּאָה, וְהִזָּה עַל דְּבַר שְׂרָאוּי לְהִזָּאָה, הוֹאִיל וְהִתְחַלַּת טְבִילָתוֹ - פְּסוּלָה, כִּדְּהִזָּאתוֹ - פְּסוּלָה. הִיָּה רַבִּין גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אוֹמְרִין לוֹ לְמִזָּה: פֶּרֶשׁ מֵאַחֲרָיָךְ, שְׁמָא טְמֵא. אָמְרוּ לוֹ: וְהִלֵּא מְחַלְקִין הֵיךְ בְּפָנָי חִלּוֹן שֶׁל רַבִּים, דוֹרְסִין וְלֹא נִמְנְעִין, מִפְּנֵי שְׂאֲמָרוּ: מִי חֲטָאת שְׁעָשׂוּ מִצְוֹתָן אִין מִטְמְאִין. וְכַמָּה יֵהָא בְּמִים וִיְהֵא בְּהֵן כְּדִי הִזָּאָה? כְּדִי שִׁיטְבִּיל רְאִישֵׁי גִבְעוּלִין וְיִזָּה, חוּץ מִזָּה שֶׁהָאָזוּב בּוֹלַע. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: רוֹאִין כְּאֵלוֹ הֵן עַל הָאָזוּב שֶׁל נִחַשְׁתְּ שְׂאִינוֹ בּוֹלַע:

ז. טְהוֹר לְחֲטָאת שְׁנִטְמְאוֹ יָדָיו - נִטְמָא גּוֹפוֹ. מְטַמֵּא אֶת חֲבֵרוֹ, וְחִבְרוֹ אֶת חֲבֵרוֹ, וְאַחֲרָיו לְגִין מְטַמֵּא תוֹכוֹ. לְגִין שֶׁל חֲטָאת שְׁנִטְמָא אִוִירוֹ - נִטְמָא תוֹכוֹ. מְטַמֵּא אֶת חֲבֵרוֹ, וְחִבְרוֹ אֶת חֲבֵרוֹ, וְאֵת הַמִּזָּה, שְׂאִין אוֹמְרִין בְּחֲטָאת: יִזָּה רֵאשׁוֹן וְזֶה אַחֲרוֹן, אֲלֵא אֶפְלוֹ הֵן מֵאָה - כִּלְנֵן תַּחֲלָה, שְׂאִין מוֹנִין לְמִי חֲטָאת. עֲסוֹת שְׁנַעֲשׂוֹת עַל גִּבְ חֲטָאת, וְנִגַּע הַשֶּׁרֶץ בְּאַחַת מֵהֶן, אֶפְלוֹ הֵן מֵאָה - כִּלְנֵן תַּחֲלָה, שְׂאִין מוֹנִין לְחֲטָאת:

ח. כּוֹשׁ שֶׁל פֶּשֶׁתָן חֲבוּר לְטְמֵאָה וְלִהְיָה. הָאֲרַבְלִי וְשֶׁל פִּקְעֵעַ - הֵרִי זֶה לֹא יִזָּה, וְאִם הִזָּה - מִזָּה. כָּל יְדוֹת הַכֹּלִים הַבָּאוֹת מִבֵּית הָאָמֶן כְּגוֹן יַד הַמְּגַל וְיַד הַסִּכּוּן - חֲבוּר לְטְמֵאָה וְלִהְיָה. כָּל הַכֹּלִים הַקְּדוּחוֹת -

ג. אחד טבול יום מטמאה חמורה ואחד טבול יום מטמאה קלה, טבול יום מן הזב והזבה ביום השביעי שלו - הרי זה לא יעשה כלום, ואם עשה - הרי זה תלוי. אחד טבול יום ואחד טהור שידיו טמאות - מטמא משקה חלין, ופוסל אוכלי תרומה. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: אין ידים תחלה לטבול יום:

ד. השרץ מטמא שלשה, ופוסל אחד בקדש, ומטמא שנים, ופוסל אחד בתרומה. מטמא אחד ופוסל אחד בחלין. משקין מטמאין שנים ופוסל אחד בקדש. מטמאין אחד, ופוסלין אחד בתרומה, ופוסלין את החלין. הידים מטמאות אחד ופוסלות את התרומה ואין ידים לחלין. רבי שמעון בן רבי אליעזר אומר משום רבי מאיר: הידים תחלה לחלין ושניות לתרומה. באיזה קדש אמרו? בקדשי המקדש המקדשין כגון חלות תודה ורקיקי נזיר שנושחט עליהם את הזבח, והמנחות שקדשו בכלי, אבל חלות תודה ורקיקי נזיר שלא קדשו בכלי - אינן לא כקדש ולא כחלין, אלא הרי הן כתרומה. והשרץ מטמא שנים ופוסל אחד בהם:

ה. החלה והבכורים ותשלומי תרומה וחמשיה - הרי הן כתרומה. הטבל, והמדמע, וגדולי תרומה, ומעשר שני - הרי הן כחלין. כפרות הקדש בתוך גומותיהם והמים המקדשין. נטמאת אחת מהן בשרץ - כלן טמאות. בתרומה - מטמא שנים ופוסל אחד. בחלין - מטמא אחד ופוסל אחד. אין לה משקה הנוגע בשלישי טמא, אלא קדש בלבד. רבי אלעזר ברבי צדוק אומר: האוכל אכל שני - לא יעשה בבית הבד מפני שהוא שני, והשני שנגע במשקין בית הבד - טמאין:

מסכת טהרות פרק שני

א. אמר לו רבי יהושע לרבי אליעזר: היכן מצינו טמאה בתורה שהיא עושה טמאה אחרת, כיצא בה שאתה אומר: ראשון

חבור. ורבי יוחנן בן נורי אומר: אף החרוקות. הצואה שעל הפסא - חבור להזאה ואין חבור לטמאה; דברי רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבא אומר: כל שחבור להזאה חבור לטמאה. ויש חבור לטמאה ואין חבור להזאה. הקומקמין חבור לטמאה ולהזאה. פסוי המיחם המחבר בשלשלת בית שמאי אומרים: חבור לטמאה ואין חבור להזאה. ובית הלל אומרים: הזה על המיחם - הזה על הפסוי. הזה על הפסוי - לא הזה על המיחם. אמר רבי יוסי: אלו דברי בית שמאי. ובית הלל אומרים: כלן חבור אחד הוא:

ט. טבל את האזוב בלילה והזה ביום - פסולה. לא שהמים פסולין, אלא שצריך להטביל שנים. הזה בלילה - הזאתו פסולה, והמים טמאין משום מי חטאת:

מסכת טהרות פרק ראשון

א. אמר רבי שמעון: מפני מה אמרו 'אכל שנטמא באב הטמאה ונטמא בולד הטמאה מצטרפין זה עם זה'? מפני שאפשר לשלישי לעשות שני, ואפשר לשני לעשות ראשון. ומפני מה אמרו: השרץ והנבלה והמת - אין מצטרפים זה עם זה? לפי שאי אפשר לשרץ לעשות נבלה, ואי אפשר לנבלה לעשות מת:

ב. מקרצת שהיתה שלישית והשיף לה אחרות - כלן שלישית בקדש. פרשה - היא שלישית וכלן רביעית. ואיזהו הנשוף? התולש ממנו כל שהוא. אבל אם היו ממעכין זה את זה, כגון הדבילה, והתמרים, והגורגרות, והצמוקין - הרי אלו אינן חבור. ומפני מה אמרו: בזיתים חבור? שמתחלה לא נתנן אלא על מנת שינקו זה מזה. אבא שאול אומר: טבול יום תחלה לקדש. רבי מאיר אומר: טבול יום - מטמא אחד ופוסל אחד בקדש, ופוסל בתרומה. וחקמים אומרים: כשם שהוא פוסל משקה תרומה ואוכלי תרומה, כך פוסל משקה קדש ואוכלי קדש:

עושה ראשון. אָמר לוֹ: אַף אַתָּה אומר: שני עושה שני. אָמר לוֹ: מצינו שהשני מטמא את המשקין לעשות תחלה, והמשקין מטמאין את האוכלין לעשות שני, אָבל לא מצינו ראשון שהוא עושה ראשון בכל מקום:

ב. השחלים והגריסין, בזמן שמגיס בהן את הקדרה - מטמאין טמאת אוכלין. נתנן לקערה ויצאו מהן משקין - משקין היוצאין מהן מטמאין טמאת משקין. כיצד אמרו שמן תחלה לעולם? שאם נמחה ולא נשתיר הימנו אלא כפול - משקין היוצאין הימנו מטמאים טמאת משקים. נמצאת אומר: חמש מדות במשקין, הרטב והגריסין והחלב, בזמן שהמשקה טופח עליהן - הרי אלו תחלה. קרשו - אין צריכין מחשבה לאוכלין. דבש הזב מכורת דבורים - אינו מטמא לא טמאת אוכלין ולא טמאת משקין. חשב עליו לאוכלין - מטמא טמאת אוכלין. למשקין - מטמא טמאת משקין. השמן - לא אכל ולא משקה, חשב עליו לאוכלין - מטמא טמאת אוכלין. למשקין - בטלה דעתו:

ג. הדם שקרש - אינו לא אכל ולא משקה. חשב עליו לאוכלין - מטמא טמאת אוכלין. ולמשקין - בטלה דעתו. דבש תמרים - אינו לא אכל ולא משקה. חשב עליו לאוכלין - מטמא טמאת אוכלין. ולמשקה - בטלה דעתו. ושאר כל מי פרות - בלן אינן לא אוכלין ולא משקין. חשב עליהן בין לאוכלין ובין למשקין - בטלה דעתו. השלג - לא אכל ולא משקה. חשב עליו לאכילה - בטלה דעתו. למשקה - מטמא טמאת משקה. נטמא מקצתו - לא נטמא בלו. טהר מקצתו - טהר בלו. מים טמאים שהגלידו ואין בהם משקה טופח - טהורים. נמוחו - חזרו לטמאתן הישנה. מקוה שאוב שהגליד - טהור משום מים שאובין. נמוחו - כִּשְׁר לַהֲקוּוֹת עָלָיו:

ד. החושב על החלב שבכחל - טהור. ושבקיבה - טמא. העור והשליא - אינן מטמאין טמאת אוכלין. העור ששלקו והשליא שחשב עליה - מטמאין טמאת אוכלין:

מִסְכַּת טְהוּרוֹת פָּרָק שְׁלִישִׁי

א. הגפת והזגין שנעשו בטהרה, והלכו עליהן טמאים ומצו מהן משקין - טהורין. שנעשו בטמאה, ומצו מהן משקין - טמאים. רבי שמעון מטהר. אָמר להם רבי שמעון: מה לי כשנעשו בטמאה ומה לי כשנעשו בטהרה? אמרו לו: כשנעשו בטמאה, משקין קבוצין מתחת הקורה, וכשהוא מגביה את הקורה - חוזרין ונבלעין בגפת. אָמר להם: אַף כִּשְׁנַעְשׂוּ בַטְּהָרָה, בָּא הַזָּב וְדָרַס עֲלֵיהֶן, מִשְׁקִין קבוצין מתחת הזב, וכשהוא מגביה את רגליו חוזרין ונבלעין בגפת. אמרו לו: אינו דומה משקה היוצא לרצון, למשקה היוצא שלא לרצון. אָמר להם: זֶה וְזֶה לֹא נִקְרָא עֲלֵיהֶן שֵׁם טְמֵאָה לְעוֹלָם:

ב. ענבים המבקעות מן העבט, נפלו לתנור טהור - טמא. זיתים המבקעין מן המעטן, ונפלו לאויר תנור טהור - טהור. וזה וזה אם יש עליהן משקה טופח - תנור טמא. לפסין טמאין שנפלו לאויר התנור, בין שלמות ובין שבורות, בשעת היסקן - טמא, שלא בשעת היסקן - טהור. ושנשתמש בהן בטהרה ונטמאו ונפלו לאויר התנור, בשעת היסקן - טמא, שלא בשעת היסקן - טהור. ושבורות, אפלו בשעת היסקן - טהור, שאין למשקין במה שיטמא:

ג. כל הטמאות כשעת מציאתן ובמקום מציאתן. אָבד מחט שיפה ובא ומצאה מלאה חלודה - הרי היא בחזקת שיפה, עד שיאמר: ברי לי שהעלה חלודה. אָבד מלאה חלודה, בָּא וּמִצְאָהּ שִׁיפָה - הרי זו טמאה, עד שיאמר: ברי לי שהיתה מלאה חלודה. וכן בשרץ, וכן במטלית. הניח

טמאָה בְּזוּיַת זוֹ, וּבָא וּמִצְאָה בְּזוּיַת אַחֲרֵת - נְטִמַּאת זְוִיַת רֵאשׁוּנָה, עַד שִׂיאֵמֶר: בְּרִי לִי שְׁנַעֲקֵרָה מִפְּאֵן. נְטִמַּאָה הַזְּוִיַת שְׁנִיָּה עַד שִׂיאֵמֶר: בְּרִי לִי שְׁלֵא בָּאת לְכֹאֵן. אֲבָד בְּזוּיַת מִן הַמֵּת בְּתוֹךְ הַבֵּית, בִּקְשׁוּ וְלֹא מִצְאוּ - הַבֵּית טְהוֹר, לְכַשְׂמֵימִצְאָ - הַבֵּית טְמֵא לְמַפְרַע. הָאֵשָׁה גּוֹבְבַת גִּבְבָּא בְּחִצָּא וְנִמְצָא שְׂרָץ בְּתוֹךְ גִּבְבָּא - טְהוֹרָה, עַל גְּבִי גִבְבָּא - טְמַאָה. הֵייתָה כּוֹבְרַת חֲסִין בְּכִבְרָה, וְנִמְצָא שְׂרָץ בְּתוֹךְ כְּבָרָה - טְהוֹרָה, עַל גְּבִי כְּבָרָה - טְמַאָה:

ד. תִּינוּק שְׁהִיָּה תּוֹפֵס בִּידוֹ שֶׁל אָבִיו, אוֹ שְׁהִיָּה רְכוּב עַל גְּבִי כְּתָפוֹ שֶׁל אָבִיו - סִפְקוֹ טְמֵא, מִפְּנֵי שְׂאָבִיו נִשְׁאָל עָלָיו. חֲרַשׁ שׁוֹטֵה וְקָטָן - סִפְקוֹ טְהוֹר, מִפְּנֵי שְׂאִין בְּהֵן דַּעַת לְשֹׂאֵל. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: בְּזוֹ מַדַּת הַדִּין לּוֹקֵה:

ה. אַרְבַּעַה סִפְקוֹת אָמְרוּ חֻכְמִים בְּתִינוּק, הַנִּיחְתוּ אִמּוֹ וּבָאָה וּמִצְאָתוּ כְּמוֹ שֶׁהוּא - טְהוֹר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בְּמָה דְּכָרִים אָמּוֹרִים? בְּזִמְן שֶׁהִנִּיחְתוּ מְלַכְלָךְ, אֲבָל הַנִּיחְתוּ נָקִי - טְמֵא, מִפְּנֵי שֶׁהִנְשִׂים מִגְּפּוֹפּוֹת אוֹתוֹ וּמִנְשִׁקוֹת אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ: כְּדַבְּרִיךְ אִפְלוּ הַנִּיחְתוּ מְלַכְלָךְ מִפְּנֵי רְגְלֵי אָדָם וּמִפְּנֵי רְגְלֵי בְּהֵמָה. הַתְּחִיל יוֹצֵא וְנִכְנֵס - בְּגִדְדֵי טְהוֹרִים, וְלֹא נִמְנַעוּ יִשְׂרָאֵל מִהֵן וְאִין עוֹשִׂין עַל גְּבִי טְהוֹרוֹת. יֵשׁ בּוֹ דַּעַת לְשֹׂאֵל, סִפְקוֹ, בְּרִשׁוֹת הִיחִיד טְמֵא, בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים טְהוֹר. הֵיָּה יוֹדַע לְשְׁמוֹר אֶת גּוֹפּוֹ - אוֹכְלִין עַל גְּבִי גּוֹפּוֹ טְהוֹרוֹת. לְשְׁמוֹר אֶת יָדָיו - אוֹכְלִים עַל גְּבִי יָדָיו טְהוֹרוֹת. וְכִיצַד בּוֹדְקִין אוֹתוֹ? מִטְּבִילִים וְנוֹתְנִין לוֹ חֲלִין לְשֵׁם תְּרוּמָה, אִם הֵיָּה יוֹדַע לְשְׁמוֹר אֶת גּוֹפּוֹ - אוֹכְלִין עַל גְּבִי גּוֹפּוֹ. לְשְׁמוֹר אֶת יָדָיו - אוֹכְלִין עַל גְּבִי יָדָיו טְהוֹרוֹת:

ו. הַסּוּמָא וְהַיֵּשׁן וְהַמְהַלֵּךְ בְּלִילָה - סִפְקוֹ טְמֵא, מִפְּנֵי שֵׁשׁ בְּהֵן דַּעַת לְשֹׂאֵל. חֲמוֹר שְׁהִיָּה עוֹמֵד בְּמָקוֹם טְהוֹרָה, וְאִפְשָׁר לוֹ לְעַבּוֹר בְּמָקוֹם טְמַאָה - כָּלִים שְׁעַל גְּבִי טְהוֹרִין:

ז. תִּינוּק שְׁנִמְצָא עוֹמֵד בְּצַד כּוֹפֵת שֶׁל בְּצַק אוֹ בְּצַד חֲבִית שֶׁל מְשָׁקִין, רַבִּי מֵאִיר מְטַהֵר, וְחֻכְמִים מְטַמְּאִין, שְׁדַרְךָ תִּינוּק לְטַפָּח. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אִם יָכוֹל לְפַשֵּׁט יָדָיו וְלִיגַע - טְמֵא, וְאִם לֹא - טְהוֹר. יֵתֵר עַל כֵּן אָמַר רַבִּי יוֹסִי: נִמְצָא רְחוּק מִן הָעֶסֶה, אָף עַל פִּי שֶׁבְּצַק בִּידוֹ - טְהוֹר, שְׂאֵנִי אוֹמֵר: אַחֲרֵי נִטְל וְנָתַן לוֹ. וְאִם אָמַר: בְּרִיא לִי שְׁלֵא בָּא אָדָם לְכֹאֵן - טְמֵא. רַבִּי אֲלַעָאי אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי אֲלֵיעֶזֶר בֶּן יוֹסִי: בְּכָל - הָרִי זֶה טְהוֹר, שֶׁהוּא אוֹמֵר: בְּכָל שְׂעָה מְשָׁקִין מְצוּיִין, וְאִין בְּכָל שְׂעָה אוֹכְלִין מְצוּיִין:

ח. כָּל הַנְּתָלִים וְכָל הַנְּגַרְרִין - סִפְקוֹ טְמֵא, מִפְּנֵי שֶׁהֵן כְּמִנְחִים. וְכָל הַנְּזַרְקִין - סִפְקוֹ טְהוֹר, חוּץ מִכְּזוּיַת מִן הַמֵּת, וְכָל הַמַּאֲהִלִּין - שֶׁהֵן מְטַמְּאִין מִלְּמַעְלָה כְּלַמְטָה. וְאִם הֵיָּה טְהוֹרָה נִזְרַקַת עַל גְּבִי בְּזוּיַת מִן הַמֵּת - טְהוֹרָה:

מִסְכַּת טְהוֹרוֹת פְּרָק רַבִּיעִי

א. הֵיָּה מִתְעַטֵּף בְּטִלְיָתוֹ וְטְהוֹרוֹת וְטְמַאוֹת בְּצַדוֹ, וְטְהוֹרוֹת וְטְמַאוֹת לְמַעְלָה מֵרֵאשׁוֹ, סִפְקוֹ נִגַע סִפְקוֹ לֹא נִגַע - סִפְקוֹ טְהוֹר. וְאִם אִי אִפְשָׁר לוֹ אֲלֵא אִם כֵּן נִגַע - סִפְקוֹ טְמֵא. רַבִּי דוּסָא אוֹמֵר: אוֹמְרִין לוֹ שִׂישְׁנָה. אָמְרוּ לוֹ: אִין שׁוֹנִין בְּטְהוֹרוֹת. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: עֵתִים שֶׁהוּא שׁוֹנֵה, הֵיָּה הַשְּׂרָץ תְּלוּי בֵּין הַקּוֹרוֹת, וְאִם אִי אִפְשָׁר לוֹ אֲלֵא אִם כֵּן נִגַע - סִפְקוֹ טְמֵא. רַבִּי דוּסָא אוֹמֵר: אוֹמְרִין לוֹ שִׂישְׁנָה. אָמְרוּ לוֹ: אִין שׁוֹנִין בְּטְהוֹרוֹת. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: עֵתִים שֶׁהוּא שׁוֹנֵה, הֵיָּה הַשְּׂרָץ תְּלוּי בֵּין הַקּוֹרוֹת, נִדְף בּוֹ וְנִפְל עַל בְּגָדָיו אוֹ עַל כֶּפֶר תְּרוּמָה וְנִגַע, סִפְקוֹ חַי סִפְקוֹ מֵת - טְהוֹר:

ב. אִם מִצְאוּ מֵת לְפָנָיו - טְמֵא. וְאִם רָאָהוּ חַי בֵּין הַקּוֹרוֹת, אָף עַל פִּי שְׁמִצְאוּ מֵת בְּפָנָיו - טְהוֹר. נָח עַל כְּתָפוֹ - הָרִי זֶה טְמֵא:

ג. כֶּפֶר תְּרוּמָה שֶׁהוּא נָתוּן עַל גְּבִי הַדָּף וּמִדְּף נָתוּן תַּחְתּוּי, וְאִי אִפְשָׁר לוֹ לְפוֹל אֲלֵא

אם כן נוגע במדף, וכאו ומצאו במדףס
אחר - טהור. שאני אומר: אחר נטלו ונתנו
באותו מקום. ואם אומר: כרי לי שלא בא
אדם לכאן - טמא:

ד. שרץ בפי החלדה ומהלכת על כפרות
של תרומה, ונגע, ספק חי ספק מת, רבי
מטמא, שחזקת שרצים מתים בפי חלדה.
וחכמים מטהרין. במה דברים אמורים?
בזמן שננטלתו והלכה לה. אבל אם מצאו
מת בפיה - טמא. אם ראוהו חי בפיה, אף
על פי שנמצא מת בפיה - טהור. רבי
שמעון בן אלעזר אומר: שרץ בפי נחש
מהלך על גבי כפרות של תרומה, ספק נגע
ספק לא נגע, ספקו - טהור, שכן דרך נחש
להיות מגביה את צנארו ומהלך. השרץ
בפי התרנגול, ונבלה בפי הכלב עוכרים
בחצר - אין מטמאים למפרע שאני אומר:
ממקום אחר הביאום. היו מנקרים בהן על
האָרץ - מטמא למפרע:

ה. הלך במבוי ועשה עשה, ואחר כך נמצא
שם שרץ, ואמר: 'אלו היה כאן הייתי רואה
אותו', רבן גמליאל מטהר, ורבי מטמא, עד
שיאמר: 'כרי לי שלא היה כאן אדם'. הרי
שטבל ועלה ואחר כך נמצא עליו דבר
חוצץ, אף על פי שהוא מתעסק באותו
המין אחר שטבל - הרי זה טמא, עד
שיאמר 'כרי לי שלא היה עלי קדם לכן':

ו. קבר הנמצא ברשות הרבים - מטמא
למפרע. בא אחד ואמר: 'כרי לי שלא היה
כאן קדם לעשרים שנה' - אין טמא אלא
משעת מציאה ואילך. גרעינה של גפת
טמאה שנמצאת בתוך כפר רותח, או על
גבי תבשיל רותח, אף על פי שאין עליה
משקה טופח - טמאה. נמצאת על גבי כפר
צונן, או בתוך תבשיל צונן, אף על פי שיש
עליה משקה טופח - טהור. זה הכלל: כל
שתמצא ברותח, אף על פי שאין עליה
משקה טופח - טמא. גרעינה שבתוך הבית
- הולכין אחר הרב. פשתן שטואתו נדה,
המסיטו - טהור. ואם היה לח, המסיטו -

טמא מפני משקה פיה. רבי יהודה אומר:
אף הריטיבין במים - טמא מפני משקה
פיה. אמרו לו: כיון שנתנהו במים, רבו
עליו, וטהור:

מִסְכַּת טְהוּרוֹת פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. דם טמא שנתערב בדם טהור - אין דם
מבטל דם; דברי רבי יהודה. וחכמים
אומרים: רואים אותו כאלו הוא יין במים,
אם בטל מראיו - טהור, ואם לאו - טמא.
רק טמא שנתערב ברוק טהור - אין רק
מבטל רק; דברי רבי יהודה. וחכמים
אומרים: רואין אותו כאלו הוא יין במים,
אם בטל מראיו - טהור, ואם לאו - טמא.
נפל למים תפור - טמא. נמחה, אם בטל
מראיו - טהור, ואם לאו - טמא:

ב. מי רגלים שנתערבו ביין - רואין אותן
כאלו הן מים. נתערבו במים - רואין אותן
כאלו הן יין. נתערבו במי רגלים אחרים -
רואין אותן כאלו הן יין במים, אם בטל -
מראיהן טהורין, אם לאו - טמאין. מי
רגלים של עובד כוכבים - הולכין אחר
הרב. רבי יהודה אומר: רביעית בסאתים -
טמא. יתר מכן - טהור. לוקחין ושואלין
ממי רגלים מכל מקום ואין חוששין שמה
של נדות הן, שלא נחשדו בנות ישראל
מכנסות מימי רגליהן בשעה שהן נדות:

ג. חרסן של זב וזבחה, ראשון ושני - טמא,
שלישי - טהור. במה דברים אמורים? בזמן
שנתן לתוכן מים, אבל לא נתן לתוכן מים,
אפלו עשירי - טמא. רבי אלעזר ברבי יוסי
אומר: שלישי אף על פי שלא נתן לתוכו
מים - טהור. זב שהניח פיו על הכוס,
ונמלך שלא לשותו, המסיטו - טהור.
שתה ממנו כל שהוא, המסיטו - טמא מפני
משקה פיו. רבי שמעון אומר: רבו משקין
שבו על המשקין שבפיו. נשך מן הפת ומן
הבצל, המסיטן - טהור. מן הקשות ומן
המלפפון, המסיטן - טמא מפני משקה פיו.
קליפי פולין וקלפי תורמסין שפספסן
העובד כוכבים - טמא. שבשוקים - הולכין

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

אחר הרב. רבי יהודה אומר: על ודאי מגען ברשות היחיד - שורפין:

ד. שני רוקין, אחד טמא ואחד טהור, ונגע באחד מהן, כיון שנתלשו עליו - נעשה רשות היחיד. או שנשאן על גבי החרס - אחד רשות היחיד ואחד רשות הרבים - תולין. היו נגובים והסיטן בקיסם, ברשות היחיד - תולים, ברשות הרבים - טהור. ורבי יוסי אומר: ברשות היחיד - שורפין. ספק נגע ספק לא נגע, ספק הסיט ספק לא הסיט, ברשות היחיד - תולין, ברשות הרבים - טהור. ורבי יוסי אומר: ברשות היחיד שורפין. וכשם שטהרו ספק טמאה צפה על פני המים בין בכלים ובין בקרקע, כך טהרו ספק טהרה שצפה על המים בין בכלים בין בקרקע. כיצד? ערבה שהיא טמאה טמא מת, וכפר תרומה כרוך בסיב או בניר נתון לתוכה, וירדו גשמים ונתמלאית ונותר - הרי הוא צף על פני המים, ספק נגע בצדי ערבה ספק לא נגע - ספקו טהור, מפני שזה ספק טהרה צפה. רבי שמעון אומר: בכלים - טמא, ובקרקע - טהור, חוץ מכזית מן המת וכל המאהילין - שהם מטמאין מלמעלה כלמטה. רבי יהודה אומר: ספק וירדתו - טמא, מפני שהמים עולין ואי אפשר לו שלא ליגע. ספק עליהו - טהור, מפני שהמים דוחפין אותו לצדדין:

ה. ואיזהו הוא ספק שרצים שטהרו חכמים? זה ספק הנוקין. רבי דוסתאי ברבי ינאי אומר משום רבי יוסי: הלך במבוי ועשה טהרות. עסה ואחר כך נמצא שם שרץ, זה הוא ספק שרצים. והאוכל תרומה תלויה - טהור. כל שספיקו טהור - ספק תולדתו טהור. כל שספיקו טמא - ספק תולדתו טמא. וכשם שהאוכל אכל ראשון ואכל שני והשתה משקים טמאים, והבא ראשו ורבו במים שאובין, וטהור שנפלו על ראשו ורבו שלשת לוגין מים שאובים, ספקו לטמא אחרים - טהור, כך המשקין הנוגעין בו, ספקן לטמא אחרים -

טהור. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: משקין הנוגעין בו - כנוגעין בשרץ. וכשם שהראשון עושה שני, ושני עושה שלישי, כך ספק ראשון עושה ספק שני, וספק שני עושה ספק שלישי. ספק משקין ליטמא - טמא, וליטמא - טהור; דברי רבי מאיר. וכן היה רבי אליעזר אומר כדברי. ורבי יהודה אומר: לכל טמא. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: ספק משקין, לאוכלים - טמא, ולכלים - טהור:

ו. מקל שהיא מלאה משקים טמאין, וזרקה לבין הכפרות - טהורין. ספק נגע ספק לא נגע - לא זה הוא ספק משקין שנחלקו עליו חכמים. אלא אי זהו ספק משקין שנחלקו עליו חכמים? שתי חביות אחת טמאה ואחת טהורה, ועשה עסה באחת מהן, ספק מהטמאה עשה, ספק מהטהורה עשה - זהו ספק משקין, לאוכלין - טמא, לכלים - טהור. הלך במבוי ועשה עסה ואחר כך נמצא שם שרץ, ספק נגע ספק לא נגע, לאוכלין ומשקין - טמא, לכלים - טהור. מגע טמא מת שפשט ידו לאויר החבית, ספק נגע ספק לא נגע במשקים, המשקה - טמא, והחבית - טהורה:

ז. שתי חביות אחת טמאה ואחת טהורה, ונשתברו ובאו להן לטהרות, ספק טמאה ספק טהורה, אוכלין ומשקין - טמאים, והכלים - טהורים. חבית שיש בה משקין טהורים עד חציה, ונפלו משקין לאוירה, ספק טמאין ספק טהורין, המשקין - טהורין, שאין מטמאין אלא מחמת החבית. נפלו על גבי המשקין, משקין - טמאין, וחבית טהורה. אפה פת בתנור, ונפלו משקים לאוירו, ספק טמאין ספק טהורים, הפת - טהורה, שאינה מטמאה אלא מחמת התנור. נפלו על גבי הפת, הפת - טמאה, והתנור - טהור:

ח. המרביץ את ביתו במים טמאים, והיו שם טהרות, ספק נתזו ספק לא נתזו - טהורות. ואם אי אפשר לו שלא להתיז -

או שְׁאָבְדוּ, עַד שְׁלֵא נַעֲשׂוּ שְׁנִיּוֹת - טְהוּרוֹת. מִשְׁנַעֲשׂוּ שְׁנִיּוֹת - שְׁנִיּוֹת תְּלוּיּוֹת:

ג. שְׁנֵי שְׁבִילִים אֶחָד טְמֵא וְאֶחָד טְהוֹר, וְהֵלֶךְ בְּאֶחָד מֵהֶן וַעֲשֶׂה טְהוֹרוֹת - טְהוּרוֹת. בְּשֵׁנֵי וַעֲשֶׂה טְהוֹרוֹת - יִשְׂרָפוּ. בְּרֵאשׁוֹן וְלֹא עֲשֶׂה, בְּשֵׁנֵי וַעֲשֶׂה - יִשְׂרָפוּ. בְּרֵאשׁוֹן וַעֲשֶׂה וּבְשֵׁנֵי וַעֲשֶׂה - אֵלּוּ וְאֵלּוּ מְנַחֲתוֹת, רֵאשׁוֹנוֹת - טְהוּרוֹת, וּשְׁנִיּוֹת - יִשְׂרָפוּ:

ד. שְׁנֵי שְׁבִילִים, אֶחָד טְמֵא וְאֶחָד טְהוֹר, וְהֵלֶךְ בְּאֶחָד מֵהֶן וַעֲשֶׂה טְהוֹרוֹת, וּבֹא חִבְרוֹ וְהֵלֶךְ בְּשֵׁנֵי וַעֲשֶׂה טְהוֹרוֹת - אֵלּוּ וְאֵלּוּ מְנַחֲתוֹת. הֲרִי אֵלּוּ מוֹכִיחֹת. נֶאֱכָלוּ רֵאשׁוֹנוֹת אוּ נְטֵמָאוּ אוּ שְׁאָבְדוּ, עַד שְׁלֵא נַעֲשׂוּ שְׁנִיּוֹת - טְהוּרוֹת. מִשְׁנַעֲשׂוּ שְׁנִיּוֹת - שְׁנִיּוֹת תְּלוּיּוֹת. עֲשׂוּ שְׁנִיּוֹת טְהוֹרָה אַחַת - הֲרִי זוֹ טְמֵאָה. עֲשׂוּ שְׁנִיּוֹת שְׁתֵּי טְהוּרוֹת, זֶה בֹּא וְנִשְׁאָל בְּפָנָיו עֲצֻמוֹ - אוֹמְרִים לוֹ טְהוֹר. נִשְׁאָלוּ שְׁנִיּוֹת בְּאֶחָד - אוֹמְרִים לָהֶם טְמֵאִין; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אִם אָמְרוּ: שְׁנַיִם הֵיינּוּ, וּבְשֵׁנֵי שְׁבִילִים הֵלְכְנוּ, וּשְׁתֵּי טְהוּרוֹת עֲשִׂינוּ - אוֹמְרִים לָהֶם טְמֵאִין, שְׁאֵפְלוּ טְמֵאָה אַחַת שְׁנַתְעוֹרְבָהּ בְּמֵאָה טְהוּרוֹת - כִּלְנֵי טְמֵאוֹת.

ה. שְׁנֵי שְׁבִילִים, אֶחָד טְמֵא וְאֶחָד טְהוֹר, וְהֵלֶךְ בְּאֶחָד מֵהֶם וְנִכְנַס לְמִקְדָּשׁ - פְּטוּר. בְּשֵׁנֵי וְנִכְנַס לְמִקְדָּשׁ - חַיִּב. בְּרֵאשׁוֹן וְנִכְנַס וְהִזָּה וּשְׁנָה וְטָבַל בְּשֵׁנֵי וְנִכְנַס - חַיִּב. רַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר בְּזָהָה. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה פּוֹטֵר כִּכְלָן מִשֵּׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן. מַעֲשֶׂה בְּמִסְכָּן אֶחָד, שֶׁהָיוּ מוֹלִיכִים אוֹתוֹ מִגְדָּפֵר לְחֻמְתָּא, וְהָיוּ הַכֹּתוֹת מִתְחַלְפוֹת עֲלָיו, וּבִאֲחֻרוֹנָה נִמְצָא מֵת בֵּידוֹ, וּבֹא מַעֲשֶׂה לְפָנָיו חֲכָמִים, וְלֹא טְמֵאוּ אֵלָּא כַּת אֲחֻרוֹנָה בְּלִבָּד:

ו. נִגַע בְּאֶחָד בְּלִילָה וְאִין יָדוּעַ אִם חַי אִם מֵת, וְלִשְׁחַר בֹּא וּמִצָּאוּ מֵת, רַבִּי מֵאִיר מְטַהֵר, שֶׁסֶפֶק רְשׁוֹת הַרְבִּים טְהוֹר. וְחֲכָמִים מְטַמְּאִים, שֶׁכָּל הַטְּמֵאוֹת כְּשַׁעַת מִצִּיאָתָן. וּמוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי מֵאִיר, שְׂאֵם רָאָהוּ חַי מִבְּעֶרְב, אֵף עַל פִּי שֶׁהוּא בֹּא שְׁחִירָת

סִפְקוֹ טְמֵא. רַבִּי דוֹסָא אוֹמֵר: אוֹמְרִין לוֹ שִׁישְׁנָה. אָמְרוּ לוֹ אִין שׁוֹנִין בְּטְהוּרוֹת. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמְלִיאֵל אוֹמֵר: עֵתִים שֶׁהוּא שׁוֹנָה. הַמְכַבֵּס אֶת כְּסוּתוֹ וְהַסּוֹחֵט אֶת שְׁעָרוֹ וְהָרֹטֵב אֶת פְּשָׁתָנוּ, וְהָיוּ שֵׁם טְהוּרוֹת, סֶפֶק נִתְּזוּ סֶפֶק לֹא נִתְּזוּ - סִפְקוֹ טְהוֹר. וְאִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ שְׁלֵא לְהִתִּיז - סִפְקוֹ טְמֵא. וְרַבִּי דוֹסָא אוֹמֵר: אוֹמְרִים לוֹ שִׁישְׁנָה. אָמְרוּ לוֹ: אִין שׁוֹנִין בְּטְהוּרוֹת. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמְלִיאֵל אוֹמֵר: עֵתִים שֶׁהוּא שׁוֹנָה. זֶלְף מְשַׁקֵּין טְהוּרִין וְטְמֵאִין בְּתוֹךְ הַבֵּית, וְאֶחָד כֶּף נִמְצָאוּ מְשַׁקֵּין עַל גְּבֵי כֶּכָר שֶׁל תְּרוּמָה, וְנִטְלָה לְשֵׁאוֹל עֲלֶיהָ - הֲרִי זוֹ טְמֵאָה, הַמִּתִּין לָהּ עַד שְׁנִגְבָּה - הֲרִי זוֹ טְהוֹרָה:

מִסְכַּת טְהוּרוֹת פָּרֻק שִׁישִׁי

א. הַנְּבִלוֹת וּשְׁחוּטוֹת בְּעִיר - הוֹלְכִין אַחַר הָרֵב. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵפְלוּ נְבִלָה אַחַת בְּעִיר - כָּל הַבֶּשֶׂר הַנִּמְצָא בְּעִיר - הֲרִי הוּא שֶׁל נְבִלָה, מִפְּנֵי שֶׁהַנְּבִלוֹת מְצוּיּוֹת. דָּמִים טְהוּרִים וְטְמֵאִים בְּתוֹךְ הַבֵּית - הוֹלְכִין אַחַר הָרֵב. מַעֲשֶׂה שְׁנִמְצָאוּ דָּמִים עַל גְּבֵי כְּפָרוֹת שֶׁל תְּרוּמָה, וּבֹא מַעֲשֶׂה לְפָנָיו חֲכָמִים, וְטַהֲרֵם, שְׂאִינֵם אֵלָּא דַם הַשְּׂרָצִים הַחַיִּים:

ב. תִּשְׁעָה שְׂרָצִים וְצִפְרָדַע אֶחָד בְּרֵשׁוֹת הַרְבִּים, וְנִגַע בְּאֶחָד מֵהֶן וְאִינוּ יוֹדַע בְּאִיזָה מֵהֶן נִגַע - סִפְקוֹ טְהוֹר. וּבְנִמְצָא - הֵלֶךְ אַחַר הָרֵב. תִּשְׁעָה צִפְרָדַעִים וְשֶׁרֶץ אֶחָד בְּרֵשׁוֹת הַיַּחֲדִיד, וְנִגַע בְּאֶחָד מֵהֶן וְאִין יוֹדַע בְּאִיזָה מֵהֶן נִגַע - סִפְקוֹ טְמֵא. פִּרַשׁ אֶחָד מֵהֶן לְרֵשׁוֹת הַיַּחֲדִיד - סִפְקוֹ טְמֵא. לְרֵשׁוֹת הַרְבִּים - סִפְקוֹ טְהוֹר. וּבְנִמְצָא - הֵלֶךְ אַחַר הָרֵב. כֶּכָר טְמֵא שְׁנַתְעֶרֶב בְּתִשְׁעַ כְּפָרוֹת טְהוּרִין, וְאֶכְלוּ חֲמֵשֶׁה חֲמֵשֶׁה רֵאשׁוֹנִים, וְאַחַר כֶּף אֶכְלוּ חֲמֵשֶׁה חֲמֵשֶׁה אַחֲרוֹנִים, וְנִטְמָא אֶחָד מֵהֶן, וְאִינוּ יוֹדַע אִיזָה מֵהֶם, הֲרֵאשׁוֹנִים - טְמֵאִין שְׂאִין לָהֶן בְּמָה יִתְּלוּ. וְהָאֲחֻרוֹנִים - טְהוּרִין. זֶה הַכֵּלָל: אָדָם בְּאָדָם, טְהוּרוֹת בְּטְהוּרוֹת, אָדָם בְּטְהוּרוֹת, וְטְהוּרוֹת בְּאָדָם - הֲרִי אֵלּוּ מוֹכִיחֹת, נֶאֱכָלוּ רֵאשׁוֹנוֹת, נְטֵמָאוּ

אָמְרוּ לוֹ: אֲשֶׁתְּךָ נִדְרָה, וְהוּא אָמַר: בְּלִבּוֹ הָיָה לְהִפָּר - שׁוֹמְעִין לוֹ. אָמְרוּ לוֹ: אֲשֶׁתְּךָ נִדְרָה, וְהוּא אָמַר לָהֶן: לֹא נִדְרָה. מִשְׁהִגְעוּהוּ, אָמַר, בְּלִבִּי הָיָה לְהִפָּר לָהּ - אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ. נֶאֱמַן אָדָם לומר: בְּנִי זֶה בֶן תִּשְׁעֵי שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד. בְּתֵי זוּ בַת שְׁלֹשׁ שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד, לְחֵיב עֲלֶיהָ קִרְבָּן. אָבֵל לְמִכּוֹת וּלְעֲנָשִׁין - הָרִי זֶה אֵינוֹ נֶאֱמָן:

י. הָיוּ חֲמוּרֵיו וּפּוֹעֲלָיו טְעוּנֵין טְהוּרוֹת וְעוֹבְרֵין לְפָנָיו, וְהִפְלִיגוּ, אֶפְלוּ יוֹתֵר מִמֵּיל - הָרִי אֵלוֹ טְהוּרִין, מִפְּנֵי שֶׁהוּא בְּחֻזְקָת הַמִּשְׁתַּמֵּר. וְאִם אָמַר לָהֶם: צָאוּ וְאֵנִי אָבֵא אַחֲרֵיכֶם, כִּינּוּן שֶׁנִּכְסוּ מְעִינֵיו - הָרִי אֵלוֹ טְמֵאִים. שָׁנִים אֲמָרִים נְטֵמָא, וְשָׁנִים אֲמָרִים לֹא נְטֵמָא, בְּרִשׁוֹת הַיְיָחִיד - סִפְקוֹ טְמֵא, בְּרִשׁוֹת הָרַבִּים - סִפְקוֹ טְהוּר. שְׁאֵלוּ אֶת בֶּן זֹמָא: מִפְּנֵי מָה סִפְקֵי רִשׁוֹת הַיְיָחִיד טְמֵא? אָמַר לָהֶם: סוּטָה מָה הִיא לְבַעֲלָהּ, וְדַאי אוֹ סִפְקֵי? אָמְרוּ לוֹ: סִפְקֵי. אָמַר לָהֶן: מְצִינּוּ שֶׁהִיא אֲסוּרָה לְבַעֲלָהּ. מִכָּאֵן אַתָּה דִּין לְשַׁרְץ, מָה כָּאֵן רִשׁוֹת הַיְיָחִיד, אִף כָּאֵן רִשׁוֹת הַיְיָחִיד. וְיָמָה כָּאֵן יֵשׁ בּוֹ דַּעַת לְשִׂאוֹל, אִף כָּאֵן יֵשׁ בּוֹ דַּעַת לְשִׂאוֹל. וּמִפְּנֵי מָה סִפְקֵי רִשׁוֹת הָרַבִּים טְהוּר? אָמַר לָהֶם: מְצִינּוּ שֶׁהַצְּבוּר עוֹשִׂין אֶת הַפֶּסַח בְּטֵמְאָה בְּזִמְן שָׂרֵב צְבוּר טְמֵאִין, וְאִם טְמֵאָה וְדַאִית הַתְּרָה לְצְבוּר, קַל וְחֹמֵר לְסִפְקֵי טְמֵאָה. וּמִכָּאֵן אָמְרוּ: דְּבַר שֵׁישׁ בּוֹ דַּעַת לְשִׂאוֹל, בְּרִשׁוֹת הַיְיָחִיד - סִפְקוֹ טְמֵא, בְּרִשׁוֹת הָרַבִּים - סִפְקוֹ טְהוּר. דְּבַר שְׂאִין בּוֹ דַּעַת לְשִׂאוֹל, בֵּין בְּרִשׁוֹת הָרַבִּים בֵּין בְּרִשׁוֹת הַיְיָחִיד - סִפְקוֹ טְהוּר. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: מִפְּנֵי מָה סִפְקֵי רִשׁוֹת הַיְיָחִיד טְמֵא וְסִפְקֵי רִשׁוֹת הָרַבִּים טְהוּר? מִפְּנֵי שֶׁאֶפְשָׁר לְשִׂאוֹל לַיְיָחִיד, וְאֵי אֶפְשָׁר לְשִׂאוֹל לְרַבִּים:

וּמִצָּאוּ מַת - טְהוּר, מִפְּנֵי שֶׁזֶה סִפְקֵי רִשׁוֹת הָרַבִּים. יֵשׁב עַל גְּבִי אֶבֶן בְּרִשׁוֹת הָרַבִּים, וְלִשְׁחַר עֲמַד וּמִצָּא עֲלֶיהָ שַׁרְץ אוֹ רֶק, רַבִּי מֵאִיר מְטַהֵר, מִפְּנֵי שֶׁסִּפְקֵי רִשׁוֹת הָרַבִּים טְהוּר. וְחֻזְמִים מְטַמְּאִים, שֶׁכָּל הַטְּמָאוֹת כְּשֶׁעַת מְצִיאתָן. וּמוֹדִים חֻזְמִים לְרַבִּי מֵאִיר, שֶׁאִם רָאוּהָ נִקְיָה מִבְּעֶרֶב, אִף עַל פִּי שֶׁהוּא בָּא שְׁחִרְתָּ וּמִצָּא עֲלֶיהָ שַׁרְץ אוֹ רֶק - שֶׁהוּא טְהוּר, מִפְּנֵי שֶׁזֶה סִפְקֵי רִשׁוֹת הָרַבִּים:

ז. שׁוֹטָה אַחַת בְּעִיר, כָּל הָרוֹקֵין שְׁבַעֲעִיר - טְמֵאִין; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אִם הִיְתָה רְגִילָה לְכַנֵּס בַּתוֹךְ מְבוּי אֶחָד, אוֹתוֹ מְבוּי - בְּחֻזְקַת טְמֵאָה, וְכָל הַמְּבוֹאוֹת - בְּחֻזְקַת טְהוּרָה. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: כָּל הַמְּבוֹאוֹת בְּחֻזְקַת טְמֵאָה, חוּץ מִן חֲצֵר הַמִּשְׁתַּמֵּר. וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צְדוֹק אָמַר: אִף חֲצֵר הַמִּשְׁתַּמֵּר בְּחֻזְקַת טְמֵאָה, עַד שִׂיאָמַר: 'בְּרִי לִי שְׁלֹא בָאתָה לְכֹאֵן':

ח. הַנִּדְחָק בְּרַחִים שֶׁהַעוֹבֵד כּוֹכְבִים בְּתוֹכָהּ וְשֶׁהַנִּדָּה בְּתוֹכָהּ - בְּגִדְיוֹ טְמֵאִין מִדְּרָס. וְאֵי זֶה הוּא הַרַחִים? כָּל שֶׁעוֹקְרִין אוֹתָהּ וְדוֹחֲפִין אוֹתָהּ מִמְּקוֹמָהּ. רֶקֶק וְדָרַס עַל בְּגָדְיוֹ, עַל רֶקֶק - שׁוֹרְפִין עֲלָיו אֶת הַתְּרוּמָה. וְעַל בְּגָדְיוֹ - הוֹלְכִין אַחֵר הָרֵב. מִי שֶׁדָּרְסָה אִשָּׁה עַל בְּגָדְיוֹ - בְּגִדְיוֹ טְמֵאִין מִדְּרָס. רַבִּי דוֹסְתַאי בְּרַיְהוּדָה אָמַר: אִם רֶקֶקָה וְשָׁפָה אֶת רוֹקָהּ בְּשַׁעַר שֶׁהִיא רֶקֶקָה - בְּגִדְיוֹ טְמֵאִים מִדְּרָס, שֶׁכֵּן דִּרְךָ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל שָׁפוֹת אֶת רוֹקֵן בְּשַׁעַר שֶׁהֵן נְדוּת. לֹא שָׁפָה אֶת רוֹקָהּ - בְּגִדְיוֹ טְהוּרִין. שָׁנִים אֲמָרִים לוֹ: נְטֵמַאת, וְהוּא אָמַר: לֹא נְטֵמַאתִי - טְהוּר. וְאֵין אֲמָרִים לוֹ: עֵסֶק בְּטְהוּרוֹת, אֲלֹא יַעֲשֶׂה לְעַצְמוֹ:

ט. מְבִיא אָדָם קִרְבָּן עַל יְדֵי בְּנוֹ וּבִתּוֹ הַגְּדוּלִים וְעַל יְדֵי עַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַעֲבָרִים. וְאִם הָיָה מְכַחֲשׁוֹ - נֶאֱמָן עַל יְדֵי עַצְמוֹ. כִּיצַד? אָמְרוּ לוֹ: נִדְרָתָ, וְהוּא אָמַר: תְּנֵאֵי הָיָה בְּלִבִּי - שׁוֹמְעִין לוֹ. אָמְרוּ לוֹ: נִדְרָתָ, וְהוּא אָמַר: לֹא נִדְרָתִי, מִשְׁהִגְעוּהוּ, אָמַר: תְּנֵאֵי הָיָה בְּלִבִּי - אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ.

<p>13 Oct</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>יא 11</p>	<p>בבלי: בבא בתרא קי ירושלמי: יומא לא תוספתא: פרה יב נ"ך: משלי טל- רמב"ם: קרבן פסח ה</p>	<p>נץ החמה..... 7:06 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:53 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:49 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:30</p>	<p>עלות השחר..... 5:53 סו"ז קר"ש - מג"א ... 9:17 סו"ז תפלה - מג"א .. 10:25 שקיעה..... 6:17</p>
<p>14 Oct</p>	<p>שני Monday</p>	<p>יב 12</p>	<p>בבלי: בבא בתרא קיא ירושלמי: יומא לב תוספתא: טהרות א נ"ך: משלי לא - איוב א רמב"ם: קרבן פסח ו</p>	<p>נץ החמה..... 7:07 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:53 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:49 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:29</p>	<p>עלות השחר..... 5:54 סו"ז קר"ש - מג"א ... 9:17 סו"ז תפלה - מג"א .. 10:25 שקיעה..... 6:16</p>
<p>15 Oct</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>יג 13</p>	<p>בבלי: בבא בתרא קיב ירושלמי: יומא לג תוספתא: טהרות ב נ"ך: איוב כג- רמב"ם: קרבן פסח ז</p>	<p>נץ החמה..... 7:08 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:54 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:50 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:27</p>	<p>עלות השחר..... 5:55 סו"ז קר"ש - מג"א ... 9:18 סו"ז תפלה - מג"א .. 10:26 שקיעה..... 6:14</p>
<p>16 Oct</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>יד 14</p>	<p>בבלי: בבא בתרא קיג ירושלמי: יומא לד תוספתא: טהרות ג נ"ך: איוב ד-ה רמב"ם: קרבן פסח ח</p>	<p>נץ החמה..... 7:09 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:54 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:50 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:26</p>	<p>עלות השחר..... 5:56 סו"ז קר"ש - מג"א ... 9:18 סו"ז תפלה - מג"א .. 10:26 שקיעה..... 6:13</p>
<p>17 Oct</p>	<p>המישי Thursday</p>	<p>טו 15</p>	<p>בבלי: בבא בתרא קיד ירושלמי: יומא לה תוספתא: טהרות ד נ"ך: איוב ו-ז רמב"ם: קרבן פסח ט</p>	<p>1st Day Succos נץ החמה..... 7:10 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:55 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:50 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:24</p>	<p>א' דסוכות, למען אמיתך עלות השחר..... 5:57 סו"ז קר"ש - מג"א ... 9:19 סו"ז תפלה - מג"א .. 10:26 שקיעה..... 6:11</p>
<p>18 Oct</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>טז 16</p>	<p>בבלי: בבא בתרא קטו ירושלמי: יומא לו תוספתא: טהרות ה נ"ך: איוב ח-ט רמב"ם: קרבן פסח י</p>	<p>2nd Day Succos נץ החמה..... 7:11 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:55 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:50 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:23</p>	<p>ב' דסוכות, אבן שתיה עלות השחר..... 5:58 סו"ז קר"ש - מג"א ... 9:19 סו"ז תפלה - מג"א .. 10:26 שקיעה..... 6:10</p>
<p>19 Oct</p>	<p>קולת שב"ק Shabbos</p>	<p>יז 17</p>	<p>בבלי: בבא בתרא קסז ירושלמי: יומא לו תוספתא: טהרות ו נ"ך: איוב י-יא רמב"ם: חגיגה א</p>	<p>Shabbos Chol Hamoed נץ החמה..... 7:12 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:56 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:50 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:21</p>	<p>שבת חול המועד סוכות, אום בצורה עלות השחר..... 5:59 סו"ז קר"ש - מג"א ... 9:20 סו"ז תפלה - מג"א .. 10:26 שקיעה..... 6:08</p>

דער רבי זאגט אז מען קען זיך גארנישט פארשטעלן די גרויסקייט און טייערקייט פונעם אָתרוג. מען זעט אז אידן געבן אויס אסאך געלט פאר די מצוה, מער ווי פאר אנדערע מצוות, ווייל דאס איז עפעס גאר א ספעציעלע חטובע מצוה.

(שיחות ת"ן סימן קכ"ה)